

**АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ - СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 081 «ПРАВО»
(щодо опрацювання зауважень та рекомендацій ЕГ та ГЕР)**

ЗАУВАЖЕННЯ / РЕКОМЕНДАЦІЇ ЕГ/ГЕР	ВІДПОВІДЬ ТА СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ	ЗАПЛАНОВАНО
ПІДСУМОК СЛАБКИХ СТОРІН ПРОГРАМИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ З ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ		
<p>ЕГ РАДИТЬ:</p> <p>1. Більш широко використовувати галузевий контекст в удосконаленні ОНП.</p>	<p>По-перше, галузевий аспект враховано у цілях (меті, завданнях, унікальності, особливості, своєрідності та фокусі) ОНП Право 2021-2022 рр.</p> <p>Метою ОНП є примножувати людський капітал через наукові дослідження, формування свідомих громадян, лідерів, конкурентоспроможних фахівців-дослідників за спеціальністю 081 «Право», які розбудовують аграрний сектор і суспільство в цілому на засадах сталого розвитку.</p> <p>Завданнями ОНП є отримання здобувачами поглиблених теоретичних і практичних знань, умінь, формування науково-дослідницьких навичок у галузі знань «Право» з акцентом на сучасних тенденціях розвитку правових явищ, трансформації правової системи України й утвердження верховенства права людини та громадянина шляхом впровадження цілей сталого розвитку держави, громадянського суспільства й економіки, цифрової економіки, включаючи екологічний, земельний, аграрний сектор, ґрунтуючись на відповідних європейських стандартах.</p> <p>Унікальність ОНП «Право» полягає у формуванні у здобувача наукового ступеня доктора філософії здатності розуміти, інтерпретувати та впроваджувати ідею, доктрину, правові принципи держави сталого розвитку відповідно до цілей, затверджених резолюцією Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року», введених в дію Указом Президента України № 722/2019 від 30 вересня 2019 року «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (https://goo.su/Sbx), насамперед сталий розвиток міст і громад (у тому числі, екологічної стійкості), захист екосистем суші, як засобу протидії кліматичним змінам, скорочення нерівності, якісна освіта.</p> <p>Особливість ОНП полягає у:</p> <p>1) спрямованості на системне удосконалення суспільних відносин в усіх сферах суспільства, передусім екологічної, земельної, природоресурсної, аграрної: сучасних правових і цифрових інструментів;</p>	

2) виникненні синергетичного ефекту від взаємодії досвідчених вчених-викладачів (які є керівниками різних наукових юридичних шкіл з теоретичних і практичних правових питань), професіоналів-практиків і мотивованої спільноти здобувачів (які спроможні реалізувати право на доступ до юридичної професії **на регіональному рівні**).

Своєрідність ОНП, як невід'ємної складової системного механізму СНАУ щодо підготовки фахівців, які розбудовують **аграрний сектор** та суспільство в цілому на засадах Сталого розвитку, є сприяння формуванню юридичного кадрового забезпечення задля якісного функціонування усіх секторів суспільного життя, у тому числі і на **регіональному рівні**.

Фокус ОНП направлений на формування здібностей особи щодо проведення правових досліджень у напрямках:

- 1) вивчення проблем науки теорії держави та права на сучасному етапі розвитку правової реальності держави **сталого розвитку**;
- 2) правового забезпечення **державної регіональної політики**, децентралізації державної влади та розвитку територіальних громад, у тому числі **екологічної стійкості**;
- 3) правового захисту **екосистем суші**, як засобу протидії кліматичним змінам;
- 4) трансформації законодавства України у напрямку побудови миролюбного і відкритого суспільства в **інтересах сталого розвитку**, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних і заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях;
- 5) правового забезпечення соціального зростання **територіальних громад**, створення нових робочих місць та розвитку трудових відносин **у регіонах**.

По-друге, **галузевий аспект враховано у ПРН (№ 21-26) ОНП Право 2021-2022 рр.:**

ПРН 21 - Виявляти знання та розуміння **цілей сталого розвитку ООН** (насамперед **сталий розвиток міст і громад** (у тому числі, екологічної стійкості), захист екосистем суші, як засобу протидії кліматичним змінам, скорочення нерівності, якісна освіта), а також застосовувати їх у процесі виконання міжнародних проектів у контексті правової підтримки стимулювання інновацій, підприємництва у аграрній сфері, збереження навколишнього середовища й Національного плану дій переходу України до сталого розвитку.

ПРН 22 - Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності управління природними ресурсами й забезпечення продовольчої безпеки за допомогою правових засобів **аграрного, земельного, екологічного**, адміністративного, інформаційного та інших галузей права

ПРН 23 - Виявляти знання щодо правових механізмів стимулювання сталих методів ведення **сільського господарства**: підтримку фермерів, забезпечення рівноправного доступу **до землі**, технологій і ринків

ПРН24 - Належно використовувати правові механізми міжнародного співробітництва з метою залучення інвестицій в інфраструктуру, технологій для підвищення продуктивності сільського господарства, для впровадження принципів субсидіарності, децентралізації та деконцентрації у діяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування під час **реалізації регіональної політики**, що передбачає гармонійне поєднання економічної, соціальної й **екологічної** сфери

ПРН 25 - Виявляти системні знання щодо **захисту екосистем суші** як засобу протидії кліматичним змінам, застосовувати міжнародні правові засоби задля раціонального використання **екосистем суші**

ПРН 26 - Готувати проекти локальних нормативно-правових актів, практичні заняття задля впровадження ідеї, що освіта є одним із найпотужніших і перевірених засобів сталого розвитку, ліквідування **нерівності сільських районів** у порівнянні з міськими.

По-третє, було відкореговано та оновлено **обовязкові ОК (дисципліни циклу спеціальної (професійної) підготовки)** а саме: Методологія сучасного правознавства (3 кредита ECTS), Сучасні тенденції юридичної науки в умовах Сталого розвитку (3 кредита ECTS), Правові режими природних об'єктів і комплексів в умовах євроінтеграції (3 кредита ECTS), Правове забезпечення сталого розвитку регіонів (3 кредита ECTS). (Протокол № 8 від 29.07.2021 р.) Також було **включено додатково нові вибіркові ОК (дисципліни циклу спеціальної (професійної) підготовки)**, які враховують наукові інтереси здобувачів та узгоджуються з цілями та місією як Стратегії розвитку ЮФ, так і Стратегії розвитку СНАУ (див. ОНП «Право»). (Протокол № 8 від 29.07.2021 р.) Наприклад: «Актуальні проблеми екологічного та земельного права», «Правові засади експертної оцінки землі», «Претензійно-позовна робота у сфері сільського господарства»(5 кредитів)

	<p>По-четверте, ОНП враховує потреби ЗВО, що пов'язані із підготовкою фахівців всього спектру спеціальності 081 «Право». Тобто, тематика досліджень побудована в інтересах та з урахуванням і потреб СНАУ, і наукових інтересів здобувачів.</p> <p>Теми дисертаційних досліджень відповідають місії СНАУ (зокрема, «наукові дослідження та інноваційна діяльність світового рівня, яка пов'язана, зокрема, з розбудовою суспільства в цілому на засадах Сталого розвитку») та враховують галузеву приналежність .</p> <p>Назви відкорегованих тем дисертацій було затверджено на засіданнях Вченої ради СНАУ (вересень - листопад 2021 р.). Наприклад: «Адміністративно-правові засади моніторингу за наданням державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні»; «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності», «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності»; «Спеціалізовані третейські суди в аграрній сфері: проблеми та перспективи»; «Реформування ринку електричної енергії як механізм забезпечення сталого розвитку України»; «Організаційно-правове забезпечення контрольної функції ОМС в умовах сталого розвитку»; «Правові засади надання об'єднаними територіальними громадами електронних адміністративних послуг суб'єктам господарювання в умовах сталого розвитку України»; «Право на працю в умовах сталого розвитку».</p>	
<p>2. Залучати до наукової роботи зі здобувачами спеціалістів у галузі аграрного, земельного, екологічного права.</p>	<p>ЕГ не висловлює зауваження щодо невідповідності чинного кадрового складу, що забезпечує ОНП 2020-2021 рр., чинній ОНП 2020-2021, а щодо невідповідності чинного кадрового складу тій ОНП, яка втілює бачення ЕГ (ОНП, яка на думку ЕГ має бути реалізована у ЗВО). При цьому, у контексті інших критеріїв, зокрема критерію 1, ЕГ констатує відсутність у ОНП Право 2020-2021 рр. питань аграрного, екологічного, земельного права. До того ж, місія ОНП Право 2020-2021 рр, Стратегія СНАУ (https://goo.su/9M4g) побудовані не на екстенсивній, а інтенсивній ідеології, що включає не лише розбудови аграрного сектору держави, а й Сталий розвиток України, її регіонів.</p> <p>Станом на сьогодні (ОНП «Право» 2021-2022 рр.):</p> <p>1) відкореговано візію та місію Стратегії розвитку ЮФ СНАУ(https://goo.su/AYD)</p>	<p>1) в межах неформальної освіти залучати фахівців у галузі аграрного, земельного, екологічного права</p> <p>2) Вирішити питання щодо залучення фахівців у галузі аграрного, земельного, екологічного права,</p>

2) оновлено ОНП, а саме, мету, унікальність, особливість, своєрідність, фокус та ПРН (додано 6 нових ПРН – № 21-26) з урахуванням Стратегії розвитку СНАУ, галузевого та регіонального аспектів (<https://goo.su/VRa>)

3) відкореговано ОК (обовязкові фахові та вибіркові ОК) (<https://goo.su/VRa>)

4) оновлено робочі програми (силабуси) усіх ОК (<https://goo.su/Qm2>)

5) отримано рецензії від 25 стейкхолдерів-роботодавців <https://goo.su/9zME>

Склад НПП за ОНП Право 2021-2022 рр. **повністю відповідає** проведеним змінам (зазначеним вище). Інформація про відповідність була надана **у додатку до Звіту самооцінювання** під час акредитації.

Для реалізації **обов'язкових фахових** та **вибіркових** освітніх компонент залучені фахівці за спеціальністю 081 «Право», зокрема: фахівці з екологічного та земельного права (Стрельник В.В.); з адміністративного, фінансового та інформаційного права (Арістова І.В., Кравченко І.О., Чернадчук Т.О.); конституційного та муніпального права (Роговенко О.В.); адміністративного та господарського права (Кравцова Т.О.); цивільного права та процесу (Котвяковський Ю.О., Ясинок М.М.); загальна теорія права та міжнародно-порівняльне право (Запара С.І.) та інші.

До того ж, СНАУ залучає до співпраці фахівців із аграрного, земельного права з провідних ЗВО. Наприклад, д.ю.н., професор Піддубний О.Ю. залучений на засадах сумісництва **до керівництва дослідженням** здобувача Нежевело В.В.

На ЮФ впроваджується **ідея взаємодії усіх галузей права**, що знаходить своє підтвердження у публікаційній діяльності НПП, наприклад:

1) Svitlana Zapara, Irina Aristova, Ivan Kravchenko, Maryna Kuznetcova, Vita Tkachenko. Formation of practical skills of applicants in legal education based on a competent approach: world experience and ukrainian prospects. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI.) 2021. P.38-47. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_06.pdf (Web of Science)

2) Irina Aristova, Svitlana Zapara, Oleh Rohovenko, Nataliia Serohina, Liudmyla Matviienko, Sandeep Kumar Gupta. Some aspects of legal regulation of administrative procedures in Ukraine and the european union: theory and realities. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL

наприклад, у режимі онлайн конференцій, онлайн-вебінарів, гостевих лекцій, впроваджувати ОК з інших спеціальностей (екологія)

	<p>ISSUE XXI.) 2021. P. 6-11. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_01.pdf (Web of Science)</p> <p>3) Rohovenko O.V., Zapara S.I., Melnik N. M., Cramar R.I. The current status of the local self-government reform in Ukraine: preliminary conclusions and outlook. Journal of Advanced Research in Law and Economics, Volume VIII, Spring, 1(23): 178–185. (укр. Сучасний стан реформи місцевого самоврядування в Україні: попередні висновки та перспективи).</p> <p>4) Роговенко О. В., Запара С. І. Participatory Budget as a Tool for Local Community Development in Ukrain. (2017). Finance and Management Journal of the Faculty of Economic Sciences University of Warmia and Mazury in Olsztyn, POLAND Volume 2(1). – P.26-41. URL: http://repo.snau.edu.ua/handle/123456789/5583</p>	
ЕГ ВИЯВЛЕНІ НАСТУПНІ СЛАБКІ СТОРОНИ ОНП:		
<p>1. Жодна із затверджених за ОНП «Право» тем дисертаційних досліджень здобувачів не враховує галузеву приналежність СНАУ, що ставить під сумнів доцільність їх проведення.</p>	<p>Відповідь на аналогічне зауваження («ЕГ РАДИТЬ: більш широко використовувати галузевий контекст в удосконаленні ОНП») сформульована вище (п.1. підсумку слабких сторін)</p>	
<p>2. Невідповідність фактичної кількості здобувачів, що навчаються за ОНП «Право», заявленій Гарантом у відомостях самооцінювання та інших документах ЗВО (заявлено 19, фактично навчається – 18 осіб);</p>	<p>Дійсно, на момент подачі самозвіту в аспірантурі навчалося 19 здобувачів вищої освіти. 01.04.2021 р. здобувач третього рівня навчання Болбот В.В. взяла академічну відпустку за станом здоров'я відповідно до Наказу №726-н від 01.04.2021 р.</p> <p>Станом на сьогодні – 18 здобувачів (8 - денна форма навчання, 10 – вечірня форма навчання). Три здобувача – у академічній відпустці:</p> <p>1) Болбот В.В. взяла академічну відпустку за станом здоров'я відповідно до Наказу №726-н від 01.04.2021 р. (з 01.04.2021 по 31.03.2022 рр.);</p> <p>2) Гресь Н.М взяла академічну відпустку відповідно до Наказу №1933-н від 31.08.2021 р. (з 1.09.2021 по 28.02.2022 рр.)</p> <p>3) Кузьменко К.О. взяла академічну відпустку відповідно до Наказу №1933-н від 31.08.2021 р. (з 01.09.2021 по 31.08.2022 рр.)</p>	

<p>3. На зустріч з ЕГ запрошені неіснуючі здобувачі (як встановила ЕГ, Ольга Роговенко не навчається в аспірантурі, але заявлена у погодженій з ЕГ Програмі візиту)</p>	<p>Відповідно до Наказу №2684-н від 10.09.2018 р. Роговенко Ольга Василівна зарахована до аспірантури за рахунок бюджетного фінансування, за спеціальністю 081 Право на вечірню форму навчання з 1 жовтня 2018 року до 30 вересня 2022 року. Роговенко О.В. ID 4198061 (код картки 8008854) внесено у базу ЄДЕБО 2018 року.</p>	
<p>4. В АСУ навчальним процесом СНАУ відсутня будь-яка інформація про здобувачів ОНП «Право» (Скріни-у Додатках до Звіту), що суперечить інформації, яку надала на резервній зустрічі С.І.Запара, яка запевняла ЕГ у протилежному.</p>	<p>По-перше, повна інформація про здобувачів ОНП Право 2021-2022 рр. представлена на сайті Юридичного факультету СНАУ – Аспірантура – Наші здобувачі (https://goo.su/5jft) По-друге, щодо відсутності інформації про здобувачів третього рівня вищої освіти в АСУ, повідомляємо наступне: в минулому році СНАУ перейшов на нову платформу і наповнення відбувається поступово, саме цим і пояснюється те, що розклад здобувачів третього рівня вищої освіти знаходиться у графі Міжнародне співробітництво і відсутні дані по здобувачам. Станом на сьогодні розклад занять аспірантів розміщено на сайті у зручному форматі (https://portal.snau.edu.ua/time-table/group?type=0) Портал СНАУ (головна) – Розклад – Академічна група – Структура (СНАУ) – Факультет (Аспірантура) - Курс 1 – Група АСП 081-2021 / Курс 2 – Група АСП 081-2020</p>	<p>Систематично оновлювати сторінку сайту «Наші здобувачі»</p>
<p>5. Зміни до ОНП «Право» носять формальний характер.</p>	<p>По-перше, відповідно до витягів з протоколів засідання робочої групи юридичного факультету Сумського національного аграрного університету в рамках «Проектування та оновлення освітніх програм юридичного факультету» перегляд та оновлення ОНП відбувається кожного року. Починаючи з 2018 року, ОНП «Право» постійно переглядалась. – Протоколом № 3 від 20.02.2018 р. здійснювався аналіз вибіркової компоненти, результатом чого стала відмова від блокової системи і розширення переліку фахових вибірових дисциплін. – Протоколом №4 від 20.02.2019 р. була переглянута і доопрацьована матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми та матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН).</p>	

–Протоколом від 26.11.2019 р. **були враховані пропозиції** зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів, які були висловлені стейкхолдерами при проведенні круглого столу «Сучасна правнича освіта: від освітніх програм до перспектив реформування».

–Протоколом №5 від 2.12.2019 р. **до складу проектної групи вводиться** здобувач третього рівня вищої освіти для забезпечення врахування думки стейкхолдерів **при перегляді та оновленні** освітньо-наукової програми.

– Протоколом № 6 від 2.03.2020 р. затверджується:

1) **Оновлення мети** ОНП Право третього рівня вищої освіти шляхом уточнення та конкретизації унікальності ОНП Право **зادля кореляції** останньої зі Стратегією розвитку СНАУ та Стратегією розвитку юридичного факультету на 2020-2025 рр.

2) Оновлення **обов'язкової фахової компоненти** ОНП Право **та розробки всіх необхідних методичних матеріалів** для викладання дисциплін: Методологія сучасного правознавства (3 кредита ECTS), Сучасні тенденції юридичної науки в умовах інформаційного суспільства (3 кредита ECTS), Загальна теорія права в умовах інформаційного суспільства (3 кредита ECTS), Реєстрація прав інтелектуальної власності (3 кредита ECTS).

3) **Оновлення ПРН** освітньо-наукової програми Право третього рівня вищої освіти з метою кореляції мети та унікальності програми.

Станом на сьогодні (ОНП «Право» 2021-2022 рр.) було відкореговано **мету, завдання, унікальність, особливість, своєрідність, фокус та ПРН** (зокрема, враховано також галузевий та регіональний аспекти). Оновлено обов'язкові фахові ОК та розширено перелік вибіркового ОК з урахуванням галузевого та регіонального аспекту. **Повна відповідь на це питання наводиться у п.1 підсумку слабких сторін («ЕГ радить» - див. вище)**

По-друге, при **перегляді та формуванні програмних результатів навчання** в ОНП, проектною групою **були враховані пропозиції**, які висловили стейкхолдери (у анкетах-рецензіях на засіданні Експертної ради роботодавців від 25.11.2021 року), що знайшло своє відображення, наприклад, у наступних ПРН.

1) **Роботодавці:** здатність здобувачів формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, робити аналітичні прогнози розвитку правового життя в Україні та в зарубіжних країнах (ПРН 10); прагнення до співпраці у науковій

діяльності, беручи участь у формуванні команди дослідників для вирішення наперед поставленої задачі (формулювання дослідницької проблеми, робочих гіпотез, збору інформації, підготовки пропозицій) (ПРН 14); розуміння шляхів впровадження результатів наукових досліджень з права у виробництво / практику, навчальний процес та науку (ПРН 18); виявляти знання та розуміння цілей сталого розвитку ООН (насамперед сталий розвиток міст і громад (у тому числі, екологічної стійкості), захист екосистем суші, як засобу протидії кліматичним змінам, скорочення нерівності, якісна освіта), а також застосовувати їх у процесі виконання міжнародних проектів у контексті правової підтримки стимулювання інновацій, підприємництва у аграрній сфері, збереження навколишнього середовища й Національного плану дій переходу України до сталого розвитку (ПРН 21); виявляти системні знання щодо захисту екосистем суші як засобу протидії кліматичним змінам, застосовувати міжнародні правові засоби задля раціонального використання екосистем суші (ПРН 25) та ін.

2) **Академічна спільнота:** 1) підготовки наукових праць здобувачами для міжнародних науково-метричних баз даних (ПРН 7); 2) підвищення ролі методології наукових досліджень під час написання дисертацій (ПРН 2); 3) взаємодії різних галузей права (ПРН 17); 4) застосування юридичної техніки у пропозиціях до нормативно-правових актів (ПРН 10); 5) впровадження результатів наукових досліджень у практичну діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування (ПРН 18); демонструвати необхідні знання та розуміння сутності управління природними ресурсами й забезпечення продовольчої безпеки за допомогою правових засобів аграрного, земельного, екологічного, адміністративного, інформаційного та інших галузей права (ПРН 22); готувати проекти локальних нормативно-правових актів, практичні заняття задля впровадження ідеї, що освіта є одним із найпотужніших і перевірених засобів сталого розвитку, ліквідування нерівності сільських районів у порівнянні з міськими (ПРН 26).

3) **Здобувачі:** оволодінні методологічним інструментарієм проведення наукових досліджень за спеціальністю 081 "Право" (ПРН 2); набутті нових знань та використання їх у власних наукових дослідженнях та у професійній практиці (ПРН 16, ПРН 17); у розумінні та використанні юридичної термінології іноземною мовою при презентації результатів своїх досліджень на міжнародних конференціях, у інноваційній та педагогічній діяльності (ПРН 13); вмінні ініціювати, організовувати

	<p>та проводити комплексні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань (ПРН 17); виявляти знання щодо правових механізмів стимулювання сталих методів ведення сільського господарства: підтримку фермерів, забезпечення рівноправного доступу до землі, технологій і ринків (ПРН 23); належно використовувати правові механізми міжнародного співробітництва з метою залучення інвестицій в інфраструктуру, технологій для підвищення продуктивності сільського господарства, для впровадження принципів субсидіарності, децентралізації та деконцентрації у діяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування під час реалізації регіональної політики, що передбачає гармонійне поєднання економічної, соціальної й екологічної сфери (ПРН 24) та інші.</p> <p>По-третє, здійснено поширення дії внесених змін до ОНП Право третього рівня вищої освіти зі спеціальності 081 Право на зміст і організацію підготовки здобувачів вищої освіти, які поступили на навчання у 2021 році.</p> <p>По-четверте, враховані пропозиції та побажання, висвітлені стейкхолдерами під час засідання робочої групи в рамках «Проектування та оновлення освітніх програм юридичного факультету» та засідання Експертної ради роботодавців 25.11.2021 року</p> <p>По-п'яте, враховані пропозиції завідувача відділу забезпечення якості вищої освіти та акредитації Скляр І.Д. щодо оновлення робочих навчальних програм (силабусів) третього рівня вищої освіти на 2021-2022 н.р.</p> <p>ВИСНОВОК: зміни до ОНП мають відповідне обґрунтування</p>	
<p>6. В одних док-тах (Протокол засідання кафедри від 19.02.2019 р.) як роботодавці вказані агрохолдинги ІМК, Кернел, Укрлендфармінг, МХП. В інших-роботодавцем вказаний СНАУ і,</p>	<p>По-перше, ОНП враховує інтереси різних груп стейкхолдерів:</p> <p>1) представників агарного сектору, про що зазначено у Протоколі засідання кафедри від 19.02.2019 р., де роботодавці вказані агрохолдинги ІМК, Кернел, Укрлендфармінг, МХП.</p> <p>2) ЗВО як роботодавця, адже 7 співробітників навчаються за ОНП «Право» (Болотіна Н.А., Калюжна С.В., Нежевело В.В., Петрова Н.О., Бондар Н.А., Гресь Н.М., Ясинок Д.М. є співробітниками юридичного факультету СНАУ). Станом на сьогодні –</p>	

відповідно, вносяться зміни до ПРН 5 (Протокол №1 засідання Експертної ради роботодавців від 27.02.2020 р.).

5 співробітників навчаються за ОНП Право (Гресь Н.М., Калюжна С.В., Карпик Ю. А., Нежевело В.В., Ясинок Д.М.)

3) Коледжу СНАУ, адже здобувач Роговенко О.В. була завідувачкою правового відділення коледжу СНАУ, про що були повідомлені члени ЕГ, шляхом надання довідок. На зустрічі із ЕГ був присутній директор коледжу Чортенко А.М., що надав рецензію на ОНП <https://ur.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/Рецензія-на-освітньо-наукову-програму-«Право».pdf>. Станом на сьогодні Роговенко О.В. є директором коледжу СНАУ.

По-друге, наказом СНАУ від 31.08.2021 року № 325-К було утворено **Експертну раду роботодавців** за спеціальністю 081 «Право» (п.12) у такому складі (за згодою):

12.1. Кібець Віктор Олександрович – начальник Територіального управління державної судової адміністрації України в Сумській області;

12.2. Шелехова Ганна Валеріївна – суддя, голова Зарічного районного суду;

12.3. Шаповал Микола Михайлович – суддя Сумського окружного адміністративного суду;

12.4. Соп'яненко Оксана Юріївна – суддя Господарського суду Сумської області;

12.5. Свистун Ірина Петрівна – начальник Північно-Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Суми);

12.6. Демченко Олена Миколаївна – директор Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Сумській області;

12.7. Трошечко Валентина Вікторівна – директор Сумського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги;

12.8. Ковальова Олександра Михайлівна – голова ради адвокатів Сумської області;

12.9. Радченко Роман Миколайович – директор Сумського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України;

12.10. Сухоставець Роман Миколайович – заступник Голови Національного агентства з питань запобігання корупції.

На виконання цього Наказу, робоча група за ОНП Право **скоригувала напрями співпраці з** вказаними роботодавцями, що дозволить більш ґрунтовно забезпечити набуття актуальних компетентностей випускників ОНП «Право» та їх навичок.

По-третє, серед здобувачів ОНП також є діючі судді (Шаповал М.М., Соп'яненко О.І.), адвокати (Нежевело В.В., Латишева В.О.), представники органів місцевого

	<p>самоврядування (Козачек І.В.). Тому, до фокус-груп були запрошені представники Сумського обласного господарського суду, адвокатського об'єднання «ЮРРАЙТ», Сумської міської ради. Відмічаємо, що зазначені роботодавці у стверджувальній формі (на відповідних зустрічах під час акредитації) вказали про те, що здобувачі цієї ОНП вже працюють та висловлювали зацікавленість у співпраці. До того ж, свою позицію вони підтвердили також на зустрічі Експертної ради роботодавців 25.11.2021 року.</p>	
<p>7. Нач.відділу кадрів СНАУ на зустрічі з ЕГ зазначає, що вільні вакансії за спеціальністю у ЗВО відсутні та у випускниках ОНП «Право» потреба не існує.</p>	<p>Щодо позиції начальника відділу кадрів СНАУ (на зустрічі з ЕГ), то вона стосувалась вакансій в загальному значенні. Додатково ЕГ було надано документи, що свідчать про потреби у кадрах ЗВО, пов'язані із даною ОНП.</p>	
<p>8. На зустріч зі стейкхолдерами Гарантом були заявлені вже інші суб'єкти, які не змогли ствердно відповісти на питання ЕГ щодо працевлаштування випускників за даною ОНП.</p>	<p>До речі, за даною ОНП (під час акредитації) ще не було випуску. Тому роботодавці об'єктивно і не могли зазначити факт працевлаштування здобувачів. Станом на сьогодні 2 випускника вже працюють у СНАУ та представили дисертації до захисту.</p>	
<p>9. На трьох курсах з 4-х, на яких реалізується ОНП, за денною формою проходять навчання лише по ОДНОМУ здобувачу. Решта – на вечірній та заочній формі, що не сприяє створенню критичної маси дослідників.</p>	<p>По-перше, на юридичному факультеті на момент акредитації навчалось 19 здобувачів, на 4-х курсах (на 1-му - 4, 2-му - 3, 3-му – 6 (+ 1 здобувач у акад. відпустці з 01.04.2021 р.), 4-му – 5). Процес навчання, в т.ч. платформа MOODLE, можливості проведення наукових досліджень організовані ЗВО з урахуванням інтересів здобувачів. Кількісний вимір здобувачів денної форми прямо залежить від кількості бюджетних місць, яке отримує ОНП. Оскільки решті здобувачів більш прийнятним є поєднувати навчання з практичною діяльністю. Станом на сьогодні (ОНП «Право» 2021-2022 рр.) навчаються 18 здобувачів на 4-х курсах (на 1-му - 3, на 2-му - 3, на 3-му – 3; на 4-му – 9). При цьому 3 здобувача - у академічній відпустці. Болбот В.В. взяла академічну відпустку за станом здоров'я відповідно до Наказу №726-н від 01.04.2021 р. (з 01.04.2021 по 31.03.2022 рр.); Гресь Н.М взяла академічну відпустку відповідно до Наказу №1933-н від 31.08.2021 р.</p>	

(з 1.09.2021 по 28.02.2022 рр.) Кузьменко К.О. **взяла академічну відпустку** відповідно до Наказу №1933-н від 31.08.2021 р. (з 01.09.2021 по 31.08.2022 рр.).

По-друге, створенню **критичної маси** сприяють **наступні чинники**.

1. Мета ОНП і її результат розглядається СНАУ у вигляді **потенціалу розвитку**. Перетворення необхідні не самі по собі, а для того, щоб університет впевнено розвивався відповідно із прийнятої метою. **Мета** інтегрує перетворення і підвищує ефективність процесів розвитку. Перетворення формують стратегічну програму розвитку.

2. Механізм менеджменту університету, орієнтований на розробку і сприйняття перетворень. СНАУ створює необхідні засоби впливу для створення сприятливого середовища та практичної реалізації перетворень.

3. Система перетворень пов'язана із творчим пошуком нового, експериментування, обміну ідеями та ін. СНАУ створює креативну атмосферу діяльності, розкутості ідей і думок, що реалізується в контексті головної ідеї сталого розвитку регіону, країни.

4. Людський капітал НПС в самих різних видах його проявів сприяє практичній реалізації перетворень в галузі освіти, регіональній та національній організації життєдіяльності, в тому числі в аграрному секторі.

По-третє, **критична маса дослідників** створюється не лише шляхом відвідування занять, а й **активної участі** здобувачів третього рівня вищої освіти у академічній мобільності, участі у конференціях і круглих столах та інших наукових заходах

По-четверте, **лише блок дисциплін циклу спеціальної** (професійної) підготовки (на момент акредитації) – Методологія сучасного правознавства (3 кредита ECTS), Сучасні тенденції юридичної науки в умовах інформаційного суспільства (3 кредита ECTS), Загальна теорія права в умовах інформаційного суспільства (3 кредита ECTS), Реєстрація прав інтелектуальної власності (3 кредита ECTS) викладався у здобувачів третього рівня вищої освіти за ОНП «Право», **всі інші курси** викладаються у здобувачів третього рівня вищої освіти **за всіма спеціальностями**.

Станом на сьогодні **перелік цих дисциплін** наступний: Методологія сучасного правознавства (3 кредита ECTS), Сучасні тенденції юридичної науки в умовах Сталого розвитку (3 кредита ECTS), Правові режими природних об'єктів і комплексів в умовах

	євроінтеграції (3 кредита ECTS), Правове забезпечення сталого розвитку регіонів (3 кредита ECTS).	
<p>10.3 6 кафедр ЮФ фактично лише 3 укомплектовано НПП, що мають належний рівень юридичної освіти (https://ur.snau.edu.ua/?page_id=2564) На кафедрах геодезії та землеустрою ЮФ (1) і державно-правових дисциплін та українознавства(2) юристів серед штатних працівників не представлено.</p> <p>На кафедрі міжнародних відносин ЮФ СНАУ (3) лише Клочко О.М. та Курило О.М. мають наукові ступені у галузі права;</p>	<p>По-перше, кафедра ДПД та українознавства має у складі НПП, які мають вищу юридичну освіту, а саме завідувач кафедри Щестакова С.О., ст. викладач Бондар Н.А. (яка є здобувачем третього рівня вищої освіти).</p> <p>По-друге, усі викладачі кафедри міжнародних відносин мають вищу юридичну освіту (Петрова Н.О., Калюжна С.В. є здобувачами третього рівня вищої освіти).</p> <p>По-третє, у самоаналізі визначаються лише викладачі, які дотичні до ОНП</p> <p>Водночас, у зауваженнях ГЕР зазначена інша позиція, а саме:</p> <p>«На зауваження ЕГ щодо наукових публікації НПП ОНП (з 12 викладачів групи забезпечення лише 4 мають наукові публікації з навчальних дисциплін, що викладають (Переломова О., Запара С., Арістова І. та Кравцова Т.) ГЕР зазначено, що згідно Методичних рекомендацій від 29 серпня 2019 р. № 9 за підкритерієм б.1, питання щодо відповідності певного викладача певній дисципліні має ґрунтуватись на індивідуальному підході та беручи до уваги надані ЗВО пояснення. В самоаналізі ЗВО чітко зазначені викладачі, дотичні до ОНП, їх об'єктивні показники, напрями роботи кафедри, освіта НПП тощо. Зокрема:</p> <p>Данько Юрій Іванович - ОК 3. Комунікації в науковому середовищі – перелік відповідних публікацій та закордонне підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання;</p> <p>Агаджанова Світлана Володимирів - ОК 2. Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності - перелік відповідних публікацій та закордонне підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання;</p> <p>Клочкова Тетяна Іванівна - ОК 12. Методика підготовки наукових праць іноземною мовою - сертифікат на знання іноземної мови С1 - перелік відповідних публікацій та підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання;</p> <p>Михайлов Андрій Миколайович – ОК 10. Управління науковими проектами - перелік відповідних публікацій та закордонне підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання (Університет прикладних наук Вайенштефан Тріздорф, Німеччина, 09-10. 2017 Erasmus + Project KA107 Тема: «Практично орієнтоване навчання на сталий розвиток - навчальний процес, стажування, дані про фермерські господарства»); виконавець держбюджетної теми: «Макроекономічне планування та управління системою вищої освіти України: філософія і методологія»; «Управління</p>	

	<p>соціально-економічною системою в умовах національних і глобалізаційних викликів» - сертифікат на знання іноземної мови B2.</p> <p>Скляр Ірина Дмитрівна - ОК 8. Організація і методика проведення навчальних занять - перелік відповідних публікацій та закордонне підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання (стажування в університеті мистецтв, дизайну та технологій (IADT) м. Дублін, Ірландія, лютий 2019 р. (тематика: «Розвиток електронного особистого кабінету студентів та викладачів») та стажування у Варшавському університеті, Польща (тематика: «Забезпечення якості вищої освіти»);</p> <p>Турчіна Світлана Григорівна – ОК7. Реєстрація прав інтелектуальної власності - перелік відповідних публікацій та підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання в національних ЗВО;</p> <p>Шевченко Тетяна Іванівна – сумісник - ОК 9. Організація підготовки наукових публікацій - відсутність відповідних публікацій, тому пропонується активізувати публікаційну активність за напрямом викладання та пройти чергове підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання, оскільки крайнє 2015 року».</p>	
<p>11. Створення критичної маси дослідників для реалізації ОНП не відповідає існуючим вимогам за всіма 5-ма показниками (Див. Інші спостереження ЕГ).</p>	<p>Основна концепція, яка впроваджується під час реалізації ОНП Право враховує наступне. В основі позитивних суспільних та регіональних змін лежать нові ідеї перетворень, які повинні виникати, і для цього СНАУ створює необхідні умови, реалізовує в тій їх частині, яка визначає ефективність розвитку, перетворень університету, регіону, країни.</p> <p>Суттєвими факторами формування і реалізації такого розвитку є наступні: 1) мета ОНП; 2) механізм менеджменту університету, орієнтований на розробку і сприйняття перетворень; 3) система перетворень пов'язана із творчим пошуком нового, експериментування, обміну ідеями та ін.; 4) людський капітал НПС.</p> <p>Мету ОНП і її результат слід оцінювати також у вигляді потенціалу розвитку .</p> <p>Відповідно до інших спостережень ЕГ йдеться про наступні показники:</p> <p>Першим показником створення у ЗВО критичної маси дослідників є кількість здобувачів. Станом на грудень 2021 року – 18 здобувачів (8 із яких – на денній формі навчання; 3 – у академічній відпустці).</p> <p>Другим показником виступає відповідність тем дисертацій аспірантів темам наукових публікацій керівників. Наприклад: Тема дисертації аспіранта Нежевело В.В. - «Правові засади публічного адміністрування у сфері</p>	<p>Виконати вимоги щодо публікацій наступним науковим керівникам Запара С.І; Венедектов В.С. Клочко А.М.; Котвяковський Ю.О.; Кравцова Т.М.; Курило М.П.</p> <p>Науковим керівникам Венедектову В.С., Запара С.І., Курило М.П. – питання щодо</p>

користування землями державної та комунальної форм власності». Науковий керівник – Піддубний О.Ю.

1. **Piddubnyi**, O.Yu., Rudenko, L.D., Hbur, L.V., Nezhevelo, V.V., Oleksiuk, V.P. Legislative support for expanding the land powers of local self-government bodies in Ukraine. International Journal of Agricultural Extension this link is disabled, 2021, 9(Special Issue), стр. 55–63 (Індексується у міжнародній науково-метричній базі даних Scopus)

2. **Piddubnyi O.**, Oleksiuk V. United territorial community and processes of decentralization in Ukraine and foreign states: features of creation and functioning. JILC (Journal of International Legal Communication) 1(1), (2021). 164-170. <https://jilc.e-science.space/wp-content/v1/JILC2021-01.pdf>

3. Нежевело В.В., **Піддубний О.Ю.**, Большакова В.О. Проблемні аспекти в межах процесу децентралізації у сфері земельних відносин в світлі введення в обіг земель сільськогосподарського призначення. Приватне та публічне право. 2021. № 2. С. 31-35.

4. **Піддубний О.Ю.**, Нежевело В.В., Публічне адміністрування у сфері землекористування та охорони земель: поняття, зарубіжний досвід та сучасний стан в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 9. С. 164- 167. URL: http://www.lsej.org.ua/9_2020/41.pdf

5. Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природоресурсних відносин в Україні - Колективна монографія – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. -722 с.

Тема дисертації аспіранта Болотіна А.О. - «Кримінально-правова охорона прав інтелектуальної власності в контексті судової реформи в Україні». Науковий керівник – Клочко А.М.

1. **Alyona N Klochko**, Nikolai P Kurilo, Svetlana I Zapara Criminal law protection of banking activities in Ukraine (укр. Кримінально-правова охорона банківської діяльності в Україні). RUSSIAN JOURNAL OF CRIMINOLOGY, 2017.

2. **Клочко А. М.**, Дігтяр А. О. Розмежування банківської та комерційної таємниці як об'єктів кримінально-правової охорони та забезпечення права інтелектуальної власності. Форум права. № 5. 2018. с. 50-58.

спеціалізованих
вчених рад

3. Ключко А. М., Болотіна А. О. Перспективи вирішення проблем кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності в контексті міжнародних зобов'язань України. Збірник наукових праць. СНАУ. 2020.

4. Oleksandr M. Kostenko, Rasim Sh. Babanly, Alyona M. Klochko, Mykola I. Lohvynenko, Anna O. Bolotina and Viktoriia V. Kuriava To the issue of criminal and legal protection the right of intellectual property on medicines in Ukraine . International Journal of Management (IJM), Volume 11, Issue 7, July 2020, pp. 367–375; ISSN Print: 0976-6502 and ISSN Online: 0976-6510; Journal Impact Factor (2020): 10.1471 Calculated by GIS (www.jifactor.com)”.

5. Ключко А. М., Болотіна А. О. Кримінальні правопорушення у сфері захисту прав інтелектуальної власності в умовах реформування судової системи України. Приватне та публічне право. № 2. 2021. С. 72-77.

Тема дисертації аспіранта Калюжної С.В. - «Органи місцевого самоврядування України як суб'єкти інформаційного права». Науковий керівник – Арістова І.В.

1) Holovko, O. M., **Aristova, I. V.**, Shulhin, V. V., & Sobakar, A. O. (2021). Perspectives of electronic judicial proceedings' development: international experience and possibilities of its application in Ukraine. Political Questions, 39(70), 66-79. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.3970.03>. URL: <https://goo.su/8BnI>

2) **Aristova I. V.**, Tsybulnyk N. Yu., Horbonos V. V., Melnyk S. M. (2021). An Outlook on Current Legal Status of the Employees as the Representatives of Public Authorities. DIXI. Vol. 23 No. 2. P. 1-12. DOI: <https://doi.org/10.16925/2357-5891.2021.02.03> URL: <https://revistas.ucc.edu.co/index.php/di/article/view/4177/3189>

3) Svitlana Zapara, **Irina Aristova**, Ivan Kravchenko, Maryna Kuznetcova, Vita Tkachenko. Formation of practical skills of applicants in legal education based on a competent approach: world experience and ukrainian prospects. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI.) 2021. P.38-47. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_06.pdf

4) **Irina Aristova**, Svitlana Zapara, Oleh Rohovenko, Nataliia Serohina, Liudmyla Matviienko, Sandeep Kumar Gupta. Some aspects of legal regulation of administrative procedures in Ukraine and the european union: theory and realities. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL

ISSUE XXI.) 2021. P. 6-11. URL:
http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_01.pdf

Станом на сьогодні (ОНП «Право» 2021-2022 рр.):

1) **повна відповідність** публікацій наукових керівників напряму дисертаційних досліджень здобувачів для наступних керівників: І.В. Арістова (здобувач Калюжна С.); Запара С.І. (здобувач – Гресь Н.); Клочко А.М. (здобувач – Болотіна А); Піддубний О.Ю. (здобувач – Нежевело Н.) Щербак С.В. (здобувач – Кожевнікова А.);

2) **не дотримано вимоги у наступних наукових керівників** : Запара С.І. (здобувач – Болбот, Роговенко О.В.); Венедектов В.С. (здобувач – Латишева) Клочко А.М. (здобувач – Карпик Ю.) Котвяковський Ю.О. (здобувач – Кулібаба, Кішінець); Кравцова Т.М. (здобувач – Мороз, Солдатенко); Курило М.П. (здобувачі: Кузьменко, Сопяненко, Шаповал М.М., Ясинок Д.М.).

Третім показником є **наявність у ЗВО рецензентів, що працюють за аналогічними напрямками**, що й здобувачі.

1. Забезпечено **належне рецензування** трьох дисертацій, що підтверджується відповідним рішенням Вченої ради СНАУ (Калюжною С.В, Бондар Н.А., Петровою Н.О).

2. Міжгалузєва співпраця науковців сприяла отриманню цікавих науково-практичних результатів, які або вже опубліковано, або планується опублікувати не лише у фахових юридичних виданнях, але і у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science. Тобто, на ЮФ збільшується потенціал можливих рецензентів.

3. Сформовано орієнтовний **склад учасників разових спеціалізованих вчених рад** (рецензенти) для здобувачів 4-го та 3-го року навчання (наприклад):

1) Нежевело В.В. «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності» (голова – Арістова І.В.; рецензенти – Запара С.І., Роговенко О.В.)

2) Болотіна А.О. «Кримінально-правова охорона прав інтелектуальної власності в контексті судової реформи в Україні» (голова – Арістова І.В.; рецензенти – Запара С.І., Кравченко І.О.)

3) Кожевнікова А.В. «Електронні технології у цивільному та виконавчому процесі» (голова – Курило М.П. ; рецензенти – Арістова І.В., Ясинок М.М.)
 До того ж, сформовано спеціалізовані вчені ради для здобувачів: Гресь Н., Калюжна С.В, Роговенко О.В. **Не сформовано спеціалізовані вчені ради** для здобувачів: 4-го курсу (Болбот, Кузьменко, Сопьяненко, Шаповал); 3-го курсу (Латишева, Ясинок Д.М.)

Четвертим показником є забезпечення ЗВО внутрішні рецензування наукових доробків здобувачів. Відповідь аналогічна (див п. вище)

П'ятим показником ЕГ вважає **негативні практики**, що не сприяють побудові критичної маси дослідників, а саме, призначення наукових керівників не з числа штатних працівників ЗВО.

Наукові керівники призначалися рішенням Вченої ради СНАУ і це **не протирічить існуючим вимогам**. СНАУ керуються правилами призначення наукового керівника, які визначено у Постанові Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (<https://goo.su/9ig6>). Відповідно до п. 24 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) (<https://goo.su/9ig6>) аспіранту (ад'юнкту) **одночасно з його зарахуванням** відповідним наказом керівника вищого навчального закладу (наукової установи) призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників з науковим ступенем.

Взяті у сукупності **відповіді на зауваження ЕГ** дозволяють нам дійти наступних висновків.

1) навчальний процес реально існує.

2) надано (і у Звіті самооцінювання, і у відповідях на зазначені вище зауваження) **вичерпні обґрунтовані коментарі та пояснення на кожне із зауважень ЕГ**, у яких доводиться, що система освітніх компонент ОНП ПРАВО **сприяє досягненню заявлених ПРН.**

КРИТЕРІЙ 1. ПРОЕКТУВАННЯ ТА ЦІЛІ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

1. Разом з тим, Стратегія розвитку юридичного факультету

ЕГ базує висновок на Стратегії розвитку СНАУ 2015-2020 рр., проте наразі прийнята і діє нова - Стратегія 2021-2025 рр. (<https://goo.su/Mcj>)

певною мірою відходить від місії та стратегії ЗВО, **роблячи акцент** на [досягненні цілей правопорядку].

Відповідно до Стратегії розвитку СНАУ на 2021-2025 рр, **місія СНАУ** – примножувати людський капітал через: підготовку фахівців, які розбудовують аграрний сектор та суспільство в цілому на засадах сталого розвитку, наукові дослідження та інноваційну діяльність світового рівня, формування свідомих громадян-лідерів, здатних кидати виклик сьогоденню і збагачувати майбутнє (<https://goo.su/Mcj>)

Станом на сьогодні у Стратегії розвитку Юридичного факультету відкореговано **візію та місію** у наступній редакції (<https://goo.su/9iYf>):

1) **ВІЗІЯ** – ґрунтуючись на міжнародних ідеях суспільства знань – розбудовуємо потужний регіональний центр якісної юридичної освіти, працюючи на розвиток правової держави та забезпечення прав людини, інтегруємося до європейського правового й освітньо-наукового простору

2) **МІСІЯ** – примножувати людський капітал через:

– підготовку фахівців з високим рівнем правових знань, правосвідомості, правової культури, які за допомогою правових засобів і способів розбудовують аграрний сектор та суспільство в цілому для досягнення цілей Сталого розвитку

– постійне підвищення кваліфікації викладачів, студентів та аспірантів, ґрунтуючись на засадах сталого розвитку, інформаційного суспільства та цифрової економіки;

– наукові дослідження та інноваційну діяльність у форматі «освіта - наука - держава - бізнес»;

– формування системного світогляду, лідерства, служіння суспільству та розуміння ролі й внеску кожного у розбудову правового майбутнього країни.

Порівняльне дослідження дозволяє переконатися, що **місія ЮФ** (після коригування) цілком узгоджується з **місією СНАУ**.

Вважаємо, що **цілі Стратегії розвитку ЮФ** відповідають **стратегічним цілям ЗВО**, наприклад: блок «Навчання» (цілі 1,4, 5), блок «Наука» (цілі 8, 9, 10, 13) та ін.

1. Для додаткового обґрунтування нашої позиції, яка була викладена у **мотивованих відповідях на зауваження ЕГ та ГЕР**, надаємо інформацію, що **міститься у таблиці № 1.** (див. додатки)

<p>2. Фокус реалізації ОНП, згідно з програмою [спрямований на системне удосконалення управління]. https://ur.snau.edu.ua/?page_id=6002</p>	<p>Фокус реалізації ОНП «Право» було відкореговано з урахуванням положень МОН України та Стратегії розвитку СНАУ, Юридичного факультету СНАУ (Протокол № 8 від 29.07.2021) у наступній редакції:</p> <p>Фокус ОНП направлений на формування здібностей особи щодо проведення правових досліджень у напрямках:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вивчення проблем науки теорії держави та права на сучасному етапі розвитку правової реальності держави сталого розвитку; – правового забезпечення державної регіональної політики, децентралізації державної влади та розвитку територіальних громад, у тому числі екологічної стійкості; – правового захисту екосистем суші, як засобу протидії кліматичним змінам; – трансформації законодавства України у напрямку побудови миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних і заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях; – правового забезпечення соціального зростання територіальних громад, створення нових робочих місць та розвитку трудових відносин у регіонах. <p>Особливість ОНП полягає у:</p> <ul style="list-style-type: none"> - спрямованості на системне удосконалення суспільних відносин в усіх сферах суспільства, передусім екологічної, земельної, природоресурсної, аграрної: сучасних правових і цифрових інструментів; - виникненні синергетичного ефекту від взаємодії досвідчених вчених-викладачів (які є керівниками різних наукових юридичних шкіл з теоретичних і практичних правових питань), професіоналів-практиків і мотивованої спільноти здобувачів (які спроможні реалізувати право на доступ до юридичної професії на регіональному рівні). 	
<p>3. Проте, ЖОДНА із затверджених тем дисертаційних досліджень здобувачів ОНП «Право» не враховує галузевий контекст СНАУ.</p>	<p>Станом на сьогодні (ОНП Право 2021-2022 рр.) теми дисертаційних досліджень відповідають місії СНАУ та галузевому контексту СНАУ (зокрема, «наукові дослідження та інноваційна діяльність світового рівня, яка пов'язана, зокрема, з розбудовою суспільства в цілому на засадах Сталого розвитку»).</p> <p>Наприклад: «Адміністративно-правові засади моніторингу за наданням державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні»; «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної</p>	

	<p>форм власності»; «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності»; «Спеціалізовані третейські суди в аграрній сфері: проблеми та перспективи»; «Реформування ринку електричної енергії як механізм забезпечення сталого розвитку України»; «Організаційно-правове забезпечення контрольної функції ОМС в умовах сталого розвитку»; «Правові засади надання об'єднаними територіальними громадами електронних адміністративних послуг суб'єктам господарювання в умовах сталого розвитку України»; «Право на працю в умовах сталого розвитку».</p> <p>Назви відкорегованих тем дисертацій було затверджено на засіданнях Вченої ради СНАУ (вересень - листопад 2021 р.). Отже, наведені вище теми дисертаційних досліджень здобувачів враховують галузеву приналежність.</p>	
<p>4. ЕГ встановлено, що ЗВО намагався вийти за межі визначеної у Статуті галузевої приналежності СНАУ шляхом зміни назви ЗВО.</p> <p>Проте, такі новації не знайшли підтримки з боку держави (Витяг з рішення Конференції трудового колективу СНАУ від 30.12.2021 р. – у Додатках до Звіту).</p>	<p>Так, з 2014 року ЗВО знаходиться у підпорядкуванні МОН України, що зумовило розробку нової стратегії ЗВО на основі засад Сталого розвитку ООН.</p> <p>Цілком логічно, що представлена ОНП (як невід'ємна системного механізму ЗВО) послугується ідеологією Сталого розвитку, яку відповідна Комісія ООН вважає найперспективнішою ідеологією XXI століття. Серед 16 основних цілей Сталого розвитку, на які спирається наша ОНП, є: «якісна освіта»; «скорочення нерівності»; «сталий розвиток міст і громад»; «промисловість, «сільське господарство» та ін.</p>	
<p>2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.</p>		
<p>1. ЕГ зауважує, що один з рецензентів, а саме – А.М. Чортенко взагалі не має вищої юридичної освіти, інші – є вузькопрофільними фахівцями у галузі адміністративного та інформаційного права</p>	<p>Станом на сьогодні отримано 25 рецензій на ОНП «Право» на 2021-2022 рр. , з яких, наприклад: 7 докторів юридичних наук (фахівці у галузі аграрного, земельного, фінансового, господарського, трудового права та права соціального забезпечення; у тому числі Суддя Верховного Суду); 3 кандидата юридичних наук (зокрема, керуючий партнер адвокатського об'єднання «КОРПУС ЮРИС»; Голова Харківської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги); Голова Зарічного районного суду м. Суми; представники органів Сумської обласної державної адміністрації, Сумської обласної ради, виконавчого комітету Сумської міської ради, Сумського МЦ</p>	

<p>(Беляков К.І . – зав.відділу теорії, історії та філософії інформаційного права НДІ інформатики і права НАПрНУ, Курило В.І. – зав. кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України).</p>	<p>з надання БВПД, Координатор коаліції малого та середнього бізнесу Сумської області; Недригайлівський селищний голова та ін.: (https://goo.su/xD7)</p>	
<p>2. Члени ЕГ ознайомились з рецензіями на ОНП і встановили, що рецензії не містять критичного аналізу ОНП, не вказують на її недоліки, в них відсутнє обґрунтування її унікальності, яке б підтверджувало необхідність та доцільність її впровадження саме в аграрному університеті.</p>	<p>Рецензії на ОНП Право 2020-2021 готували зовнішні стейкхолдери, на які ЗВО не має впливу. Рецензенти викладали власне бачення (стосовно структури самої рецензії).</p> <p>Станом на сьогодні (ОНП Право 2021-2022 рр.) отримано 25 рецензій, переважна більшість яких містить критичний аналіз (у формі зауважень та пропозицій).</p> <p>Приклади, зокрема, наведено далі (див. відповідь на зауваження № 5 даного підкретирію)</p> <p>У рецензіях також відмічається: унікальність ОНП Право; конструктивність ПРН; необхідність впровадження ОНП Право у ЗВО</p> <p>Посилання: https://ur.snau.edu.ua/?page_id=7409</p>	
<p>3. Рецензії не містять конкретних пропозицій щодо формування ПРН ОНП.</p>	<p>Станом на сьогодні на ОНП «Право» на 2021-2022 рр. отримано 25 рецензій</p> <p>В окремих рецензіях є конкретні пропозиції щодо ПРН ОНП ПРАВО.</p> <p>Наприклад, рецензії: В.Ю. Уркевича (доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, суддя Касаційного господарського суду у складі Верховного суду https://goo.su/gms); М.В. Шульги (доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, завідувач кафедри земельного та аграрного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого https://goo.su/9qgK); С.В. Петрова (доктор юридичних наук, професор, Суддя</p>	

	<p>Верхового Суду https://goo.su/G2k); О.М. Резніка (доктор юридичних наук, доцент, секретар Сумської міської ради https://goo.su/qiv2) Посилання: https://ur.snau.edu.ua/?page_id=7409</p>	
<p>4. Гарантом були надані скан-копії протоколів засідання від 27.02.2020 експертної ради роботодавців, що підтвердили даний факт.</p>	<p>Стейкхолдери – роботодавці, запрошені до участі у фокус-групах представляли інтереси ОНП Право 2020-2021 рр. Їх підтримка ОНП, факти прямої співпраці з СНАУ в інтересах цієї ОНП зафіксовані на відеозаписах зустрічей.</p>	
<p>5. Проте, на питання експертів, які саме пропозиції з ОНП «Право» ними висловлювались та чи були вони враховані – відповісти не змогли.</p>	<p>Станом на сьогодні (ОНП Право 2021-2022 рр) пропозиції щодо удосконалення було надано стейкхолдерами-роботодавцями у анкетах-рецензіях та рецензіях Наприклад: 1) Координатор коаліції малого та середнього бізнесу Сумської області – С. Іченкська: <i>«..Разом з тим, враховуючи, що економіка Сумської області представлена малим та середнім бізнесом, який потребують ефективного правового регулювання, пропонуємо проводити більше наукових досліджень, направлених на вивчення правових питань розвитку цього сектору економіки»;</i> <i>«..Особливо хочемо відмітити великий обсяг годин, виділених на вивчення англійської мови, що, на нашу думку, сприяє розширенню можливостей аспіранта щодо вивчення закордонних наукових доробок, покращення наукової комунікації із закордонними дослідниками, а також представлення Сумського регіону у міжнародних наукових заходах»</i> (https://goo.su/DeQ) 2) Заступник голови Сумської обласної державної адміністрації – В.Ю. Медвідь <i>«...Водночас, теми повинні відповідати як загальним питанням, так і конкретним питанням розбудови аграрного сектора на засадах сталого розвитку, а саме, Стратегії розвитку сумського регіону, тобто, враховуючи галузевий та регіональний аспект»;</i> <i>«Пропонуємо для практичного інтересу включення до питань, що розглядаються у межах ОК «Проблеми інформаційного права», питання щодо можливості використання потенціалу інформаційного суспільства, формування та реалізації інформаційної функції та виконання завдань в інформаційній сфері в діяльності органів публічної влади, органів місцевого самоврядування».</i> (https://goo.su/9ttL) 3) Керуючий партнер адвокатського об'єднання «КОРПУС ЮРИС», м. Суми, кандидат юридичних наук, С.В. Мирославський: <i>«Водночас пропонуємо</i></p>	

активізувати діяльність щодо проведення круглих столів. При цьому, залучати практикуючих спеціалістів до обговорення нагальних практичних питань в галузі аграрного, земельного, екологічного, адміністративного, фінансового права та ін. галузей права, пов'язаних з тематикою досліджень здобувачів та з урахуванням специфіки сфери їх наукових інтересів» (<https://goo.su/9t5j>);

Крім того, наведемо приклад **пропозицій стейкхолдерів-роботодавців**, які було представлено на засіданні Експертної групи ради роботодавців (що зафіксовано у відповідному протоколі № від 25.11.2021 року).

Наприклад:

4) Ю.А. Павлик (керуючий справами виконавчого комітету Сумської міської ради) – щодо можливості включення до вибіркового компонента ОП, навчальних дисциплін суміжних “Інформаційному праву”, для перспективності підходу щодо використання ІКТ, інформаційного суспільства у діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування;

5) Медведь В.Ю. (заступник голови Сумської ОДА) - рекомендація звернути увагу на узгодження цілей ОНП Право із Стратегією розвитку СНАУ, зокрема, щодо цілей Сталого розвитку, на вибіркові дисципліни, оволодіння якими дозволить здобувачам вищої освіти поглибити свої фахові знання, наприклад щодо Практики написання міжнародних проектів, Державного та регіонального управління;

6) Соп'яненко О.Ю. (суддя Господарського суду Сумської області) – щодо підтримки ініціативи узгодження цілей, ОНП «Право» із Стратегією юридичного факультету та Стратегією СНАУ звернула увагу на те, що цілі цих програм та їх програмні результати повинні визначатись передусім з урахуванням регіонального контексту (за умови відсутності стандарту вищої освіти, керівну роль в програмах мають відігравати саме регіональні чинники).

7) Демченко О.М. (суддя Апеляційного суду Сумської області) – щодо важливості отримання знань здобувачами у сфері академічного письма та доступ здобувачів до якісних програм перевірки на плагіат.

8) Трошечка В.В. (Регіональний центр з надання безплатної вторинної правової допомоги у Сумській області) - щодо необхідності розвитку ініціативи юридичного факультету щодо можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін

	<p>9) Данько Ю.І. (проректор з наукової роботи СНАУ) – щодо посилення академічної мобільності здобувачів за ОНП Право, публікаційної діяльності НПП у міжнародних журналах, що індексуються у науково-метричних базах Scopus, Web of Science; врахування галузевого та регіонального аспекту у меті та ПРН ОНП Право 2021-2022 рр.</p> <p>10) Скляр І.Д. (завідувач відділу забезпечення якості вищої освіти та акредитації) щодо оновлення робочих навчальних програм (силабусів) третього рівня вищої освіти на 2021-2022 р.р. та розміщення їх на сайті Аспірантури СНАУ та Юридичного факультету СНАУ</p> <p>11) Мельник О.В. (кандидат юридичних наук, доцент СНАУ) щодо посилення уваги до виконання ліцензійних вимог до НПП, які реалізують ОНП Право, а також щодо врахування екологічного правового виховання здобувачів за ОНП Право</p> <p>12) Шаповал М.М. (суддя Сумського окружного адміністративного суду) щодо значення унікальності ОНП Право у контексті досягнення цілей Сталого розвитку.</p> <p>Таким чином, зміни до ОНП мають відповідне обґрунтування</p>	
<p>6. Так само – жоден із потенційних роботодавців не зміг відповісти, чому саме та на які посади чекають докторів філософії в галузі права у тих закладах та установах, які вони представляють.</p>	<p>Станом на сьогодні головними потенційними роботодавцями для випускників ОНП Право постають:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ЗВО (СНАУ), у якому 5 співробітників навчаються за ОНП Право (Гресь Н.М., Калюжна С.В., Карпик Ю. А., Нежевело В.В., Ясинок Д.М.). Два здобувача-випускника (Бондар Н.А., Петрова Н.О) – є штатними співробітниками ЗВО 2) Коледж СНАУ (здобувач Роговенко О.В. є директором коледжу) 3) Адвокатське об'єднання «ЮРРАЙТ» (Нежевело В.В., Латишева В.О.) 4) Господарський суд Сумської області (Соп'яненко О.Ю.) 5) Сумський окружний адміністративний суд (Шаповал М.М.) 6) Сумська обласна рада (Козачек І.В.) <p>Відмічаємо, що зазначені роботодавці у стверджувальній формі (на відповідних зустрічах під час акредитації) вказали про те, що здобувачі цієї ОНП вже працюють та висловлювали зацікавленість у співпраці. Свою позицію вони підтвердили також на зустрічі Експертної ради роботодавців 25.11.2021 року</p> <p>Це підтверджує зацікавленість роботодавців у працевлаштуванні здобувачів ОНП Право</p>	
<p>7. Проте, начальник відділу кадрів Спаських С.І. під час інтерв'ювання</p>	<p>Щодо позиції начальника відділу кадрів СНАУ (на зустрічі з ЕГ), то вона стосувалась вакансій в загальному значенні. Додатково ЕГ було надано документи, що свідчать про потреби у кадрах ЗВО, пов'язані із даною ОНП.</p>	

<p>ЕГ зазначила, що у СНАУ серед НПП вільних вакансій не має та потреба у випускниках ОНП «Право» наразі відсутня.</p>		
<p>3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.</p>		
<p>1. Разом з тим, в ОНП цілі освітньої програми недостатньо прописані, а програмні результати є недостатньо узгодженими та реалізованими.</p>	<p>Станом на сьогодні в ОНП Право на 2021-2021 рр. цілі визначені у розділі 2 «МЕТА освітньої програми». Структура цього розділу включає до себе мету, завдання, унікальність, своєрідність, особливість та фокус ОНП.</p> <p>Метою ОНП є примножувати людський капітал через наукові дослідження, формування свідомих громадян, лідерів, конкурентоспроможних фахівців-дослідників за спеціальністю 081 «Право», які розбудовують аграрний сектор і суспільство в цілому на засадах сталого розвитку.</p> <p>Завданнями ОНП є отримання здобувачами поглиблених теоретичних і практичних знань, умінь, формування науково-дослідницьких навичок у галузі знань «Право» з акцентом на сучасних тенденціях розвитку правових явищ, трансформації правової системи України й утвердження верховенства права людини та громадянина шляхом впровадження цілей сталого розвитку держави, громадянського суспільства й економіки, цифрової економіки, включаючи екологічний, земельний, аграрний сектор, ґрунтуючись на відповідних європейських стандартах.</p> <p>Унікальність ОНП «Право» полягає у формуванні у здобувача наукового ступеня доктора філософії здатності розуміти, інтерпретувати та впроваджувати ідею, доктрину, правові принципи держави сталого розвитку відповідно до цілей, затверджених резолюцією Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року», введених в дію Указом Президента України № 722/2019 від 30 вересня 2019 року «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (https://goo.su/Sbx), насамперед сталий розвиток міст і громад (у тому числі, екологічної стійкості), захист екосистем суші, як засобу протидії кліматичним змінам, скорочення нерівності, якісна освіта.</p> <p>Особливість ОНП полягає у:</p>	

3) спрямованості на системне удосконалення суспільних відносин в усіх сферах суспільства, передусім **екологічної, земельної, природоресурсної, аграрної**: сучасних правових і цифрових інструментів;

4) виникненні синергетичного ефекту від взаємодії досвідчених вчених-викладачів (які є керівниками різних наукових юридичних шкіл з теоретичних і практичних правових питань), професіоналів-практиків і мотивованої спільноти здобувачів (які спроможні реалізувати право на доступ до юридичної професії **на регіональному рівні**).

Своєрідність ОНП, як невід'ємної складової системного механізму ШНАУ щодо підготовки фахівців, які розбудовують **аграрний сектор** та суспільство в цілому на засадах Сталого розвитку, є сприяння формуванню юридичного кадрового забезпечення задля якісного функціонування усіх секторів суспільного життя, у тому числі і на **регіональному рівні**.

Фокус ОНП направлений на формування здібностей особи щодо проведення правових досліджень у напрямках:

6) вивчення проблем науки теорії держави та права на сучасному етапі розвитку правової реальності держави **сталого розвитку**;

7) правового забезпечення **державної регіональної політики**, децентралізації державної влади та розвитку територіальних громад, у тому числі **екологічної стійкості**;

8) правового захисту **екосистем суші**, як засобу протидії кліматичним змінам;

9) трансформації законодавства України у напрямку побудови миролюбного і відкритого суспільства в **інтересах сталого розвитку**, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних і заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях;

10) правового забезпечення соціального зростання **територіальних громад**, створення нових робочих місць та розвитку трудових відносин **у регіонах**.

Що стосується **ПРН**, то було розширено їх перелік. Останні зміни до ПРН було внесено під час засідання проектної групи: **додано 6 нових ПРН** (протокол № 8 від 29.07. 2021 р.)

ПРН 21 - Виявляти знання та розуміння цілей сталого розвитку ООН (насамперед сталий розвиток міст і громад (у тому числі, екологічної стійкості), захист екосистем суші, як засобу протидії кліматичним змінам, скорочення нерівності, якісна освіта), а

також застосовувати їх у процесі виконання міжнародних проектів у контексті правової підтримки стимулювання інновацій, підприємництва у аграрній сфері, збереження навколишнього середовища й Національного плану дій переходу України до сталого розвитку

ПРН 22 - Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності управління природними ресурсами й забезпечення продовольчої безпеки за допомогою правових засобів аграрного, земельного, екологічного, адміністративного, інформаційного та інших галузей права

ПРН 23 - Виявляти знання щодо правових механізмів стимулювання сталих методів ведення сільського господарства: підтримку фермерів, забезпечення рівноправного доступу до землі, технологій і ринків

ПРН 24 - Належно використовувати правові механізми міжнародного співробітництва з метою залучення інвестицій в інфраструктуру, технологій для підвищення продуктивності сільського господарства, для впровадження принципів субсидіарності, децентралізації та деконцентрації у діяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування під час реалізації регіональної політики, що передбачає гармонійне поєднання економічної, соціальної й екологічної сфери

ПРН 25 - Виявляти системні знання щодо захисту екосистем суші як засобу протидії кліматичним змінам, застосовувати міжнародні правові засоби задля раціонального використання екосистем суші

ПРН 26 - Готувати проекти локальних нормативно-правових актів, практичні заняття задля впровадження ідеї, що освіта є одним із найпотужніших і перевірених засобів сталого розвитку, ліквідування нерівності сільських районів у порівнянні з міськими.

ОНП Право 2021-2022 рр. спрямована **на досягнення ПРН** в межах кожного освітнього компонента – це підтверджується у:

- 1) Матриці відповідності визначених ОНП результатів навчання та компетентностей (посилання ОНП Право);
- 2) Матриці забезпечення ПРН відповідним компонентам ОНП (посилання ОНП Право);
- 3) Робочих начальних програмах (силабусах) містяться таблиці відповідності ПРН результатів навчання за освітніми компонентами (посилання силябуси);

<p>2. Окрім того, не враховано регіональний контекст при визначенні цілей та ПРН.</p>	<p>З 2014 р. Сумський НАУ знаходиться у підпорядкуванні МОН, що в тому числі зумовило розробку сучасної Стратегії розвитку СНАУ на основі усвідомлення сучасних викликів, засад Сталого розвитку ООН (що передбачають гармонійне поєднання розвиток аграрного сектору, міст, регіонів, екології тощо).</p> <p>Вважаємо, що слід «втілювати» не лише виключно регіональний контекст у ПРН освітньо-наукової програми, підготовки докторів філософії, але й орієнтувати підготовку дослідника на сучасні світові здобутки у певній галузі/спеціальності, на основі яких і мають розвиватись регіони.</p> <p>До того ж сильною стороною ОНП ЕГ та ГЕР називають те, що: <i>«Програмні результати навчання визначені з урахуванням тенденцій розвитку ринку праці та спеціальності».</i></p> <p>Станом на сьогодні регіональний контекст присутній у завданнях (цілях) ОНП, її унікальності, своєрідності, фокусі та ПРН (див. вище). Зокрема:</p> <p>ПРН 21 - Виявляти знання та розуміння цілей сталого розвитку ООН (насамперед сталий розвиток міст і громад (у тому числі, екологічної стійкості), захист екосистем суші, як засобу протидії кліматичним змінам, скорочення нерівності, якісна освіта), а також застосовувати їх у процесі виконання міжнародних проєктів у контексті правової підтримки стимулювання інновацій, підприємництва у аграрній сфері, збереження навколишнього середовища й Національного плану дій переходу України до сталого розвитку</p> <p>ПРН 24 - Належно використовувати правові механізми міжнародного співробітництва з метою залучення інвестицій в інфраструктуру, технологій для підвищення продуктивності сільського господарства, для впровадження принципів субсидіарності, децентралізації та деконцентрації у діяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування під час реалізації регіональної політики, що передбачає гармонійне поєднання економічної, соціальної й екологічної сфери</p> <p>ПРН 26 - Готувати проєкти локальних нормативно-правових актів, практичні заняття задля впровадження ідеї, що освіта є одним із найпотужніших і перевірених засобів сталого розвитку, ліквідування нерівності сільських районів у порівнянні з міськими.</p>	
<p>3. ЕГ звертає увагу, що, починаючи з 2017 р., в ОНП, поряд з інтегральною та</p>	<p>В ОНП передбачено єдиний розділ однієї групи – «спеціальні (фахові, предметні) компетентності, тобто наведені характеристики використовуються як синоніми. Звертаємо увагу, що використання синонімів у визначенні є</p>	

загальними компетентностями, визначається ще дві групи компетентностей – **спеціальні і фахові.**

Проте, Методичними рекомендаціями щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом МОН № 600 від 01.06.2016 р . в ред.. наказу № 1254 від 01.10.2019 р. (http://edumns.org.ua/img/news/8635/NakMON_1254_19.pdf), передбачено визначення однієї групи – **«спеціальні (фахові, предметні) компетентності,** що залежать від предметної області, та є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю». **Саме такий підхід реалізується** у вітчизняних ЗВО – таких, як: ОНП Право у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка **щодо критеріїв набору нормативних та вибіркових ОК** (<http://asp.univ.kiev.ua/doc/>

усталеною практикою, як у офіційних документах вітчизняного простору ВО, так у європейському просторі вищої освіти (generic/soft/universal/broad skills, professional/vocational/occupational/hard skills)

<p>ONP_PHD/081.pdf); НУ «Києво-Могилянська академія» щодо принципів визначення обсягу та послідовності ОК.</p>		
<p>4. ЕГ видається таким, що не знайшло достатнього підтвердження врахування досвіду зарубіжних програм при формування та внесенні змін до ОНП.</p>	<p>Насправді, усі зміни були зазначені у наданих ЕГ протоколах, а також озвучені на зустрічі експертів ЕГ з НПП СНАУ (відеозапис зустрічі можна переглянути)</p> <p>Станом на сьогодні ОНП «Право» 2021-2022 рр. розроблена з урахуванням рекомендацій, ефективних практик наукової освіти Європейського Союзу, зокрема: 1) матеріалів проекту ЄС «TUNING»; 2) Зальцбурзьких принципів організації докторських програм; 3) Європейської хартії дослідників та кодексу працевлаштування наукових працівників.</p> <p>Під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОНП у 2016 році та у подальшому процесі удосконалення ОНП (2017-2022 рр) було проаналізовано програмні документи окремих іноземних ЗВО, враховано наступний їх досвід:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Досвід Університетів, охоплених Центром Українсько-європейського наукового співробітництва (договір про співпрацю від 09.06.2020 року), що дозволило взяти фокус на академічну доброчесність, спільні наукові дослідження, командні результати; принципи інноваційної докторської підготовки (мета, ПРН2; 10; 13; 15); 2) Досвід Alcide De Gasperi University of Euroregional Economy in Józefów (Poland) щодо розвитку у здобувачів умінь підготовки міжнародних проектів (ПРН 14); 3) Міжнародної організації ELFA, Університету національної та світової економіки (Болгарія) щодо створення та розвитку міжнародних університетських академічних спільнот, що стало складовою цілі ОНП; <p>Під час участі у осінній школі «Стала енергетика та клімат: досвід ЄС для України» (25-30 жовтня 2021 року) ознайомилися з досвідом Чеського університету наук про життя, зокрема, щодо впровадження знань у сфері екології у освітню діяльність здобувачів вищої освіти. Це знайшло своє відображення у пропозиціях щодо включення до переліку вибіркових дисциплін ОК «Екологічна безпека та кліматична політика ЄС. Введення», яка викладається за іншою спеціальністю на рівні «бакалавр</p>	<p>Продовжити вивчення зарубіжного досвіду та врахування у ОНП</p>
<p>5. Інформація, надана на Запит ЕГ (Витяг з</p>	<p>Станом на сьогодні на засіданні робочої групи (Протокол № 8 від 29.07.2021 року) було оновлено ОНП Право 2021-2022 рр. з урахуванням регіонального</p>	

<p>протоколу №4 засідання робочої групи юридичного факультету СНАУ від 20.02.19 р., наданий на запит ЕГ (п.8 Запиту ЕГ від 22.04.2021 р.), не переконала експертів у реальному врахуванні розробниками регіонального та галузевого аспекту в процесі планування підготовки здобувачів за ОНП «Право».</p>	<p>та галузевого аспекту. Що стосується регіонального аспекту, то ця відповідь надана вище.</p> <p>Станом на сьогодні (ОНП «Право» 2021-2022 рр.) Було відкореговано мету, завдання, унікальність, особливість, своєрідність, фокус та ПРН (зокрема, враховано також галузевий та регіональний аспекти). Повна відповідь на це питання наводиться у п.1 підсумку слабких сторін («ЕГ радить» - див. вище)</p> <p>По-друге, теми дисертаційних досліджень відповідають місії СНАУ (зокрема, «наукові дослідження та інноваційна діяльність світового рівня, яка пов'язана, зокрема, з розбудовою суспільства в цілому на засадах Сталого розвитку»).</p> <p>Наприклад: «Адміністративно-правові засади моніторингу за наданням державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні»; «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності», «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності»; «Спеціалізовані третейські суди в аграрній сфері: проблеми та перспективи»; «Реформування ринку електричної енергії як механізм забезпечення сталого розвитку України»; «Організаційно-правове забезпечення контрольної функції ОМС в умовах сталого розвитку»; «Правові засади надання об'єднаними територіальними громадами електронних адміністративних послуг суб'єктам господарювання в умовах сталого розвитку України»; «Право на працю в умовах сталого розвитку».</p> <p>Назви відкорегованих тем дисертацій було затверджено на засіданнях Вченої ради СНАУ (вересень - листопад 2021 р.). Отже, наведені вище теми дисертаційних досліджень здобувачів враховують галузеву приналежність.</p> <p>По-четверте, ОНП враховує потреби ЗВО, що пов'язані із підготовкою фахівців всього спектру спеціальності 081 «Право». Тобто, тематика досліджень побудована в інтересах та з урахуванням і потреб СНАУ, і наукових інтересів здобувачів.</p>	
<p>6. ЕГ констатує формальний підхід робочої групи в цьому питанні. [тривала тісна співпраця СНАУ з передовими підприємствами галузі</p>	<p>Наказом СНАУ від 31.08.2021 року № 325-К було утворено Експертну раду роботодавців за спеціальністю 081 «Право» (п.12) у такому складі (за згодою):</p> <p>12.11. Кібець Віктор Олександрович – начальник Територіального управління державної судової адміністрації України в Сумській області;</p> <p>12.12. Шелехова Ганна Валеріївна – суддя, голова Зарічного районного суду;</p> <p>12.13. Шаповал Микола Михайлович – суддя Сумського окружного адміністративного суду;</p>	

<p>(агрохолдинги: ІМК, Кернел, Укрлендфармінг, МХП та інші) обумовлює набуття актуальних компетентностей випускників ОНП «Право» та їх навичок].</p>	<p>12.14. Соп'яненко Оксана Юріївна – суддя Господарського суду Сумської області; 12.15. Свистун Ірина Петрівна – начальник Північно-Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Суми); 12.16. Демченко Олена Миколаївна – директор Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Сумській області; 12.17. Трошечко Валентина Вікторівна – директор Сумського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги; 12.18. Ковальова Олександра Михайлівна – голова ради адвокатів Сумської області; 12.19. Радченко Роман Миколайович – директор Сумського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України; 12.20. Сухоставець Роман Миколайович – заступник Голови Національного агентства з питань запобігання корупції.</p> <p>На виконання цього Наказу, робоча група за ОНП Право скоригувала напрями співпраці з вказаними роботодавцями, що дозволить більш ґрунтовно забезпечити набуття актуальних компетентностей випускників ОНП «Право» та їх навичок.</p>	
<p>7. Як саме співпраця з вказаними стейкхолдерами обумовила необхідність підготовки докторів філософії розробники не уточнюють.</p>	<p>На сьогодні співпраця з вказаними роботодавцями (Протокол зустрічі від 25.11.2021 року) засвідчує необхідність підготовки докторів філософії.</p>	
<p>8. Не знайшла відображення галузева приналежність ЗВО у затверджених аспірантам темах дисертацій. Жодного представника агрохолдінгів не було залучено гарантом й до зустрічей з ЕГ, проведених під час виїзної акредитації ОНП «Право» 26.04-28.04.2021 р.</p>	<p>На сьогодні щодо затвердження аспірантами тем дисертацій, відбулися наступні зміни, з урахуванням галузевої приналежності ЗВО та Стратегії розвитку ЗВО (зокрема, відповідно до місії, «наукові дослідження та інноваційна діяльність світового рівня, яка пов'язана, зокрема, з розбудовою суспільства в цілому на засадах Сталого розвитку»).</p> <p>Наприклад: «Адміністративно-правові засади моніторингу за наданням державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні»; «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності»; «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності»; «Спеціалізовані третейські суди в аграрній сфері: проблеми та перспективи»; «Реформування ринку електричної енергії як механізм забезпечення сталого розвитку України»; «Організаційно-</p>	

	<p>правове забезпечення контрольної функції ОМС в умовах сталого розвитку»; «Правові засади надання об'єднаними територіальними громадами електронних адміністративних послуг суб'єктам господарювання в умовах сталого розвитку України»; «Право на працю в умовах сталого розвитку».</p> <p>Назви відкорегованих тем дисертацій було затверджено на засіданнях Вченої ради СНАУ (вересень - листопад 2021 р.). Отже, наведені вище теми дисертаційних досліджень здобувачів враховують галузеву приналежність.</p>	
<p>4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.</p>		
<p>Аналіз ПРН, закріплених в ОНП, щодо відповідності вимогам НРК дозволив встановити наступне.</p> <p>1. Передусім, слід зазначити, що, незважаючи на регулярний перегляд ОНП, ПРН практично не змінювалися.</p>	<p>По-перше, відповідно до витягів з протоколів засідання робочої групи юридичного факультету СНАУ в рамках «Проектування та оновлення освітніх програм юридичного факультету» перегляд та оновлення ОНП відбувається кожного року. Починаючи з 2018 року, ОНП «Право» постійно переглядалась.</p> <p>– Протоколом №4 від 20.02.2019 р. була переглянута і доопрацьована матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми та матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН).</p> <p>– Протоколом від 26.11.2019 р. були враховані пропозиції зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів, які були висловлені стейкхолдерами при проведенні круглого столу «Сучасна правнича освіта: від освітніх програм до перспектив реформування».</p> <p>– Протокол №6 від 2.03.2020 р. містить, зокрема, оновлення ПРН освітньо-наукової програми Право третього рівня вищої освіти з метою кореляції мети та унікальності програми.</p> <p>Станом на сьогодні (протокол № 8 від 29.07.2021 року):</p> <p>1) було відкореговано та оновлено дисципліни циклу спеціальної (професійної) підготовки а саме: Методологія сучасного правознавства (3 кредита ECTS), Сучасні тенденції юридичної науки в умовах Сталого розвитку (3 кредита ECTS), Правові режими природних об'єктів і комплексів в умовах євроінтеграції (3 кредита ECTS), Правове забезпечення сталого розвитку регіонів (3 кредита ECTS).</p> <p>2) було відкореговано мету, завдання, унікальність ОНП а також ПРН, у яких враховано галузевий та регіональний аспекти (див. ОНП):</p>	

	<p>3) було розширено перелік ПРН - додано 6 нових ПРН (ПРН 21- ПРН 26)</p> <p>По-друге, при перегляді та формуванні програмних результатів навчання в ОНП, проектною групою були враховані пропозиції, які висловили стейкхолдери (у анкетах –рецензіях на засіданні Експертної ради роботодавців 25.11.20221 року), що знайшли своє відображення у наступних ПРН: (див вище – п.)</p> <p>По-третє, здійснено поширення дії внесених змін до ОНП Право третього рівня вищої освіти зі спеціальності 081 Право на зміст і організацію підготовки здобувачів вищої освіти, які поступили на навчання у 2021 році.</p> <p>По-четверте, враховані пропозиції та побажання, висвітлені стейкхолдерами під час засідання робочої групи в рамках «Проектування та оновлення освітніх програм юридичного факультету» та засідання Експертної ради роботодавців 25.11.2021 року</p> <p>По-п'яте, враховані пропозиції завідувача відділу забезпечення якості вищої освіти та акредитації Скляр І.Д. щодо оновлення робочих навчальних програм (силабусів) третього рівня вищої освіти на 2021-2022 н.р.</p> <p>Таким чином, зміни до ОНП мають відповідне обґрунтування, а ПРН систематично змінювалося</p>	
<p>2. В НРК для опису кваліфікаційних рівнів використано такі дескриптори, як: знання, уміння/ навички, комунікація, відповідальність і автономія.</p> <p>В ОНП застосовано дещо інші показники – знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінювання.</p>	<p>Знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінювання – це рівні навчальних цілей у таксономії Блума. Їх використання є усталеною практикою при формулюванні результатів навчання, що зазначено у багатьох рекомендаціях https://erasmusplus.org.ua/</p>	
<p>СЛАБКІ СТОРОНИ, НЕДОЛІКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ У КОНТЕКСТІ КРИТЕРІЮ 1.</p>		
<p>1. Цілі ОНП безпосередньо у програмі не визначені, відтак, не можливо встановити, чи</p>	<p>Станом на сьогодні в ОНП Право на 2021-2021 рр. цілі визначені у розділі 2 «МЕТА освітньої програми».</p> <p>Структура цього розділу включає до себе мету, завдання, унікальність, своєрідність ОНП.</p>	

повністю вони узгоджені з місією та стратегією ЗВО.

Метою ОНП є примножувати людський капітал через наукові дослідження, формування свідомих громадян, лідерів, конкурентоспроможних фахівців-дослідників за спеціальністю 081 «Право», які розбудовують аграрний сектор і суспільство в цілому на засадах сталого розвитку.

Завданнями ОНП є отримання здобувачами поглиблених теоретичних і практичних знань, умінь, формування науково-дослідницьких навичок у галузі знань «Право» з акцентом на сучасних тенденціях розвитку правових явищ, трансформації правової системи України й утвердження верховенства права людини та громадянина шляхом впровадження цілей сталого розвитку держави, громадянського суспільства й економіки, цифрової економіки, включаючи екологічний, земельний, аграрний сектор, ґрунтуючись на відповідних європейських стандартах.

Унікальність ОНП «Право» полягають у формуванні у здобувача наукового ступеня доктора філософії здатності розуміти, інтерпретувати та впроваджувати ідею, доктрину, правові принципи держави сталого розвитку відповідно до цілей, затверджених резолюцією Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року», введених в дію Указом Президента України № 722/2019 від 30 вересня 2019 року «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», насамперед сталий розвиток міст і громад (у тому числі, екологічної стійкості), захист екосистем суші, як засобу протидії кліматичним змінам, скорочення нерівності, якісна освіта.

Своєрідністю ОНП, як невід'ємної складової системного механізму СНАУ щодо підготовки фахівців, що розбудовують аграрний сектор та українське суспільство в цілому на засадах Сталого розвитку, є сприяння формуванню юридичного кадрового забезпечення задля якісного функціонування усіх секторів суспільного життя, у тому числі і на регіональному рівні.

Цілі ОНП **відповідають та доповнюють реалізацію візії, місії, цілей** Стратегії розвитку Сумського НАУ на 2021-2025 роки (<https://goo.su/46de>), попередньої Стратегії [strategiya2015-2020.pdf](https://snau.edu.ua) (snau.edu.ua). Стратегічні завдання СНАУ визначають та зумовлюють мету ОНП, її унікальність, розкриваються та продовжуються в ній.

Варто навести окрему думку експерта (Коломієць Н.В.), яка у висновках ЕГ щодо ОНП Право 2020-2021 рр. зазначала: *«цілі ОНП у значній мірі корелюють з місією*

	<p><i>та стратегією ЗВО, проте ця відповідність представлена в неявному вигляді. Основним фокусом ОНП, як невід'ємної складової системного механізму СНАУ щодо підготовки фахівців, які розбудовують аграрний сектор та суспільство в цілому на засадах сталого розвитку, є сприяння юридичному кадровому забезпеченню для якісного функціонування усіх секторів суспільного життя».</i></p>	
<p>2. У питанні залучення до розробки ОНП роботодавців, ЕГ не знайшла підтвердження їх реальної участі у формулюванні цілей ОНП.</p>	<p>Станом на сьогодні пропозиції роботодавців щодо формулювання цілей ОНП знайшли своє відображення у анкетах-рецензіях та рецензіях на проект ОНП Право 2021-2022 рр. https://goo.su/9q1Z</p> <p>Підтвердження реальної участі роботодавців у формулюванні цілей ОНП Право міститься у протоколі зустрічі Експертної ради роботодавців від 25.11.2021 року.</p> <p>Наприклад, О.П.Гетьманець (доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри правового забезпечення господарської діяльності Харківського національного університету внутрішніх справ) у рецензії відмічає (https://goo.su/9JCF):</p> <p>«Рецензована ОНП «Право» направлена на формування у здобувача здатності розуміти, інтерпретувати і впроваджувати ідею, доктрину і правові принципи держави сталого розвитку відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року у відповідності з оновленими напрямками наукових досліджень Національної академії правових наук України згідно з Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722. В програмі, передусім, акцентована увага на цілях сталого розвитку – сталий розвиток міст і громад (у тому числі, екологічної стійкості), захист екосистем суші, як засобу протидії кліматичним змінам, скорочення нерівності, якісна освіта»</p> <p>«При аналізі матриці забезпечення ПРН відповідними компонентами ОНП можна дійти висновку про належне виконання розробниками програми вимог Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Аналіз змісту ОНП дозволяє стверджувати наступне: програма має чітку структуру, освітні компоненти, що включені до ОНП, становлять логічну взаємопов'язану систему та у сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання»</p> <p>«Разом з тим відзначаючи позитивні риси ОНП «Право», пропонуємо активізувати залучення аспірантів і їх наукових керівників до виконання науковобюджетних тем в умовах досягнення цілей сталого розвитку регіонів».</p>	

	<p>А.О. Монаєнко (Перший проректор з навчально-методичної та виховної роботи Університету державної фіскальної служби України д.ю.н., професор, заслужений юрист України) у рецензії відмічає (https://goo.su/wYN):</p> <p>На нашу думку, варто звернути увагу на унікальність ОНП «Право», яка полягає у формуванні у здобувача здатності розуміти, інтерпретувати і впроваджувати ідею, доктрину і правові принципи держави сталого розвитку відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року у відповідності з оновленими напрямами наукових досліджень Національної академії правових наук України згідно з Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722.</p> <p>Відмічаючи позитивні риси ОНП «Право», зокрема у визначенні тем дисертаційних досліджень, разом з тим, пропонуємо активізувати взаємодію з органами місцевого самоврядування у напряму врахування їх пропозицій щодо досягнення цілей сталого розвитку регіонів.</p> <p>С.В. Петров (доктор юридичних наук, Суддя Верховного Суду) у рецензії відмічає (https://goo.su/Усп): «важливою перевагою ОНП є вдале формулювання завдань ОНП, що спрямовані на отримання здобувачами поглиблених теоретичних і практичних знань, умінь, а також формування науково-дослідницьких навичок у галузі знань «Право» з акцентом на сучасних тенденціях розвитку правових явищ, трансформації правової системи України та утвердження верховенства права людини і громадянина шляхом впровадження цілей сталого розвитку держави, громадянського суспільства і економіки, цифрової економіки, включаючи екологічний, земельний, аграрний сектор, ґрунтуючись на відповідних європейських стандартах. Реалізація встановлених завдань, що забезпечується програмними результатами (далі – ПРН) ОНП задовольняє потреби зацікавлених сторін (стейкхолдерів).</p> <p>Важливим акцентом також є передбачення в ОНП прав аспіранта щодо обрання навчальних дисциплін, що дотичні до тематики дисертаційного дослідження здобувача, за погодженням зі своїм науковим керівником і керівником відповідного факультету, що дозволять поглибити свої фахові знання, зокрема, актуальних проблем екологічного та земельного права, правових засад експертної оцінки землі, претензійно-позовної роботи у сфері сільського господарства»</p>	
<p>3. Врахування регіонального та галузевого контекстів</p>	<p>ПОВТОРЮЄ</p> <p>Відповідь на це зауваження міститься у відповіді на зауваження: <i>«Інформація, надана на Запит ЕГ (Витяг з протоколу №4 засідання робочої групи юридичного</i></p>	

потребує уточнення суттєвого	<i>факультету СНАУ від 20.02.19 р., наданий на запит ЕГ (п .8 Запиту ЕГ від 22.04.2021 р.), не переконала експертів у реальному врахуванні розробниками регіонального та галузевого аспекту в процесі планування підготовки здобувачів за ОНП «Право». (знаходиться вище)</i>	
4. зв'язок з місією та стратегією розвитку СНАУ додаткової аргументації	ПОВТОРЮЄ Відповідь на це зауваження міститься у відповіді «Цілі ОНП безпосередньо у програмі не визначені , відтак, не можливо встановити , чи повністю вони узгоджені з місією та стратегією ЗВО» (знаходиться вище)	
5. Потребує з'ясування позиція роботодавців, які дійсно такими виступатимуть та візьмуть на роботу випускників за цією ОНП	ПОВТОРЮЄ Відповідь на це зауваження міститься у відповіді на зауваження вище: «Так само – жоден із потенційних роботодавців не зміг відповісти, чому саме та на які посади чекають докторів філософії в галузі права у тих закладах та установах, які вони представляють» (знаходиться вище)	
РЕКОМЕНДАЦІЇ ГЕР		
1. При перегляді цілей ОНП програми рекомендується впровадити регулярний моніторинг визначення вимог та очікувань стейкхолдерів від реалізації ОНП	Регулярний моніторинг відбувається, зокрема, під час зустрічі Експертної ради роботодавців від 25.11.2021 року, на якій було висловлено зауваження та пропозиції, що зафіксовані у протоколі зустрічі та наведені вище	
2. Результати систематичного аналізу враховувати в процесі перегляду й удосконалення ОНП.	Результати аналізу пропозицій стейкхолдерів було враховано під час обговорення Проекту ОНП «Право» протягом вересня 2021 року, а також у ході зустрічі з представниками Експертної Ради роботодавців 25.11. 2021 року та наведені вище	
КРИТЕРІЙ 2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		
3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).		
1. Водночас, деякі теми вочевидь виходять за межі предметної	По-перше, об'єктом дослідження дисертації Н.Бондар є юридична (правнича) освіта як явище правової реальності.	

<p>галузі спеціальності 081 «Право». Зокрема, це стосується теми здобувачки Н.Бондар «Юридична (правнича) освіта: проблеми теорії та практики» (науковий керівник С.Запара).</p>	<p>По-друге, предметом дослідження дисертації Н. Бондар є юридична (правнича) освіта як складова правової системи, сукупність теоретичних, методологічних і практичних положень щодо її удосконалення та розвитку.</p> <p>По-третє, метою дисертаційного дослідження є комплексний аналіз тенденцій розвитку та становлення юридичної (правничої) освіти в Україні в контексті компаративістського дослідження досвіду європейських держав, дослідження європейських та міжнародних правових стандартів юридичної (правничої) професії, проблем модернізації та підвищення якості вищої юридичної освіти України.</p> <p>Таким чином, це підтверджує відповідність теми дослідження предметній галузі спеціальності 081 ПРАВО, адже досліджує юридичну (правничу) освіту як правове явище, складову правової системи враховуючи компаративістичний аспект досвіду європейських держав.</p> <p>Станом на сьогодні тема Н.А. Бондар відкорегована у наступній редакції: «Юридична освіта України в умовах глобалізації: історико-правове дослідження» (Протокол №14 від 23.05.2021р.)</p> <p>Дисертація Н.А. Бондар представлена до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.</p>	
<p>2. Лише одна тема дисертації, хоча й опосередковано, відображає галузевий аспект (Нежевело В. «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності»).</p>	<p>Теми дисертаційних досліджень відповідають місії СНАУ («наукові дослідження та інноваційна діяльність світового рівня, яка пов'язана, зокрема, з розбудовою суспільства в цілому на засадах Сталого розвитку»). Наприклад: «Спеціалізовані третейські суди в аграрній сфері: проблеми та перспективи»; «Реформування ринку електричної енергії як механізм забезпечення сталого розвитку України»; «Організаційно-правове забезпечення контрольної функції ОМС в умовах сталого розвитку»; «Правові засади надання об'єднаними територіальними громадами електронних адміністративних послуг суб'єктам господарювання в умовах сталого розвитку України»; «Право на працю в умовах сталого розвитку»; «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності»</p> <p>Назви відкорегованих тем дисертацій було затверджено на засіданнях Вченої ради СНАУ (вересень - листопад 2021 р.).</p>	
<p>3. ЕГ відмічає, що науковим керівником здобувачки, що працює над</p>	<p>СНАУ керується правилами призначення наукового керівника, які визначено у Постанові Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text)</p>	

<p>вказаною темою, виступає не штатний працівник СНАУ (проф. О.Піддубний).</p>	<p>Відповідно до п. 24 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) від 23.03.2016 р. аспіранту (ад'юнкту) одночасно з його зарахуванням відповідним наказом керівника вищого навчального закладу (наукової установи) призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників з науковим ступенем.</p> <p>Таким чином, призначення Піддубного О.Ю. науковим керівником не порушує відповідні правові норми, а, отже, є правомірним.</p>	
<p>4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.</p>		
<p>1. Аналіз змістовної частини дисциплін вільного вибору, проведений ЕГ, дозволяє дійти до висновку про те, що ОК вільного вибору не завжди та не повною мірою відповідають колу наукових інтересів усіх здобувачів та рекомендує розширити їх варіативну складову.</p>	<p>Перелік вибірових дисциплін (<i>«ОК вільного вибору»</i>) в ОНП «Право» переглядається кожного року і враховує інтереси здобувачів, які вступили на навчання за ОНП. Слід підкреслити, що у ОНП Право на будь-який навчальний рік наводиться перелік вибірових ОК, які мають відбиратися лише тими здобувачами, які знаходяться на першому курсі навчання (тобто, для здобувачів інших курсів він не використовується).</p> <p>Так, ОНП 2017 р. та 2018 р. містять наступний перелік вибірових компонент: Актуальні проблеми розвитку та формування правових систем світу, Сучасна теорія права: пізнавальні та прикладні аспекти, Проблеми інформаційного права, Проблеми фінансового права, Адаптація інформаційного законодавства України до міжнародних правових стандартів, Альтернативні способи вирішення цивільних спорів, Адміністративно-правові засади місцевого самоврядування, Проблеми захисту прав людини в Україні та світі.</p> <p>ОНП 2019 р. містить такі вибірові компоненти: Методика та організація підготовки і написання дисертації, Комунікації в науковому середовищі, Проблеми інформаційного права, Проблеми фінансового права, Реєстрація прав інтелектуальної власності, Альтернативні способи вирішення цивільних спорів, Актуальні проблеми адміністративного права, Проблеми захисту прав людини в Україні та світі.</p> <p>ОНП 2020 р. містить такі вибірові компоненти: Проблеми природоресурсного права, Актуальні проблеми цивільного процесу, Актуальні проблеми адміністративного права, Проблеми захисту прав людини в Україні та світі, Альтернативні способи вирішення цивільних спорів, Проблеми інформаційного права, Проблеми фінансового права. Проектна група та робоча група юридичного</p>	<p>Включити до переліку вибірових ОК – «Екологіяна безпека та кліматична політика ЕС. Введення» (рівень –бакалавра ; фак-т агротехнологій та природокористування – 5 кредитів)</p>

	<p>факультету Сумського національного аграрного університету в рамках «Проектування та оновлення освітніх програм юридичного факультету» обговорила та прийняла рішення про розширення переліку вибіркових компонент шляхом введення дисципліни - Міжнародне та порівняльне трудове право.</p> <p>Станом на сьогодні (ОНП Право 2021-2022 рр.) було включено додатково нові вибіркові ОК, які враховують наукові інтереси здобувачів та узгоджуються з цілями та місією як Стратегії розвитку ЮФ, так і Стратегії розвитку СНАУ (див. ОНП «Право»).</p> <p>Так, відповідно до ОНП Право, аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти та інших спеціальностей, що дотичні до тематики дисертаційного дослідження, за погодженням зі своїм науковим керівником і керівником відповідного факультету. Наприклад: «Актуальні проблеми екологічного та земельного права», «Правові засади експертної оцінки землі», «Претензійно-позовна робота у сфері сільського господарства». До переліку вибіркових ОК для ОНП на 2021-2022 рр. включено ОК з магістерської програми «Право» та з інших спеціальностей які враховують наукові інтереси здобувачів та узгоджуються з цілями та місією як Стратегії розвитку ЮФ, так і Стратегії розвитку СНАУ</p> <p>Крім того, було оновлено перелік фахових обов'язкових освітніх компонент, в яких враховано як наукові інтереси здобувачів, так і Стратегія розвитку СНАУ, а саме: «Сучасні тенденції юридичної науки в умовах сталого розвитку» (3 кредита ECTS); «Правові режими природних об'єктів і комплексів в умовах євроінтеграції» (3 кредита ECTS); «Правове забезпечення сталого розвитку регіонів» (3 кредита ECTS).</p>	
<p>5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.</p>		
<p>1. Під час інтерв'ювання з роботодавцями проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи СНАУ Жмайлов В.М. даний факт підтвердив.</p>	<p>Питання в анкеті було поставлено наступним чином: Наскільки результати педагогічної практики виправдали Ваші очікування?</p> <ul style="list-style-type: none"> – повністю виправдали – здебільшого виправдали – важко сказати 	<p>Аналогічне анкетування планується провести весною 2022 року</p>

<p>Рівень задоволеності здобувачів ОК 13 постійно вивчається шляхом опитування через гугл форму, яка розміщена на сайті ЗВО. 60 % здобувачів вказують, що результати практичної підготовки виправдали їх очікування.</p> <p>Однак, на думку ЕГ, такий рівень задоволен. є занижким, як для здобувачів освітньо-науков. рівня вищої освіти.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - здебільшого не виправдали - повністю не виправдали <p>Відповідно до результатів анкетування, дійсно, 60% респондентів вказують, що результати практичної підготовки виправдали їх очікування, а інші 40% респондентів зазначають, що здебільшого виправдали і по % важко сказати, здебільшого не виправдали, повністю не виправдали. Отже, твердження щодо низького рівня задоволеності здобувачів є перебільшеним.</p>	
СЛАБКІ СТОРОНИ, НЕДОЛІКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ У КОНТЕКСТІ КРИТЕРІЮ 2.		
<p>1. Аналіз локальних актів СНАУ вказав на певну логічну неузгодженість та технічні помилки. Зокрема, Положенням про самостійну роботу студентів та контроль за нею у Сумському НАУ ЗАТВЕРДЖЕНО Рішенням методичної ради СНАУ від 10.02. 2020 р. № 4 та Введено в дію наказом ректора № 55 -К від 12.02. 2020 р., водночас, як зазначено в кінці даного положення «Положення ВСТУПАЄ в дію з 01.02.2012</p>	<p>Робочою групою та адміністрацією Сумського НАУ вже здійснюються заходи щодо усунення друкарської помилки.</p> <p>Станом на сьогодні ситуацію виправлено</p>	

<p>р (тобто, заднім числом, що є неприпустимим».</p>		
<p>2. На сайті юридичного факультету розміщений перелік та силабуси вибірових ОК з ОНП «Право» третього рівня вищої освіти. Однак дисципліни, що пропонується для інших рівнів вищої освіти, в даному переліку відсутні, а розпорошені на сайті ЗВО, що викликає певну складність в їх пошуку. ЕГ рекомендувала переглянути та структурувати перелік вибірових ОК.</p>	<p>Рекомендації щодо формування загального переліку вибірових дисциплін для здобувачів третього рівня вищої освіти з інших рівнів вищої освіти у більш зручному форматі ніж зараз (https://snau.edu.ua/rishennya-radi-vid-18-12-2020-2/) буде розглянуто на засіданнях Відділу забезпечення якості освіти. Станом на сьогодні ситуацію виправлено. Усі вибірові дисципліни розміщуються на сайті ЮФ та сайті Аспірантури СНАУ</p>	
РЕКОМЕНДАЦІЯ ГЕР		
<p>1. Удосконалити формулювання ОНП щодо визначення її особливості з огляду на специфіку ЗВО</p>	<p>Було відкореговано мету, завдання, унікальність ОНП а також ПРН, яка виходить із Стратегії розвитку СНАУ на 2021-2025 роки та враховує галузевий та регіональний аспекти та (див. ОНП): Метою ОНП є примножувати людський капітал через наукові дослідження, формування свідомих громадян, лідерів, конкурентоспроможних фахівців-дослідників за спеціальністю 081 «Право», які розбудовують аграрний сектор і суспільство в цілому на засадах сталого розвитку. Завданнями ОНП є отримання здобувачами поглиблених теоретичних і практичних знань, умінь, формування науково-дослідницьких навичок у галузі знань «Право» з акцентом на сучасних тенденціях розвитку правових явищ, трансформації правової системи України й утвердження верховенства права людини та громадянина шляхом впровадження цілей сталого розвитку держави, громадянського суспільства й економіки, цифрової економіки, включаючи</p>	

екологічний, земельний, аграрний сектор, ґрунтуючись на відповідних європейських стандартах.

Унікальність ОНП «Право» полягає у формуванні у здобувача наукового ступеня доктора філософії здатності розуміти, інтерпретувати та впроваджувати ідею, доктрину, правові принципи держави сталого розвитку відповідно до цілей, затверджених резолюцією Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року», введених в дію Указом Президента України № 722/2019 від 30 вересня 2019 року «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (<https://goo.su/Sbx>), насамперед сталий розвиток міст і громад (у тому числі, **екологічної стійкості**), **захист екосистем суші**, як засобу протидії кліматичним змінам, скорочення нерівності, якісна освіта.

Особливість ОНП полягає у:

5) спрямованості на системне удосконалення суспільних відносин в усіх сферах суспільства, передусім **екологічної, земельної, природоресурсної, аграрної**: сучасних правових і цифрових інструментів;

6) виникненні синергетичного ефекту від взаємодії досвідчених вчених-викладачів (які є керівниками різних наукових юридичних шкіл з теоретичних і практичних правових питань), професіоналів-практиків і мотивованої спільноти здобувачів (які спроможні реалізувати право на доступ до юридичної професії **на регіональному рівні**).

Своєрідність ОНП, як невід'ємної складової системного механізму СНАУ щодо підготовки фахівців, які розбудовують **аграрний сектор** та суспільство в цілому на засадах Сталого розвитку, є сприяння формуванню юридичного кадрового забезпечення задля якісного функціонування усіх секторів суспільного життя, у тому числі і на **регіональному рівні**.

КРИТЕРІЙ 3. ДОСТУП ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ТА ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ:

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

1. Аналіз програми зі спеціальності 081 Право показав, що в модулі 3, 5 «кримінальне право» **використовується застаріла термінологія**, адже відповідно до ЗУ «Про

Проектна група **постійно працює над оновленням** програми вступних випробувань для третього рівня вищої освіти, у тому числі, **врахує і рекомендації ЕГ**.

Станом на сьогодні оновлено програму вступних випробувань (див. сайт Аспірантури)

Зміни до програми вступу:

1. Був замінений Модуль 1 з "Загальної теорії права" на "Інформаційне право";

<p>внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень № 2617-VIII від 22.11.2018, який набув чинності 01.07.2020 р. у відповідному контексті використовується термін «кримінальні правопорушення», а не «злочин», як це має місце у програмі). ЕГ рекомендує оновити програму вступних випробувань.</p>	<p>2. Оновлений Модуль 3 "Кримінальне право" відповідно до змін до Кримінального кодексу України. 3. Оновлений перелік літератури для підготовки до вступних іспитів.</p>	
<p>СЛАБКІ СТОРОНИ, НЕДОЛІКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ У КОНТЕКСТІ КРИТЕРІЮ 3.</p>		
<p>1. Оновити програму вступних випробувань</p>	<p>Проектна група постійно працює над оновленням програми вступних випробувань для третього рівня вищої освіти, у тому числі, врахує і рекомендації ЕГ Відповідь на це зауваження наведено вище (ПОВТОРЮЄТЬСЯ)</p>	
<p>2. Активно пропагувати серед аспірантів інформацію щодо можливості визнання результатів неформальної освіти .</p>	<p>Проектна група постійно активно пропагує серед аспірантів інформацію щодо можливості визнання результатів неформальної освіти. Станом на сьогодні: 1) Постійно проводиться робота у зазначеному напрямі на лекціях, у чаті аспірантів, у соціальній мережі, на зустрічах з науковими керівниками тощо. 2) Відбувся веб-семінар з завідувачем сектору правового забезпечення Державної екологічної інспекції у Сумській області (02.12 2021 року). 3) Пройшло інтерактивне навчання з суддею Господарського суду Ю. Джепою на тему « Захист прав людини під час карантинних обмежень» (06.12 2021 року).</p>	<p>Заплановано залучити фахівців ГО «Асоціація міст України» щодо питання регіонального розвитку.</p>

	<p>4) Участь у Осінній школі «Стала енергетика та клімат: досвід ЄС для України» 25-30 жовтня 2021 року. Організатор проєкт Еразмус+ Jean Monnet Chair «EU Climate Leadership»</p> <p>5) Участь у семінарі «Цілі сталого розвитку: проблеми впровадження та завдання для сфери науки, технологій та інновацій 02.11.2021 року. Організатор – ДНУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації»</p> <p>6) Проведено семінар за участі з в.о. керівника апарату Господарського суду Лебідь О.В. для ознайомлення з можливостями «Електронного суду» (09.12.2021 року)</p> <p>Учасники вказаних заходів отримали відповідні сертифікати, які можуть бути визнані як результати неформальної освіти в межах освітніх компонент, що викладаються на ОНП Право</p>	
<p>3. Експертна група рекомендує більш активно сприяти практиці академічної мобільності здобувачів вищої освіти в контексті ОНП «Право».</p>	<p>Щодо академічної мобільності, то здобувачі постійно отримують пропозиції від відділу аспірантури та докторантури (https://science.snau.edu.ua/internationalcolaborationua/nashi-mizhnarodni-zvyazki/), а також гарантом програми, наукових керівників, НПП в групах в Вайбері. Станом на сьогодні заплановано участь у науково-практичних конференціях та семінарах з підвищення кваліфікації, що проводиться Центром українсько-європейського співробітництва, з яким підписано Угоду про співпрацю</p>	<p>заплановано участь у науково-практичних конференціях та семінарах з підвищення кваліфікації, що проводиться ЦУЕС</p>
РЕКОМЕНДАЦІЯ ГЕР		
<p>1. Рекомендується розширити перелік вибіркових дисциплін за напрямками дисциплін вільного вибору аспіранта з урахуванням тем дисертацій та тих галузей права, що входять до спеціальності 081 «Право».</p>	<p>У ОНП на 2021-2022 рр. було включено додатково нові вибіркові ОК, які враховують наукові інтереси здобувачів та узгоджуються з цілями та місією як Стратегії розвитку ЮФ, так і Стратегії розвитку СНАУ (див. вище).</p>	
КРИТЕРІЙ 4. НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ:		
<p>1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.</p>		

1. Водночас, **ЕГ констатує: критично низька кількість здобувачів** ОНП "Право", які навчаються за денною формою (по одному здобувачу денної форми на 1, 2 та 4 курсах) **унеможлиблює формування критичної маси дослідників**, що у свою чергу, не сприяє формуванню та науковому зростанню здобувачів.

Станом на сьогодні навчається 18 здобувачів на 4-х курсах (на 1-му - 3, на 2-му - 3, на 3-му - 3; на 4-му - 9; (+ 3 здобувача у акад. відпустці Болбот В.В. **взяла академічну відпустку** за станом здоров'я відповідно до Наказу №726-н від 01.04.2021 р. (з 01.04.2021 по 31.03.2022 рр.); Гресь Н.М **взяла академічну відпустку** відповідно до Наказу №1933-н від 31.08.2021 р. (з 1.09.2021 по 28.02.2022 рр.) Кузьменко К.О. **взяла академічну відпустку** відповідно до Наказу №1933-н від 31.08.2021 р. (з 01.09.2021 по 31.08.2022 рр.

Створенню критичної маси сприяють наступні чинники

1. Мета ОНП і її результат розглядається СНАУ у вигляді **потенціалу розвитку**. Перетворення необхідні не самі по собі, а для того, щоб університет впевнено розвивався відповідно із прийнятої метою. **Мета інтегрує** перетворення і підвищує ефективність процесів розвитку. Перетворення формують стратегічну програму розвитку.

2. Механізм менеджменту університету, орієнтований на розробку і сприйняття перетворень. СНАУ створює необхідні засоби впливу для створення сприятливого середовища та практичної реалізації перетворень.

3. Система перетворень пов'язана із творчим пошуком нового, експериментування, обміну ідеями та ін. СНАУ створює креативну атмосферу діяльності, розкутості ідей і думок, що реалізується в контексті головної ідеї сталого розвитку регіону, країни.

4. **Людський капітал НПС** в самих різних видах його проявів сприяє практичній реалізації перетворень в галузі освіти, регіональній та національній організації життєдіяльності, в тому числі в аграрному секторі.

По-друге, **критична маса дослідників** створюється не лише шляхом відвідування занять, а й **активної участі** здобувачів третього рівня вищої освіти у академічній мобільності, участі у конференціях і круглих столах та інших наукових заходах.

По-третє, **лише блок дисциплін циклу спеціальної (професійної) підготовки** (на момент акредитації) – Методологія сучасного правознавства (3 кредита ECTS), Сучасні тенденції юридичної науки в умовах інформаційного суспільства (3 кредита ECTS), Загальна теорія права в умовах інформаційного суспільства (3 кредита ECTS), Реєстрація прав інтелектуальної власності (3 кредита ECTS) викладався у здобувачів третього рівня вищої освіти за ОНП «Право», **всі інші**

курси викладаються у здобувачів третього рівня вищої освіти **за всіма спеціальностями**.

Станом на сьогодні перелік цих дисциплін наступний: Методологія сучасного правознавства (3 кредита ECTS), Сучасні тенденції юридичної науки в умовах Сталого розвитку (3 кредита ECTS), Правові режими природних об'єктів і комплексів в умовах євроінтеграції (3 кредита ECTS), Правове забезпечення сталого розвитку регіонів (3 кредита ECTS).

До речі, про протилежне **свідчать також факти** широкого залучення здобувачів до національного та міжнародного академічного середовища, що відбувається/організовується за сприяння наукових керівників здобувачів:

- **стажування** / академічна мобільність аспірантів у зарубіжних університетах (наприклад, аспірант Калюжна С.В. **науково-педагогічне стажування на тему «Сучасні підходи до організації навчального процесу здобувачів юридичної освіти»** в обсязі 6 кредитів (180 годин) у період із 24 серпня по 2 жовтня 2020 року в Європейському університеті Віадрина у Франкфурт-на-Одері (Федеративна Республіка Німеччина), certificate №LSI-24228-VIA from 02.10.2020

- **організація спільних міжнародних конференцій** із зарубіжними університетами партнерами;

- **співпраця із національними правничими центрами** (угоди про співпрацю ЄГ надавались, представники цих центрів (Кваша О.О. – д.ю.н., професор, провідний науковий співробітник Інституту держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України; Мельник Я.Я. – д.ю.н, професор кафедри загально-теоретичних та галузевих дисциплін Київського університету права Національної Академії наук, ст. науковий співробітник інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Головка О.П.– Голова наглядової ради Центру Українсько-європейського наукового співробітництва) були присутні на фокус групах та підтверджували ініціативи в межах ОНП), міжнародними партнерами, академічними (Центр українсько-європейського співробітництва, BSEMAN тощо);

- **співпраця із міжнародними організаціями** (LERA, МОП, USAID, ОБСЄ).

- **участь** у міжнародних проектах, спільних заходах.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

<p>1. Водночас, Робочі програми навчальних дисциплін «Управління науковими проектами» (найбільш «свіже» джерело 2014 року), «Методологія сучасного правознавства» (найбільш «свіже» джерело 2017 року), «Комунікації в науковому середовищі» (найбільш «свіже» джерело 2015 року), «Філософія науки» (найбільш «свіже» джерело 2013 року) видаються ЕГ такими, що потребують суттєвого доопрацювання та оновлення відповідно до існуючих нормативних вимог.</p>	<p>Станом на сьогодні список літератури для зазначених ОК – оновлено та перевірено (див. силабуси цих ОК).</p>	<p>Розмістити на сайті Аспірантури та ЮФ Силабуси ОК</p>
<p>СЛАБКІ СТОРОНИ, НЕДОЛІКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ У КОНТЕКСТІ КРИТЕРІЮ 4.</p>		
<p>ЕГ радить ЗВО 1. Визначити більш чітко спрямування змісту освітніх компонентів на досягнення програмних результатів навчання</p>	<p>Рекомендації ГЕ щодо спрямування змісту освітніх компонентів на досягнення програмних результатів висвітлені безпосередньо в ОНП «Право» на 2020-2021 рр. в матрицях, в робочих навчальних програма (силабусах) у додатку, де визначена кореляція результатів навчання з курсу програмним результатам навчання в ОНП. Станом на сьогодні, в ОНП Право на 2021-2022 рр. за новою формою розроблені робочі програми (силабуси) усіх ОК (загальнообов'язкових та вибіркових), у яких зміст (РНД) чітко спрямовується на досягнення відповідних ПРН, які, у свою чергу, наведено у таблиці з ОНП (див. силабуси ОК та ОНП)</p>	
<p>2. Оновити існуючі практики оцінювання результатів навчання здобувачів ОНП «Право».</p>	<p>У зв'язку з пандемією в нашій країні, академічна спільнота вимушена була напрацьовувати нові форми і методи викладання і оцінювання результатів навчання. У Сумському НАУ ще з 2008 року активно застосовується платформа MOODLE у навчальному процесі. Окрім того, НПП почали працювати з такими</p>	<p>Розмістити на сайті Аспірантури та ЮФ Силабуси ОК</p>

програмними продуктами, як Zoom, Google Meet, Google form, Kahoot та інші. Зазначені фактори **вплинули і на зміну** практики оцінювання результатів навчання здобувачів.

Станом на сьогодні у ОНП Право 2021-2022 рр.. міститься **система оцінювання Програми**, а саме:

1. **Освітня складова програми.** Система оцінювання здобутих результатів навчання за дисциплінами освітньо-наукової програми складається з сумативного, формативного, діагностичного, взаємного оцінювання та самооцінювання.

Сумативне оцінювання (summativeassessment) – оцінювання ступеня досягнення здобувачем вищої освіти очікуваних результатів навчання в межах освітнього компонента (модуля) чи освітньої програми в цілому. Сумативне оцінювання реалізується відповідно до критеріїв і дозволяє сформулювати судження щодо того, якою мірою студенти досягли очікуваних результатів навчання, є основою для виставлення оцінок, формування рейтингу студентів і присвоєння кредитів ЄКТС чи кваліфікації (освітньої чи професійної) після завершення освітньої програми. Критерії оцінювання – це опис того, що особа, яка навчається, як очікується виконає і на якому рівні, як демонстрація досягнення результатів навчання.

Формативне оцінювання – «оцінювання, що формує» (formativeassessment) має на меті дати можливість особі, що навчається, відстежувати свій прогрес у навчанні і виявити напрями його подальшого вдосконалення. Формативне оцінювання передбачає надання описового зворотного зв'язку студентам вказуючи, що вони роблять добре, що потребує покращення та поради (іструкції) як можна покращити свої результати

Діагностичне оцінювання має на меті встановити готовність студента до освітнього компонента чи освітньої програми. Діагностичне оцінювання дозволяє визначити для студента та викладача сильні сторони, прогалини в знаннях, розумінні й уміннях, які очікується повинен мати студент на початку вивчення дисципліни або інші можливі проблеми, які необхідно врахувати під час навчання.

Наукова складова програми оформляється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта, де визначаються зміст, строки виконання й обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація наукових статей.

	<p>Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання аспірантом і використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи. Невиконання індивідуального плану наукової роботи або порушення строків виконання індивідуального плану наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою Сумського НАУ рішення про відрахування аспіранта.</p> <p>Підготовка в аспірантурі завершується наданням висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.</p> <p>На сьогодні існуючі практики оцінювання реалізуються через РНП (див силабуси ОК та ОНП)</p>	
<p>3. В бакалавраті та в магістратурі ОП «Право» використовується платформа moodle для забезпечення постійного доступу здобувачів до навчальних матеріалів та комунікації з викладачами. На ОНП «Право» така практика відсутня.</p>	<p>Платформа moodle активно використовується не лише магістрами і бакалаврами за спеціальністю 081 Право, а й здобувачами третього рівня вищої освіти. Аспіранти 1 та 2 року навчання мають доступ до курсів на платформі moodle.</p> <p>Використання дистанційних технологій у СНАУ регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті», «Положення про дистанційне навчання у Сумському національному аграрному університеті» від 20.05.2013 р. протокол №10, «Положення про Центр дистанційного навчання» від 20.05.2013 р. протокол №10, «Положення про сертифікацію електронного курсу» від 24.12.2012 р. протокол №5, також в університеті розроблені і знаходяться на обговоренні оновлені документи щодо функціонування системи дистанційного навчання - «Положення про дистанційне навчання у Сумському національному аграрному університеті», «Положення про Центр дистанційного навчання», «Положення про сертифікацію електронного курсу» (https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/normativni-dokumenty/)</p> <p>Щодо змістовного наповнення, то кожен навчальний курс проходить процедуру атестації електронного курсу, результатом якої є експертний висновок.</p> <p>На вимогу експертної групи під час проведення акредитаційної експертизи ОНП третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» сканкопії документів, які підтверджують атестацію курсів, скріни курсів були надані.</p>	

<p>4. Ускладнений також доступ здобувачів третього рівня вищої освіти до інших електронних ресурсів.</p>	<p>Як вже зазначалось, платформа MOODLE активно використовується у СНАУ з 2008. У зв'язку з дотриманням авторського права розробників курсів, СНАУ встановив чітку процедуру отримання доступу здобувачів до навчальних курсів.</p> <p>Так, здобувач на початку свого навчання отримує логін і пароль на особисту електронну пошту і кожного семестру підключається до дисциплін, які викладаються у відповідному семестрі. НПП мають доступ лише до власних розроблених курсів.</p> <p>На сьогодні навчальний процес забезпечений навчальними площами, технічними засобами згідно до вимог РНП. Є бібліотека з читальними залами (https://library.snau.edu.ua/), електронним каталогом наукових та навчально-методичних видань (https://library.snau.edu.ua/elektronnij-katalog/), відкритим доступом до світових інформаційних ресурсів (https://library.snau.edu.ua/svitovi-informacijni-resursi/), репозиторієм для збереження та забезпечення доступу до наукових досліджень й навчально-методичних видань (https://library.snau.edu.ua/ukra%20d1%97nski-repozitori%20d1%97/), безоплатним доступом до електронних ресурсів Scopus і Wes of Science (к.163г).</p>	
<p>5. Відомості щодо розкладу занять розміщено вкрай невдало, у вкладці, що не відноситься до ЮФ СНАУ.</p>	<p>В минулому році СНАУ перейшов на нову платформу АСК і наповнення відбувається поступово, саме цим і пояснюється те, що розклад здобувачів третього рівня вищої освіти знаходиться у графі Міжнародне співробітництво.</p> <p>Станом на сьогодні розклад занять аспірантів розміщено на сайті у зручному форматі https://portal.snau.edu.ua/time-table/group?type=0</p> <p>Портал СНАУ (головна) – Розклад – Академічна група – Структура (СНАУ) – Факультет (Аспірантура) - Курс 1 – Група АСП 081-2021 /Курс 2 – Група АСП 081- 2020</p>	
<p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.</p>		
<p>2. Водночас, ЕГ констатує, що можливості ЗВО у реалізації ОНП «Право» суттєво обмежені наявним у його розпорядженні кадровим складом НПП. А тому не в усіх випадках ЗВО вдається ефективно враховувати інтереси кожного здобувача</p>	<p>1. Склад НПП юридичного факультету відповідає Ліцензійним вимогам провадження освітньої діяльності, про свідчить наявна інформація на сайті юридичного факультету, Таблиця 2, яка містить зведену інформацію про викладачів ОНП.</p> <p>2. Під час формування індивідуальної освітньої траєкторії максимально враховуються інтереси здобувачів шляхом оновлення вибіркового дисциплін, можливістю виконувати наукові дослідження згідно з індивідуальним планом роботи; отриманням методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника, використання платформи MOODLE.</p>	

<p>під час формування індивідуальної траєкторії навчання.</p>	<p>Додатково здобувач може посилювати рівень поглиблення навчання, вибудовуючи власну траєкторію навчання шляхом участі у академічній мобільності (http://surl.li/khch), міжнародних проектах тощо.</p> <p>Водночас, питання кадрового складу аналізуються у критерії № 6 , а не у критерії № 4.</p> <p>У зв'язку з цим, відповідь на це зауваження буде сформульовано у критерії № 6</p>	
РЕКОМЕНДАЦІЇ ГЕР		
<p>1. Рекомендовано удосконалити процедуру та документальне оформлення доведення до аспірантів та стейкхолдерів про результати опитувань реалізації ОНП щодо відповідності цілей та програмних результатів навчання вимогам студентоцентрованого підходу, принципам академічної свободи та здійсненого корегування ОНП.</p>	<p>Результати опитування та їх аналіз розміщується на сайті ЮФ, а також вноситься на обговорення проектної групи ОНП та, за потреби, коригується ОНП.</p> <p>Наприклад, на засідання робочої групи ОНП Право (протокол № 8 від 29.07.2021 року) було запрошено аспірантів</p> <p>Також на сайті юридичного факультету було розміщено проект ОНП Право та рецензії стейкхолдерів на цю програму, що свідчить про прозорість та відкритість процедури</p>	
КРИТЕРІЙ 5. КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ, ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:		
<p>4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.</p>		
<p>1. Окремі питання викликали деталі звітів щодо перевірки на наявність плагіату наукових робіт аспірантів.</p>	<p>Повідомляємо наступне щодо перевірки на плагіат: членів ЕГ повідомляли, що перевірку на плагіат наукового доробку здобувачів перевіряє заступник декана з наукової роботи Михайліченко М.А., з пояснень якого витікає, що йому зручно працювати саме в цей час і законодавством це не заборонено, інтереси здобувачів, при цьому, ніяким чином не порушуються.</p>	

<p>Зокрема, перевірка за ID 1004867069, яка відбувалася 01.11.2020 о 17:09 проводилася у неділю (неробочий день) ввечері.</p>		
<p>2. Аналіз відповідних звітів (кількість сторінок, слів і символів у роботах, що перевірялись) свідчить про певну невідповідність обсягу доробків здобувачів існуючим вимогам. Так, звіт ID 1007592979, хоч і має назву Дисертація розділ 1 Петрова, однак кількість сторінок – 23, кількість слів 5511 та кількість символів 42713 – свідчить про об'єм, що дорівнює, у середньому, 40% одного розділу стандартного дисертаційного дослідження.</p>	<p>По-перше, на вимогу ЕГ було продемонстровано спроможність ЗВО здійснювати цю перевірку (на прикладі статей, тез та фрагментів розділу дисертаційної роботи).</p> <p>По-друге, у Положенні (тимчасовому) про порядок атестації здобувачів ступеня доктора філософії у Сумському національному аграрному університеті (затверджено рішенням вченої ради СНАУ, протокол від 30.08.2020 р. № 1) (https://goo.su/5jbQ) відсутня вимога щодо необхідності такої перевірки під час проведення акредитації.</p> <p>Станом на сьогодні Перевірено 3 дисертаційні роботи на плагіат відповідно до існуючої процедури підготовки роботи до захисту (Бондар Н.А., Калюжна С.В., Петрова Н.О.).</p>	<p>Систематично перевіряти на плагіат розділи та підрозділи робіт по мірі їх готовності</p>
<p>3. ЕГ звертає увагу на предмети відповідних звітів – із 6, надісланих на Запит ЕГ, лише 1 стосується дисертаційного дослідження. В той час, як на випускному курсі (4 курсі</p>	<p>По-перше, на вимогу ЕГ було продемонстровано спроможність ЗВО здійснювати цю перевірку (на прикладі статей, тез та фрагментів розділу дисертаційної роботи).</p> <p>По-друге, у Положенні (тимчасовому) про порядок атестації здобувачів ступеня доктора філософії у Сумському національному аграрному університеті (затверджено рішенням вченої ради СНАУ, протокол від 30.08.2020 р. № 1) (https://goo.su/5jbQ) відсутня вимога щодо необхідності такої перевірки під час проведення акредитації.</p>	

<p>відповідної ОНП) навчається 5 здобувачів.</p>	<p>Станом на сьогодні три дисертації перевірено на плагіат; 2 здобувача знаходяться у академічній відпустці.</p>	
<p>4. Вказана обставина викликає у ЕГ ґрунтовні сумніви щодо виконання Індивідуальних планів наукової роботи здобувачів ОНП «Право».</p>	<p>Щодо сумнівів виконання індивідуальних наукових планів здобувачів, то необхідно пояснити, що у вересні 2021 р. для здобувачів 4 року навчання передбачена атестація де і буде визначено питання щодо виконання ОНП і Індивідуальних наукових планів.</p> <p>Станом на сьогодні три дисертації перевірено на плагіат; 2 здобувача знаходяться у академічній відпустці. Тобто, індивідуальний план наукової роботи Бондар Н.А., Калюжної С.В., Петрова, Н.О. було виконано</p>	
<p>СЛАБКІ СТОРОНИ, НЕДОЛІКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ У КОНТЕКСТІ КРИТЕРІЮ 5.</p>		
<p>1. Експертною групою вбачається певна несистемність у використанні технічних засобів щодо забезпечення перевірки наукових робіт здобувачів на плагіат.</p>	<p>В Сумському НАУ встановлена чітка система перевірки на плагіат, що підтверджується відповідними нормативними документами: Кодексом академічної доброчесності СНАУ, затверджений Вченою радою СНАУ протокол № 6 від 26.12.2017р., Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в СНАУ, затверджене Вченою радою СНАУ, протокол № 6 від 26.12.2017р., Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в СНАУ, затверджене Вченою радою СНАУ, протокол № 3 від 15.10.2019 р. (https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/ПОЛОЖЕННЯ_УНІКАЛЬНІСТЬ_СНАУ.pdf)</p> <p>Кодекс академічної етики встановлює етичні вимоги щодо відносин в академічному середовищі, якими керуються усі учасники освітнього процесу (http://docs.snau.edu.ua/documents/normatyvni-documenty/e.pdf).</p> <p>У зв'язку з тим, що акредитація первинна і підготовка до захисту дисертацій триває, то остаточної перевірки дисертаційних робіт ще не здійснювалося.</p> <p>Станом на сьогодні три дисертації перевірено на плагіат; 2 здобувача знаходяться у академічній відпустці. Тобто, індивідуальний план наукової роботи Бондар Н.А., Калюжної С.В., Петрова, Н.О. було виконано</p>	
<p>РЕКОМЕНДАЦІЇ ГЕР</p>		
<p>1. Концептуально врахувати в політиці ЗВО та удосконалити порядок реагування у відповідних локальних нормативних</p>	<p>Станом на сьогодні Вченою радою Сумського НАУ Наказом ректора Сумського НАУ № 410-к від 28.10. 2021 р. затверджено Положення про порядок розгляду апеляцій студентів у Сумському національному аграрному університеті (Протокол № 3 від 25.10.2021 року) (https://goo.su/IJD)</p>	

актах ЗВО на факти необ'єктивного оцінювання здобувачів вищої освіти згідно Закону України «Про освіту» (абзац дев'ятой частини п'ятої статті 42).		
2. Рекомендується ЗВО закріпити документи про академічну добросесність на власному сайті з метою поширення знань серед здобувачів освіти щодо даного питання.		Перевірити відповідними підрозділами СНАУ закріплення документів про академічну добросесність на власному сайті

КРИТЕРІЙ 6. ЛЮДСЬКІ РЕСУРСИ

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

<p>1. Разом з тим, ЕГ встановила, що з 12 викладачів групи забезпечення ОНП лише 4 мають наукові публікації з навчальних дисциплін, що викладають (Переломова О., Запара С., Арістова І. та Кравцова Т.). Кваліфікація, публікаційна активність, профілі наукової діяльності більшості НПП, що забезпечують реалізацію ОНП «Право» у експертів сумнівів не викликає.</p>	<p>Водночас, у зауваженнях ГЕР зазначена інша позиція, а саме: «На зауваження ЕГ щодо наукових публікації НПП ОНП (з 12 викладачів групи забезпечення лише 4 мають наукові публікації з навчальних дисциплін, що викладають (Переломова О., Запара С., Арістова І. та Кравцова Т.) ГЕР зазначено, що згідно Методичних рекомендацій від 29 серпня 2019 р. № 9 за підкритерієм 6.1, питання щодо відповідності певного викладача певній дисципліні має ґрунтуватись на індивідуальному підході та беручи до уваги надані ЗВО пояснення. В самоаналізі ЗВО чітко зазначені викладачі, дотичні до ОНП, їх об'єктивні показники, напрями роботи кафедр, освіта НПП тощо. Зокрема: Данько Юрій Іванович - ОК 3. Комунікації в науковому середовищі – перелік відповідних публікацій та закордонне підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання; Агаджанова Світлана Володимирів - ОК 2. Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності - перелік відповідних публікацій та закордонне підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання;</p>	<p>1) Зясувати У Михайличенко М.А. кількість публікацій, які зроблені НПП який забезпечує реалізацію ОНП Право (за 2021 рік) 2) Систематично оновлювати інформацію про публікації НПП, які реалізують ОНП Право 3) Зробити профілі НПП, які</p>
---	---	--

Клочкова Тетяна Іванівна - ОК 12. Методика підготовки наукових праць іноземною мовою - сертифікат на знання іноземної мови С1 - перелік відповідних публікацій та підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання;

Михайлов Андрій Миколайович – ОК 10. Управління науковими проектами - перелік відповідних публікацій та закордонне підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання (Університет прикладних наук Вайенштефан Тріздорф, Німеччина, 09-10. 2017 Erasmus + Project KA107 Тема: «Практично орієнтоване навчання на сталий розвиток - навчальний процес, стажування, дані про фермерські господарства»); виконавець держбюджетної теми: «Макроекономічне планування та управління системою вищої освіти України: філософія і методологія»; «Управління соціально-економічною системою в умовах національних і глобалізаційних викликів» - сертифікат на знання іноземної мови B2.

Скляр Ірина Дмитрівна - ОК 8. Організація і методика проведення навчальних занять - перелік відповідних публікацій та закордонне підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання (стажування в університеті мистецтв, дизайну та технологій (IADT) м. Дублін, Ірландія, лютий 2019 р. (тематика: «Розвиток електронного особистого кабінету студентів та викладачів») та стажування у Варшавському університеті, Польща (тематика: «Забезпечення якості вищої освіти»);

Турчіна Світлана Григорівна – ОК7. Реєстрація прав інтелектуальної власності - перелік відповідних публікацій та підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання в національних ЗВО;

Шевченко Тетяна Іванівна – сумісник - ОК 9. Організація підготовки наукових публікацій - відсутність відповідних публікацій, тому пропонується активізувати публікаційну активність за напрямом викладання та пройти чергове підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання, оскільки крайнє 2015 року».

Станом на сьогодні проводиться **систематична робота** задля подальшої відповідності ОНП «Право» 2021-2022 рр. підкритеріям 6.1.-6.6.

Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання. Це підтверджується **переліком наукових праць** НПП, які реалізують відповідні ОК, а також стажуванням. Наприклад:

реалізують ОНП
Право (для таблиці
у додатку Звіту
самооцінювання)

Арістова І.В. – Міжнародне науково-педагогічне стажування «Впровадження сучасних європейських підходів та інноваційних методів підготовки кваліфікованих правників» (м. Влоцлавек, Республіка Польща, 7 червня – 17 липня 2021 року) – 6 кредитів.

Чернадчук Т.О. – Міжнародне науково-педагогічне стажування Varna University Management «Адаптивні методи навчання, глобальні тренди та інноваційні практики у вищій освіті: Європейський досвід» (2 серпня 2021 по 11 вересня 2021 р.) – 6 кредитів:

Міхайлов А. - Міжнародне наукове стажування «Віртуальні активи у розвитку національної економіки» (Україна, Харків, 30 вересня 2021 р).

Наукові публікації НПП після акредитації (2021 рік). Наприклад:

1) Aristova I. V., Tsybulnyk N. Yu., Horbonos V. V., Melnyk S. M. (2021). An Outlook on Current Legal Status of the Employees as the Representatives of Public Authorities. DIXI. Vol. 23 No. 2. P. 1-12. DOI: <https://doi.org/10.16925/2357-5891.2021.02.03> URL: <https://revistas.ucc.edu.co/index.php/di/article/view/4177/3189> (**Web of Science**)

2) Svitlana Zapara, Irina Aristova, Ivan Kravchenko, Maryna Kuznetcova, Vita Tkachenko. **Formation of practical skills of applicants in legal education based on a competent approach: world experience and ukrainian prospects.** AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI.) 2021. P.38-47. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_06.pdf (**Web of Science**)

3) Irina Aristova, Svitlana Zapara, Oleh Rohovenko, Nataliia Serohina, Liudmyla Matviienko, Sandeep Kumar Gupta. **Some aspects of legal regulation of administrative procedures in Ukraine and the european union: theory and realities.** AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI.) 2021. P. 6-11. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_01.pdf (**Web of Science**)

4) **Запара С.І.** Проблеми якості юридичної освіти в контексті формування практичних компетентностей у майбутніх юристів. Правові новели. 2021. № 13. С.22-29

5) Svitlana Zapara, Yaroslav Melnyk, Mariya Melnyk, Maryna Kuznetsova, Natalia Bondar. Labour Relations and the Information Security of the State during the Covid-19 Pandemics. Information & Security: An International Journal . Volume 45 (2020). p.77-88.

	<p>URL:https://isij.eu/article/labour-relations-and-information-security-state-during-covid-19-pandemics. (Web of Science)</p> <p>6) Li Zongkeng, Li Zhuoran, Andrii Mykhailov, Wei Shi, Yang Zhuquan, Xia Surong. Evaluation and Analysis of Socio-Economic Development Level and Management in Guangxi province of China. <i>Estudios de Economía Aplicada. Special issue innovation in the economy and society of the digital age</i>. Vol 39, No 5 (2021) DOI: http://dx.doi.org/10.25115/eea.v39i5.5089 (SCOPUS)</p> <p>7) Mykhailov, A.M., Mykhailova, L., Kharchenko, T., Mohylna, L., Shestakova, A. Investment instruments for managing innovative transformations of the agricultural sector to ensure sustainable development in the context of globalization. <i>Estudios de Economía Aplicada. Special Issue: Impact of Current Trends in Social Commerce, Economics, and Business Analytics</i>. Vol. 39 No. 7 (2021) DOI: https://doi.org/10.25115/eea.v39i7.5068 (SCOPUS)</p> <p>У звіті щодо наукової діяльності ЮФ зазначено кількість публікацій, які зроблені НПП який забезпечує реалізацію ОНП Право (з'ясувати у Михайличенко М.А.)</p> <p>На сайті ЮФ СНАУ (та інших факультетів) оприлюднено оновлену інформацію щодо публікаційної діяльності кожного НПП, який забезпечує реалізацію ОНП Право.</p>	
<p>2. Водночас, ЕГ констатує, що підготовка здобувачів третього рівня вищої освіти не може бути якісною в умовах відсутності критичної маси дослідників, які спільно працюють в одному руслі наукового пошуку зі здобувачами.</p>	<p>Станом на сьогодні навчається 18 здобувачів на 4-х курсах (на 1-му - 3, на 2-му - 3, на 3-му - 3; на 4-му - 9; (+ 3 здобувача у акад. відпустці Болбот В.В. взяла академічну відпустку за станом здоров'я відповідно до Наказу №726-н від 01.04.2021 р. (з 01.04.2021 по 31.03.2022 рр.); Гресь Н.М взяла академічну відпустку відповідно до Наказу №1933-н від 31.08.2021 р. (з 1.09.2021 по 28.02.2022 рр.) Кузьменко К.О. взяла академічну відпустку відповідно до Наказу №1933-н від 31.08.2021 р. (з 01.09.2021 по 31.08.2022 рр.</p> <p>Створенню критичної маси сприяють наступні чинники</p> <p>1. Мета ОНП і її результат розглядається СНАУ у вигляді потенціалу розвитку. Перетворення необхідні не самі по собі, а для того, щоб університет впевнено розвивався відповідно із прийнятої метою. Мета інтегрує перетворення і підвищує ефективність процесів розвитку. Перетворення формують стратегічну програму розвитку.</p>	<p>Запрошувати фахівців у галузі аграрного, земельного та екологічного права у режиму гостевих лекцій, онлайн-вебінарів</p>

2. Механізм менеджменту університету, орієнтований на розробку і сприйняття перетворень. СНАУ створює необхідні засоби впливу для створення сприятливого середовища та практичної реалізації перетворень.

3. Система перетворень пов'язана із творчим пошуком нового, експериментування, обміну ідеями та ін. СНАУ створює креативну атмосферу діяльності, розкутості ідей і думок, що реалізується в контексті головної ідеї сталого розвитку регіону, країни.

4. **Людський капітал НПС** в самих різних видах його проявів сприяє практичній реалізації перетворень в галузі освіти, регіональній та національній організації життєдіяльності, в тому числі в аграрному секторі.

Станом на сьогодні (ОНП «Право» 2021-2022 рр.):

- 1) відкореговано візію та місію Стратегії розвитку ЮФ СНАУ (<https://goo.su/AYD>)
- 2) оновлено ОНП, а саме, мету, унікальність, особливість, своєрідність, фокус та ПРН (додано 6 нових ПРН – № 21-26) з урахуванням Стратегії розвитку СНАУ, галузевого та регіонального аспектів (<https://goo.su/VRa>)
- 3) відкореговано ОК (обовязкові фахові та вибіркові ОК) (<https://goo.su/VRa>)
- 4) оновлено робочі програми (силабуси) усіх ОК (<https://goo.su/Qm2>)
- 5) отримано рецензії від 25 стейкхолдерів-роботодавців <https://goo.su/9zME>

Склад НПП за ОНП Право 2021-2022 рр. повністю відповідає проведеним змінам (зазначеним вище). Інформація про відповідність надається у додатку до Звіту самооцінювання під час акредитації.

Для реалізації загальнообов'язкових фахових ОК та вибіркових ОК ОНП Право 2021-2022 залучені фахівці за спеціальністю 081 «Право», зокрема: фахівці з екологічного та земельного права (Стрельник В.В.); з адміністративного, фінансового та інформаційного права (Арістова І.В., Кравченко І.О., Чернадчук Т.О.); конституційного та муніципального права (Роговенко О.В.); адміністративного та господарського права (Кравцова Т.О.); цивільного права та процесу (Котвяковський Ю.О., Ясинок М.М.); загальна теорія права та міжнародно-порівняльне право (Запара С.І.) та інші.

До того ж, СНАУ залучає до співпраці фахівців із аграрного, земельного права з провідних ЗВО. Наприклад, д.ю.н., професор Піддубний О.Ю. залучений на засадах сумісництва до керівництва дослідженням здобувача Нежевело В.В.

На ЮФ впроваджується ідея взаємодії усіх галузей права, що знаходить своє підтвердження у публікаційній діяльності НПП, наприклад:

	<p>1) Svitlana Zapara, Irina Aristova, Ivan Kravchenko, Maryna Kuznetcova, Vita Tkachenko. Formation of practical skills of applicants in legal education based on a competent approach: world experience and ukrainian prospects. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI.) 2021. P.38-47. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_06.pdf (Web of Science)</p> <p>2) Irina Aristova, Svitlana Zapara, Oleh Rohovenko, Nataliia Serohina, Liudmyla Matviienko, Sandeep Kumar Gupta. Some aspects of legal regulation of administrative procedures in Ukraine and the european union: theory and realities. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI.) 2021. P. 6-11. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_01.pdf (Web of Science)</p> <p>3) Rohovenko O.V., Zapara S.I., Melnik N. M., Cramar R.I. The current status of the local self-government reform in Ukraine: preliminary conclusions and outlook. Journal of Advanced Research in Law and Economics, Volume VIII, Spring, 1(23): 178 – 185. (укр. Сучасний стан реформи місцевого самоврядування в Україні: попередні висновки та перспективи).</p> <p>4) Роговенко О. В., Запара С. І. Participatory Budget as a Tool for Local Community Development in Ukrain. (2017). <i>Finance and Management Journal of the Faculty of Economic Sciences University of Warmia and Mazury in Olsztyn</i>, POLAND Volume 2(1). – P.26-41. URL: http://repo.snau.edu.ua/handle/123456789/5583</p>	
<p>3. Переважна більшість здобувачів ОНП «Право» залишається лише з мінімальною підтримкою наук.керівника.</p>	<p>ЕГ не наводить жодного підтвердження висновку «Переважна більшість здобувачів ОНП «Право» залишається лише з мінімальною підтримкою наук. керівника»</p> <p>На підтримку здобувачів, розширення кола їхньої наукової взаємодії хочемо навести: стажування/академічна мобільність аспірантів у зарубіжних університетах (наприклад, аспірант Калюжна С.В. науково-педагогічне стажування на тему «Сучасні підходи до організації навчального процесу здобувачів юридичної освіти» в обсязі 6 кредитів (180 годин) у період із 24 серпня по 2 жовтня 2020 року в Європейському університеті Віадрина у Франкфурт-на-Одері (Федеративна Республіка Німеччина), certificate №LSI-24228-VIA from 02.10.2020); організація спільних міжнародних конференцій із зарубіжними університетами партнерами; співпраця із національними правничими центрами (угоди про співпрацю ЕГ надавались, представники цих центрів (Кваша О.О. – д.ю.н., професор,</p>	

	<p>провідний науковий співробітник Інституту держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України; Мельник Я.Я. – д.ю.н, професор кафедри загально-теоретичних та галузевих дисциплін Київського університету права Національної Академії наук, ст. науковий співробітник інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Головка О.П. – Голова наглядової ради Центру Українсько-європейського наукового співробітництва) були присутні на фокус групах та підтверджували ініціативи в межах ОНП), міжнародними партнерами, академічними (Центр українсько-європейського співробітництва, BSEMAN тощо); - співпраця із міжнародними організаціями (LERA, МОП, USAID, ОБСЄ).</p>	
<p>4. ЕГ констатує, що на порталі АСУ навч.процесом (https://portal.snau.edu.ua/time-table/student) інформацію по жодному здобувачу вищої освіти ОНП «Право» – ЕГ не знайдено.</p>	<p>Інформація про усіх здобувачів, що навчаються на ОНП, внесена до ЄДБО. До того ж повна інформація про здобувачів ОНП представлена на сайті СНАУ за посиланням - Наші здобувачі «Юридичний факультет – Сумського національного аграрного університету» (snau.edu.ua)</p>	<p>Постійно оновлювати сторінку сайту «Наші здобувачі»</p>
<p>1) 5. Відтак – відсутній розклад практичних занять – як на вкладці «Юридичний факультет», так і на вкладці «Міжнародне співробітництво», на яку вказала С.І. Запара під час резервної зустрічі з ЕГ 27.04.21 р. На зауваження експертів про незручності (здобувач має шукати розклад власних занять за невідповідною вкладкою) – С.І.Запара запевнила, що це</p>	<p>С.І. Запара знайомила ЕГ із розкладом здобувачів в системі АСУ (відеозапис зустрічі зберігається у ЕГ та Національного Агентства). Ця інформація є у відкритому доступі на сайті університету. Будь-який бажаючий може у тій самій послідовності познайомитись із розкладом здобувачів: Сумський національний аграрний університет (snau.edu.ua) – Портал університету https://portal.snau.edu.ua/index.php - Розклад (академічні групи) - Розклад: Академ. групи (snau.edu.ua).- Факультет (Міжнародне співробітництво) – Курс- Група. – Наприклад, юр АСП 2004 Скриншот розкладу додається (додаток 2) АСУ – є системою внутрішнього користування та управління. СНАУ залишаючи за собою право обирати місце розміщення інформації на сайті університету про здобувачів надав ЕГ інформацію, що повна інформація про здобувачів ОНП представлена на вкладці сайту СНАУ: Наші здобувачі «Юридичний факультет – Сумського національного аграрного університету (snau.edu.ua), про що зазначено в відомостях самоаналізу. Недосконалість АСУ не може бути підставою для висновку: «Саме тому у ЕГ залишилися сумніви щодо доброчесності заявлених відомостей та відносно</p>	

<p>питання суто технічного характеру та здобувачі звикли до такої роботи АСУ.</p>	<p>проведення задекларованих форм навчання у здобувачів ОНП «Право» взагалі». На зустрічах ЕГ мала можливість поспілкуватися з аспірантами і викладачами, ознайомитись із наявними документами, матеріалами розміщеними на сайті СНАУ.</p>	
<p>5. «...Але – ані пошук через вкладнику «Юридичний факультет», ані через «Міжнародне співробітництво» не дав експертам можливості пересвідчитись у наявності в АСУ розкладу занять аспірантів, а відтак – в тому, чи проводяться на час здійснення акредитації заняття здобувачів ОНП «Право» взагалі.</p> <p>На вкладниці «Міжнародне співробітництво» серед здобувачів 1 та 2 курсів експертам вдалося знайти підкладку «АСПюр 1904» та «АСПюр 2004», але інформація про прізвища здобувачів на них відсутня.</p> <p>Навіть проведений ЕГ контекстний пошук по прізвищах здобувачів результату не дав – ЖОДНОГО прізвища аспірантів у системі АСУ</p>	<p>Станом на сьогодні розклад занять аспірантів розміщено на сайті у зручному форматі https://portal.snau.edu.ua/time-table/group?type=0 Портал СНАУ (головна) – Розклад – Академічна група – Структура (СНАУ) – Факультет (Аспірантура) - Курс 1 – Група АСП 081 - 2021 - Курс 2 – Група АСП 081 – 2020</p>	

навч.процесом ЕГ знайти не вдалося. (Скрін-шоти по КОЖНОМУ аспіранту, що підтверджують відсутність БУДЬ-ЯКОЇ інформації про здобувачів у системі АСУ – додаються до Звіту ЕГ).

Перевірити інформацію про формат проведення занять з аспірантами для ЕГ виявилось неможливим.

На резервній зустрічі з ЕГ С.І. Запара з екрану монітора свого ПК **намагалась переконати ЕГ в тому, що розклад занять аспірантів в АСУ існує, але знаходиться не на вкладниці «Юридичний факультет».**

У свою чергу експерти додатково перевірили вказану інформацію та з'ясували, що розклад занять аспірантів в АСУ ВЗАГАЛІ відсутній .

Більш того. **Відсутня будь-яка інформація про аспірантів,** окрім пустої вкладниці за вказаною у Звіті формою.

<p>Саме тому у ЕГ залишилися сумніви щодо доброчесності заявлених відомостей та відносно проведення задекларованих форм навчання у здобувачів ОНП «Право» взагалі.</p>		
<p>2.Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.</p>		
<p>1. Конкурсний відбір НПП врегульований та ЗВО дотримується (https://cutt.ly/BsCzQyM) Галузева компонента аграрного університету, яка вимагає залучення НПП-спеціалістів з аграрного, екологічного, земельного права на ЮФ не виконується.</p>	<p>Це зауваження не стосується 6 критерію у тому вигляді ОНП 2020-2021 рр, як вона наразі була сформована, оскільки ЕГ не висловлює зауваження щодо невідповідності чинного кадрового складу, що забезпечує ОНП 2020-2021 рр., чинний ОНП 2020-2021, а щодо невідповідності чинного кадрового складу тій ОНП, яка втілює бачення ЕГ (ОНП, яка на думку ЕГ має бути реалізована у ЗВО).</p> <p>Причому в контексті інших критеріїв, зокрема критерію 1... ЕГ констатує відсутність на ОНП 2020-2021 рр. питань аграрного, екологічного, земельного права. До того ж, місія ОНП 2020-2021 рр, Стратегія СНАУ побудовані не на екстенсивній, а інтенсивній ідеології, що включає не лише розбудови аграрного сектору держави, а й Сталий розвиток України, її регіонів.</p> <p>СНАУ залучає до співпраці фахівців із аграрного, земельного права з провідних ЗВО. Так, д.ю.н., професор Піддубний О.Ю. залучений на засадах сумісництва до керівництва дослідженням здобувача Нежевело В.В.</p> <p>Станом на сьогодні (ОНП «Право» 2021-2022 рр.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) відкореговано візію та місію Стратегії розвитку ЮФ СНАУ(https://goo.su/AYD) 2) оновлено ОНП, а саме, мету, унікальність, особливість, своєрідність, фокус та ПРН (додано 6 нових ПРН – № 21-26) з урахуванням Стратегії розвитку СНАУ, галузевого та регіонального аспектів (https://goo.su/VRa) 3) відкореговано ОК (обовязкові фахові та вибіркові ОК) (https://goo.su/VRa) 4) оновлено робочі програми (силабуси) усіх ОК (https://goo.su/Qm2) 5) отримано рецензії від 25 стейкхолдерів-роботодавців https://goo.su/gzME <p>Склад НПП за ОНП Право 2021-2022 рр. повністю відповідає проведеним змінам (зазначеним вище). Інформація про відповідність надається у додатку до Звіту самооцінювання під час акредитації.</p>	<p>Зробити додаток щодо відповідності праць НПП тим ОК, які вони викладають</p> <p>1) Залучити фахівців з аграрного, земельного та екологічного права (використовуючи можливості неформальної освіти)</p> <p>2) Включити до переліку вибіркових ОК – «Екологіяна безпека та кліматична політика ЕС. Введення» (рівень</p>

Для реалізації загальнообов'язкових фахових ОК та вибірових ОК ОНП Право 2021-2022 рр. залучені фахівці за спеціальністю 081 «Право», зокрема: фахівці з екологічного та земельного права (Стрельник В.В.); з адміністративного, фінансового та інформаційного права (Арістова І.В., Кравченко І.О., Чернадчук Т.О.); конституційного та муніпального права (Роговенко О.В.); адміністративного та господарського права (Кравцова Т.О.); цивільного права та процесу (Котвяковський Ю.О., Ясинок М.М.); загальна теорія права та міжнародно-порівняльне право (Запара С.І.) та інші.

До того ж, СНАУ залучає до співпраці фахівців із аграрного, земельного права з провідних ЗВО. Наприклад, д.ю.н., професор Піддубний О.Ю. залучений на засадах сумісництва до керівництва дослідженням здобувача Нежевело В.В.

На ЮФ впроваджується ідея взаємодії усіх галузей права, що знаходить своє підтвердження у публікаційній діяльності НПП, наприклад:

1) Svitlana Zapara, Irina Aristova, Ivan Kravchenko, Maryna Kuznetcova, Vita Tkachenko. **Formation of practical skills of applicants in legal education based on a competent approach: world experience and ukrainian prospects.** AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI.) 2021. P.38-47. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_06.pdf (**Web of Science**)

2) Irina Aristova, Svitlana Zapara, Oleh Rohovenko, Nataliia Serohina, Liudmyla Matviienko, Sandeep Kumar Gupta. **Some aspects of legal regulation of administrative procedures in Ukraine and the european union: theory and realities.** AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI.) 2021. P. 6-11. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_01.pdf (**Web of Science**)

3) **Rohovenko O.V.**, Zapara S.I., Melnik N. M., Cramar R.I. The current status of the local self-government reform in Ukraine: preliminary conclusions and outlook. Journal of Advanced Research in Law and Economics, Volume VIII, Spring, 1(23): 178 – 185. (укр. Сучасний стан реформи місцевого самоврядування в Україні: попередні висновки та перспективи).

4) **Роговенко О. В.**, Запара С. І. Participatory Budget as a Tool for Local Community Development in Ukrain. (2017). *Finance and Management Journal of the Faculty of Economic Sciences University of Warmia and Mazury in Olsztyn*, POLAND Volume 2(1). – P.26-41. URL: <http://repo.snau.edu.ua/handle/123456789/5583>

–бакалавра ; фак-т агротехнологій та природокористування – 5 кредитів)

2. ЕГ встановила, що критична маса дослідників на ЮФ СНАУ не забезпечується. Першим показником створення у ЗВО критичн.маси дослідників є **кількість здобувачів**.

На ОНП «Право» за денною формою навчання числиться по ОДНОМУ аспіранту на 1, 2 та 4 курсах. Тільки на 3 курсі-4 здобувачі денної форми. Решта – на вечірній та заочній формі. Як неодноразово підкреслював М.Вінницький (у тому числі й на вебінарі у СНАУ 02-03.04.21 р.) – **створити дієву критичну масу дослідників**, коли на курсі навчається по одному аспірантові – неможливо.

Відповідно до інших спостережень ЕГ йдеться про наступні показники:

Першим показником створення у ЗВО критичної маси дослідників є **кількість здобувачів**.

На юридичному факультеті (на момент акредитації ОНП Право 2020-2021 рр.) навчалось 19 здобувачів на 4-х курсах (на 1-му - 4, 2-му - 3, 3-му – 6 (+ 1 здобувач у акадм. відпустці з 01.04.2021 р.), 4-му – 5).

Станом на сьогодні (ОНП Право 2021-2022 рр.) навчається 18 здобувачів на 4-х курсах (на 1-му - 3, на 2-му - 3, на 3-му – 3; на 4-му – 9; (+ 3 здобувача у акадм. відпустці Болбот В.В. **взяла академічну відпустку** за станом здоров'я відповідно до Наказу №726-н від 01.04.2021 р. (з 01.04.2021 по 31.03.2022 рр.); Гресь Н.М **взяла академічну відпустку** відповідно до Наказу №1933-н від 31.08.2021 р. (з 1.09.2021 по 28.02.2022 рр.) Кузьменко К.О. **взяла академічну відпустку** відповідно до Наказу №1933-н від 31.08.2021 р. (з 01.09.2021 по 31.08.2022 рр.).

Процес навчання, в т.ч. платформа MOODLE, можливості проведення наукових досліджень **організовані ЗВО з урахуванням інтересів здобувачів**. Кількісний вимір здобувачів денної форми прямо залежить від кількості бюджетних місць, яке отримує ОНП. Оскільки решті здобувачів більш прийнятним є поєднувати навчання з практичною діяльністю.

Створенню **критичної маси** сприяють наступні чинники

1. Мета ОНП і її результат розглядається СНАУ у вигляді **потенціалу розвитку**. Перетворення необхідні не самі по собі, а для того, щоб університет впевнено розвивався відповідно із прийнятою метою. **Мета інтегрує** перетворення і підвищує ефективність процесів розвитку. Перетворення формують стратегічну програму розвитку.

2. Механізм менеджменту університету, орієнтований на розробку і сприйняття перетворень. СНАУ створює необхідні засоби впливу для створення сприятливого середовища та практичної реалізації перетворень.

3. Система перетворень пов'язана із творчим пошуком нового, експериментування, обміну ідеями та ін. СНАУ створює креативну атмосферу діяльності, розкутості ідей і думок, що реалізується в контексті головної ідеї сталого розвитку регіону, країни.

4. **Людський капітал НПС** в самих різних видах його проявів сприяє практичній реалізації перетворень в галузі освіти, регіональній та національній організації життєдіяльності, в тому числі в аграрному секторі.

	<p>По-друге, критична маса дослідників створюється не лише шляхом відвідування занять, а й активної участі здобувачів третього рівня вищої освіти у академічній мобільності, участі у конференціях і круглих столах та інших наукових заходах</p> <p>По-третє, лише блок дисциплін циклу спеціальної (професійної) підготовки (на момент акредитації) – Методологія сучасного правознавства (3 кредита ECTS), Сучасні тенденції юридичної науки в умовах інформаційного суспільства (3 кредита ECTS), Загальна теорія права в умовах інформаційного суспільства (3 кредита ECTS), Реєстрація прав інтелектуальної власності (3 кредита ECTS) викладався у здобувачів третього рівня вищої освіти за ОНП «Право», всі інші курси викладаються у здобувачів третього рівня вищої освіти за всіма спеціальностями.</p> <p>Станом на сьогодні перелік цих дисциплін наступний: Методологія сучасного правознавства (3 кредита ECTS), Сучасні тенденції юридичної науки в умовах Сталого розвитку (3 кредита ECTS), Правові режими природних об'єктів і комплексів в умовах євроінтеграції (3 кредита ECTS), Правове забезпечення сталого розвитку регіонів (3 кредита ECTS).</p> <p>Основна концепція, яка впроваджується під час реалізації ОНП Право враховує наступне:</p> <p>В основі позитивних суспільних та регіональних змін лежать нові ідеї перетворень, які повинні виникати, і для цього СНАУ створює необхідні умови, реалізовує в тій їх частині, яка визначає ефективність розвитку, перетворень університету, регіону, країни.</p> <p>Суттєвими факторами формування і реалізації такого розвитку є наступні: 1) мета ОНП; 2) механізм менеджменту університету, орієнтований на розробку і сприйняття перетворень; 3) система перетворень пов'язана із творчим пошуком нового, експериментування, обміну ідеями та ін.; 4) людський капітал НПС.</p> <p>Мету ОНП і її результат слід оцінювати також у вигляді потенціалу розвитку</p>	
<p>3. Другим складником критичної маси дослідників є відповідність тем дисертацій аспірантів</p>	<p>Другим складником виступає відповідність тем дисертацій аспірантів темам наукових публікацій керівників.</p> <p>Інформація про відповідність тем наукових досліджень є на сайті СНАУ на персональних сторінках викладачів Викладацький склад «Юридичний факультет</p>	<p>Виконати вимоги щодо публікацій наступним науковим</p>

темам публікацій керівників. наукових їх

ЕГ не знайшла підтвердження

відповідності у наступних здобувачів: Валько К.С. (наук.кер Ясинюк М.М.), Козачок І.В.(наук.кер. – Чернадук Т. О.), Кулібаба О.О. (наук.кер.

Котвяковський Ю.О.), Мороз О.В. (наук.кер . Кравцова Т.М.), Назаренко - Хамаєва О. В. (наук.кер. Кравцова Т.М.).

У інших наук. керівників **публікації з'явилися вже після затвердження тем здобувачів:**

Піддубний О., Нежевело В. «Публічне адміністрування у сфері землекористування та охорони земель: поняття, зарубіжний досвід та сучасний стан в Україні»(2020 р.), Котвяковський Ю., Кулібаба О. «Проблемні аспекти повернення споживачам електричної енергії переплачених грошових коштів..»(2020 р.); Котвяковський Ю., Кулібаба

– Сумського національного аграрного університету (snaeu.edu.ua) та в таблиці 4, яка була надана ЕГ під час акредитації.

Наприклад:

Тема дисертації аспіранта Нежевело В.В. - «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності». **Науковий керівник – Піддубний О.Ю.**

1. **Piddubnyi, O.Yu., Rudenko, L.D., Hbur, L.V., Nezhevelo, V.V., Oleksiuk, V.P.** Legislative support for expanding the land powers of local self-government bodies in Ukraine. International Journal of Agricultural Extension this link is disabled, 2021, 9(Special Issue), стр. 55–63

(Індексується у міжнародній науково-метричній базі даних Scopus)

2. **Piddubnyi O., Oleksiuk V.** United territorial community and processes of decentralization in Ukraine and foreign states: features of creation and functioning. JILC (Journal of International Legal Communication) 1(1), (2021). 164-170.

<https://jilc.e-science.space/wp-content/v1/JILC2021-01.pdf>

3. Нежевело В.В., **Піддубний О.Ю.**, Большакова В.О. Проблемні аспекти в межах процесу децентралізації у сфері земельних відносин в світлі введення в обіг земель сільськогосподарського призначення. Приватне та публічне право. 2021. № 2. С. 31-35.

4. **Піддубний О.Ю.**, Нежевело В.В., Публічне адміністрування у сфері землекористування та охорони земель: поняття, зарубіжний досвід та сучасний стан в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 9. С. 164- 167. URL: http://www.lsej.org.ua/9_2020/41.pdf

5. Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природоресурсних відносин в Україні - Колективна монографія – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. -722 с.

Тема дисертації аспіранта Болотіна А.О. - «Кримінально-правова охорона прав інтелектуальної власності в контексті судової реформи в Україні». **Науковий керівник – Ключко А.М.**

6. **Alyona N Klochko, Nikolai P Kurilo, Svetlana I Zapara** Criminal law protection of banking activities in Ukraine (укр. Кримінально-правова охорона банківської діяльності в Україні). RUSSIAN JOURNAL OF CRIMINOLOGY, 2017.

керівникам Запара С.І; Венедктов В.С. Ключко А.М.; Котвяковський Ю.О.; Кравцова Т.М.; Курило М.П. Чернадчук Т.О.

О. «Окремі аспекти застосування строків у процедурі зміни електропостачальника..»(2021 р.)

7. **Клочко А. М.**, Дігтяр А. О. Розмежування банківської та комерційної таємниці як об'єктів кримінально-правової охорони та забезпечення права інтелектуальної власності. Форум права. № 5. 2018. с. 50-58.

8. **Клочко А. М.**, Болотіна А. О. Перспективи вирішення проблем кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності в контексті міжнародних зобов'язань України. Збірник наукових праць. СНАУ. 2020.

9. Oleksandr M. Kostenko, Rasim Sh. Babanly, **Alyona M. Klochko**, Mykola I. Lohvynenko, Anna O. Bolotina and Viktoriia V. Kuriava To the issue of criminal and legal protection the right of intellectual property on medicines in Ukraine . International Journal of Management (IJM), Volume 11, Issue 7, July 2020, pp. 367–375; ISSN Print: 0976-6502 and ISSN Online: 0976-6510; Journal Impact Factor (2020): 10.1471 Calculated by GISI (www.jifactor.com)”.

10. **Клочко А. М.**, Болотіна А. О. Кримінальні правопорушення у сфері захисту прав інтелектуальної власності в умовах реформування судової системи України. Приватне та публічне право. № 2. 2021. С. 72-77.

Тема дисертації аспіранта Калюжної С.В. - «Органи місцевого самоврядування України як суб'єкти інформаційного права».

Науковий керівник – Арістова І.В.

5) Holovko , O. M., **Aristova , I. V.**, Shulhin, V. V., & Sobakar, A. O. (2021). Perspectives of electronic judicial proceedings' development: international experience and possibilities of its application in Ukraine. Political Questions, 39(70), 66-79. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.3970.03>. URL: <https://goo.su/8BnI>

6) **Aristova I. V.**, Tsybulnyk N. Yu., Horbonos V. V., Melnyk S. M. (2021). An Outlook on Current Legal Status of the Employees as the Representatives of Public Authorities. DIXI. Vol. 23 No. 2. P. 1-12. DOI: <https://doi.org/10.16925/2357-5891.2021.02.03> URL: <https://revistas.ucc.edu.co/index.php/di/article/view/4177/3189>

7) Svitlana Zapara, **Irina Aristova**, Ivan Kravchenko, Maryna Kuznetcova, Vita Tkachenko. Formation of practical skills of applicants in legal education based on a competent approach: world experience and ukrainian prospects. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI.) 2021. P.38-47. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_06.pdf

Irina Aristova, Svitlana Zapara, Oleh Rohovenko, Nataliia Serohina, Liudmyla Matviienko, Sandeep Kumar Gupta. Some aspects of legal regulation of administrative procedures in Ukraine and the european union: theory and realities. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI.) 2021. P. 6-11. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_01.pdf

На сьогодні:

3) **повна відповідність** публікацій наукових керівників на пряму дисертаційних досліджень здобувачів для наступних керівників: І.В. Арістова (здобувач Калюжна С.); Запара С.І. (здобувач – Гресь Н.); Клочко А.М. (здобувач – Болотіна А); Піддубний О.Ю. (здобувач – Нежевело Н.)Щербак С.В. (здобувач – Кожевнікова А.);

4) **Не дотримано вимоги у наступних наукових керівників** : Запара С.І. (здобувач – Болбот, Роговенко О.В.); Венедектов В.С. (здобувач – Латишева) Клочко А.М. (здобувач – Карпик Ю.) Котвяковський Ю.О. (здобувач – Кулібаба, Кішінець); Кравцова Т.М. (здобувач – Мороз, Солдатенко); Курило М.П. (здобувачі: Кузьменко, Сопяненко, Шаповал М.М., Ясинок Д.М.); Чернадчук Т.О. (здобувач – Козачок)

4. З Ольгою Роговенко взагалі **виникла дивна ситуація** - вона була заявлена Гарантом на зустріч з ЕГ 26.04.21 р. Погоджену програму візиту розміщено на офіц.сайті Нац.агентства та ЗВО. На фокус-групі ЕГ звернула увагу на невідповідність інформації про кількість здобувачів, на що зав.аспірантурою Костель М.В. заявив, що О. Роговенко на час

Відповідно до Наказу №2684-н від 10.09.2018 р. Роговенко Ольга Василівна **зарахована до аспірантури** за рахунок бюджетного фінансування, за спеціальністю 081 Право на вечірню форму навчання з 1 жовтня 2018 року до 30 вересня 2022 року

Роговенко О.В. ID 4198061 (код картки 8008854) внесено у базу ЄДЕБО 2018 року

<p>проведення акредитації в аспірантурі не навчається.</p>		
<p>5. Третім чинником виступає наявність у ЗВО рецензентів, що працюють за аналогічними напрямками наукових пошуків, що й здобувачі. Рецензент (член разової спец.ради) повинен мати не менше 3-х публікацій за останні 5 р. за науковим напрямом здобувача. Інформації щодо виконання даної вимоги ЕГ не отримала. ЕГ встановлено, що внутрішн.рецензування робіт здобувачів суттєво обмежене можливостями ЗВО.</p>	<p>Третім показником є наявність у ЗВО рецензентів, що працюють за аналогічними напрямками, що й здобувачі. Здобувачі виконують їх дослідження згідно індивідуальних планів; прикладів дострокового завершення досліджень за ОНП Право 2020-2021 рр. не було заявлено. Водночас, під час акредитації, ЕГ не заявляла у переліку документів, запитань до ЗВО подібного запитання. Тим не менше, подібна робота в СНАУ проводиться. Так, під час проміжного звітування здобувачів, що відбувалось у квітні 2021, останні подавали інформацію щодо попереднього складу рецензентів та їх праць. Станом на сьогодні 3. Забезпечено належне рецензування трьох дисертацій, що підтверджується відповідним рішенням Вченої ради СНАУ (Калюжної С.В, Бондар Н.А., Петрової Н.О). 4. Міжгалузєва співпраця науковців сприяла отриманню цікавих науково-практичних результатів, які або вже опубліковано, або планується опублікувати не лише у фахових юридичних виданнях, але і у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science. Тобто, на ЮФ збільшується потенціал можливих рецензентів. 5. Сформовано орієнтовний склад учасників разових спеціалізованих вчених рад (рецензенти) для деяких здобувачів 4-го та 3-го року навчання (наприклад): 1) Нежевело В.В. «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності» (голова – Арістова І.В.; рецензенти – Запара С.І., Роговенко О.В.) 4) Болотіна А.О. «Кримінально-правова охорона прав інтелектуальної власності в контексті судової реформи в Україні» (голова – Арістова І.В.; рецензенти – Запара С.І., Кравченко І.О.) 2) Кожевнікова А.В. «Електронні технології у цивільному та виконавчому процесі» (голова – Курило М.П. ; рецензенти – Арістова І.В., Ясинок М.М.) Також сформовано спеціалізовані вчені ради для здобувачів: Гресь Н., Калюжна С.В, Роговенко О.В. Не сформовано спеціалізовані вчені ради для</p>	<p>Науковим керівникам Венедектову В.С., Запара С.І., Курило М.П. – питання щодо спеціалізованих вчених рад</p>

	<p>здобувачів: 4-го курсу (Болбот, Кузьменко, Сопьяненко, Шаповал); 3-го курсу (Латишева, Ясинок Д.М.)</p> <p>Четвертим показником є забезпечення ЗВО внутрішні рецензування наукових доробків здобувачів. (обґрунтування – вище)</p> <p>П'ятим показником ЕГ відносить негативні практики, що не сприяють побудові критичної маси дослідників, а саме, призначення наук. керівників не з числа штатних працівників ЗВО.</p> <p>Наукові керівники призначалися рішенням Вченої ради СНАУ і не протирічить існуючим вимогам. СНАУ керуються правилами призначення наукового керівника, які визначено у Постанові Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261. Відповідно до п. 24 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) від 23.03.2016 р. аспіранту (ад'юнкту) одночасно з його зарахуванням відповідним наказом керівника вищого навчального закладу (наукової установи) призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників з науковим ступенем.</p>	
<p>6. З 6 кафедр ЮФ фактично лише 3 укомплектовано НПП, що мають належний рівень юрид. освіти (https://ur.snau.edu.ua/?page_id=2564). Кафедри геодезії та землеустрою (1), державно-правових дисциплін та українознавства (2) не мають у своєму штаті юристів.</p> <p>На кафедрі міжнар.відносин ЮФ (3) лише Клочко О.М. та Курило О.М. мають наукові ступені у галузі права;</p>	<p>По-перше, кафедра ДПД та українознавства має у складі НПП, які мають вищу юридичну освіту, а саме завідувач кафедри Щестакова С.О., ст. викладач Бондар Н.А. (яка є здобувачем третього рівня вищої освіти).</p> <p>По-друге, усі викладачі кафедри міжнародних відносин мають вищу юридичну освіту (Петрова Н.О., Калюжна С.В. є здобувачами третього рівня вищої освіти).</p> <p>По-третє, у самоаналізі визначаються лише викладачі, які дотичні до ОНП</p> <p>Водночас, у зауваженнях ГЕР зазначена інша позиція, а саме: «На зауваження ЕГ щодо наукових публікації НПП ОНП (з 12 викладачів групи забезпечення лише 4 мають наукові публікації з навчальних дисциплін, що викладають (Переломова О., Запара С., Арістова І. та Кравцова Т.) ГЕР зазначено, що згідно Методичних рекомендацій від 29 серпня 2019 р. № 9 за підкритерієм б.1, питання щодо відповідності певного викладача певній дисципліні має ґрунтуватись на індивідуальному підході та беручи до уваги надані ЗВО пояснення. В самоаналізі ЗВО чітко зазначені викладачі, дотичні до ОНП, їх об'єктивні показники, напрями роботи кафедри, освіта НПП тощо.</p>	<p>На сьогодні оновлена інформація про виконання НПП, які реалізують ОНП Право 2021-2022 рр. буде розміщена у додатку до Звіту самооцінювання цієї ОНП.</p> <p>Зробити таблицю на відповідність наукових публікацій НПП – ОК, які викладаються</p>

<p>Призначення наук.керівників не з числа штатних НПП: наук.керівництво Латишевою В. здійснює Венедіктов В.; наук.керівництво Невжело В.-Піддубний О.</p>	<p>Зокрема: Данько Юрій Іванович - ОК 3. Комунікації в науковому середовищі – перелік відповідних публікацій та закордонне підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання;</p> <p>Агаджанова Світлана Володимирів - ОК 2. Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності - перелік відповідних публікацій та закордонне підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання;</p> <p>Клочкова Тетяна Іванівна - ОК 12. Методика підготовки наукових праць іноземною мовою - сертифікат на знання іноземної мови С1 - перелік відповідних публікацій та підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання;</p> <p>Михайлов Андрій Миколайович – ОК 10. Управління науковими проектами - перелік відповідних публікацій та закордонне підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання (Університет прикладних наук Вайенштефан Тріздорф, Німеччина, 09-10. 2017 Erasmus + Project KA107 Тема: «Практично орієнтоване навчання на сталий розвиток - навчальний процес, стажування, дані про фермерські господарства»); виконавець держбюджетної теми: «Макроекономічне планування та управління системою вищої освіти України: філософія і методологія»; «Управління соціально-економічною системою в умовах національних і глобалізаційних викликів» - сертифікат на знання іноземної мови B2.</p> <p>Скляр Ірина Дмитрівна - ОК 8. Організація і методика проведення навчальних занять - перелік відповідних публікацій та закордонне підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання (стажування в університеті мистецтв, дизайну та технологій (IADT) м. Дублін, Ірландія, лютий 2019 р. (тематика: «Розвиток електронного особистого кабінету студентів та викладачів») та стажування у Варшавському університеті, Польща (тематика: «Забезпечення якості вищої освіти»);</p> <p>Турчіна Світлана Григорівна – ОК7. Реєстрація прав інтелектуальної власності - перелік відповідних публікацій та підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання в національних ЗВО».</p> <p>СНАУ керуються правилами призначення наукового керівника, які визначено у Постанові Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261. Відповідно до п. 24 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) від 23.03.2016 р. аспіранту (ад'юнкту) одночасно з його зарахуванням відповідним</p>	
---	---	--

наказом керівника вищого навчального закладу (наукової установи) призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників з науковим ступенем. Таким чином, призначення Піддубного О.Ю. науковим керівником не порушує відповідні правові норми, а, отже, є **правомірним**. Науковий керівник Венедиктов В.С. (ID 331918 в базі ЄДБО) є штатним працівником СНАУ.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

1. ЕГ зазначає, що **жоден із стейкхолдерів не навів переконливих аргументів** на користь того, що їм **потрібні саме доктори філософії у галузі права**.

Зауваження стосується зустрічі ЕГ із роботодавцями, що представляли інтереси ОНП Право 2020-2021. Відмічаємо, що зазначені роботодавці у стверджувальній формі (на відповідних зустрічах під час акредитації) **вказали про те, що здобувачі цієї ОНП вже працюють та висловлювали зацікавленість у співпраці**. Свою позицію вони підтвердили також на зустрічі Експертної ради роботодавців 25.11.2021 року

Станом на сьогодні Наказом СНАУ від 31.08.2021 року № 325-К було утворено **Експертну раду роботодавців** за спеціальністю 081 «Право» (п.12) у такому складі (за згодою):

12.21. Кібець Віктор Олександрович – начальник Територіального управління державної судової адміністрації України в Сумській області;

12.22. Шелехова Ганна Валеріївна – суддя, голова Зарічного районного суду;

12.23. Шаповал Микола Михайлович – суддя Сумського окружного адміністративного суду;

12.24. Соп'яненко Оксана Юріївна – суддя Господарського суду Сумської області;

12.25. Свистун Ірина Петрівна – начальник Північно-Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Суми);

12.26. Демченко Олена Миколаївна – директор Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Сумській області;

12.27. Трошечко Валентина Вікторівна – директор Сумського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги;

12.28. Ковальова Олександра Михайлівна – голова ради адвокатів Сумської області;

12.29. Радченко Роман Миколайович – директор Сумського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України;

12.30. Сухоставець Роман Миколайович – заступник Голови Національного агентства з питань запобігання корупції.

На виконання цього Наказу, робоча група за ОНП Право 2021-2022 рр. скоригувала напрями співпраці з вказаними роботодавцями, що дозволить більш ґрунтовно забезпечити набуття актуальних компетентностей випускників ОНП «Право» та їх навичок. Співпраця з вказаними роботодавцями (Протокол зустрічі від 25.11.2021 року) засвідчує **необхідність підготовки докторів філософії**.

Таким чином, станом на сьогодні **головними потенційними роботодавцями** для випускників ОНП Право постають:

- 1) ЗВО (СНАУ), у якому 5 співробітників навчаються за ОНП Право (Гресь Н.М., Калюжна С.В., Карпик Ю. А., Нежевело В.В., Ясинок Д.М.). Два здобувача-випускника (Бондар Н.А., Петрова Н.О) – є штатними співробітниками ЗВО
- 2) Коледж СНАУ (здобувач Роговенко О.В. є директором коледжу)
- 3) Адвокатське об'єднання «ЮРРАЙТ» (Нежевело В.В., Латишева В.О.)
- 4) Господарський суд Сумської області (Соп'яненко О.Ю.)
- 5) Сумський окружний адміністративний суд (Шаповал М.М.)
- 6) Сумська обласна рада (Козачек І.В.)

Відмічаємо, що зазначені роботодавці у стверджувальній формі (у тому числі, і на відповідних зустрічах під час акредитації) **вказали про те, що здобувачі цієї ОНП вже працюють та висловлювали зацікавленість у співпраці**. Свою позицію вони підтвердили також на зустрічі Експертної ради роботодавців 25.11.2021 року

Це підтверджує **зацікавленість роботодавців у працевлаштуванні** здобувачів ОНП Право.

2. Навіть голова фахового коледжу СНАУ Чортенко А. М. не зміг чітко відповісти на питання про те, **наскільки очолюваний ним заклад потребує** НПП відповідного рівня (докторів філософії у галузі права). Адже, згідно зі Статутом СНАУ, який був опрацьований ЕГ,

Зацікавленість у здобувачах однозначно висловив і директор коледжу, який водночас є рецензентом цієї ОНП. Рецензія-на-освітньо-наукову-програму-«Право».pdf (snauc.edu.ua), (здобувачка Роговенко О.В. є штатним працівником коледжу). На сьогодні Роговенко О.В. є директором коледжу СНАУ.

<p>очолюваний Чортенком А.М. коледж готує молодших спеціалістів з непрофільної спеціальності.</p>		
<p>3. Інтерв'ю з внутрішніми зовнішніми стейкхолдерами підтверджує достатній рівень залученості роботодавців до освітнього процесу в СНАУ. ЕГ не почула переконливих аргументів від заявлених стейкхолдерів на користь того, наскільки вони можуть виступити (навіть гіпотетично) потенційними роботодавцями для майбутніх докторів філософії.</p>	<p>ПОВТОР за змістом зауваження Відповідь надано вище</p>	
<p>4. Самі ж здобувачі пов'язують своє майбутнє з викладанням правових дисциплін в інших ЗВО України (Болотіна А., здобувачка 3 року навчання, наук.керівник – Ключко А.М.)</p>	<p>Позиція СНАУ наступна. СНАУ ставиться з повагою до вибору здобувачів, створює можливості для успішного працевлаштування як в межах СНАУ, інших ЗВО, так і в якості суддів, адвокатів, іншій юридичній практичній діяльності.</p>	

5. На питання експертів про те, які саме пропозиції щодо змісту ОНП ними висувались **чітко відповісти не змогли.**

Пропозиції щодо змісту ОНП Право 2020-2021 рр. містяться у протоколах зустрічей з роботодавцями .

Станом на сьогодні - отримано 25 рецензій на ОНП «Право» на 2021-2022 рр..

В окремих рецензіях є **конкретні пропозиції** щодо ПРН ОНП Право.

Наприклад, рецензії: В.Ю. Уркевича (доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, суддя Касаційного господарського суду у складі Верховного суду <https://goo.su/gms>); М.В. Шульги (доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, завідувач кафедри земельного та аграрного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого <https://goo.su/9qgK>); С.В. Петрова (доктор юридичних наук, професор, Суддя Верховного Суду <https://goo.su/G2k>); О.М. Резніка (доктор юридичних наук, доцент, секретар Сумської міської ради <https://goo.su/9iv2>)

Посилання: https://ur.snau.edu.ua/?page_id=7409

Станом на сьогодні, пропозиції щодо удосконалення ОНП Право було висловлено стейкхолдерами-роботодавцями **у анкетах-рецензіях та рецензіях**. Наприклад:

1) Координатор коаліції малого та середнього бізнесу Сумської області – С. Іченкська: *«..Разом з тим, враховуючи, що економіка Сумської області представлена малим та середнім бізнесом, який потребують ефективного правового регулювання, пропонуємо проводити більше наукових досліджень, направлених на вивчення правових питань розвитку цього сектору економіки»; «..Особливо хочемо відмітити великий обсяг годин, виділених на вивчення англійської мови, що, на нашу думку, сприяє розширенню можливостей аспіранта щодо вивчення закордонних наукових доробок , покращення наукової комунікації із закордонними дослідниками, а також представлення Сумського регіону у міжнародних наукових заходах» (<https://goo.su/DeQ>)*

2) Заступник голови Сумської обласної державної адміністрації – В.Ю. Медвідь *«...Водночас, теми повинні відповідати як загальним питанням, так і конкретним питанням розбудови аграрного сектора на засадах сталого розвитку, а саме, Стратегії розвитку сумського регіону, тобто, враховуючи галузевий та регіональний аспект»; «Пропонуємо для практичного інтересу включення до питань, що розглядаються у межах ОК «Проблеми інформаційного права», питання щодо можливості використання потенціалу інформаційного суспільства, формування та реалізації інформаційної функції та виконання*

завдань в інформаційній сфері в діяльності органів публічної влади, органів місцевого самоврядування». (<https://goo.su/9ttL>)

3) Керуючий партнер адвокатського об'єднання «КОРПУС ЮРИС», м. Суми, кандидат юридичних наук, С.В. Мирославський: «Водночас пропонуємо активізувати діяльність щодо проведення круглих столів. При цьому, залучати практикуючих спеціалістів до обговорення нагальних практичних питань в галузі аграрного, земельного, екологічного, адміністративного, фінансового права та ін. галузей права, пов'язаних з тематикою досліджень здобувачів та з урахуванням специфіки сфери їх наукових інтересів» (<https://goo.su/9t5j>);

Крім того, наведемо приклад **пропозицій стейкхолдерів-роботодавців**, які було представлено на засіданні Експертної групи ради роботодавців (що зафіксовано у відповідному протоколі № від 25.11.2021 року)

Наприклад:

1) Ю.А. Павлик (керуючий справами виконавчого комітету Сумської міської ради) – щодо можливості включення до вибіркового компонента ОП, навчальних дисциплін суміжних “Інформаційному праву”, для перспективності підходу щодо використання ІКТ, інформаційного суспільства у діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування;

2) Медведь В.Ю. (заступник голови Сумської ОДА) - рекомендація звернути увагу на узгодження цілей ОНП Право із Стратегією розвитку СНАУ, зокрема, щодо цілей Сталого розвитку, на вибіркові дисципліни, оволодіння якими дозволить здобувачам вищої освіти поглибити свої фахові знання, наприклад щодо Практики написання міжнародних проектів, Державного та регіонального управління;

3) Соп'яненко О.Ю. (суддя Господарського суду Сумської області) – щодо підтримки ініціативи узгодження цілей, ОНП «Право» із Стратегією юридичного факультету та Стратегією СНАУ звернула увагу на те, що цілі цих програм та їх програмні результати повинні визначатись передусім з урахуванням регіонального контексту (за умови відсутності стандарту вищої освіти, керівну роль в програмах мають відігравати саме регіональні чинники).

4) Демченко О.М. (суддя Апеляційного суду Сумської області) – щодо важливості отримання знань здобувачами у сфері академічного письма та доступ здобувачів до якісних програм перевірки на плагіат.

5) Трошечка В.В. (Регіональний центр з надання безплатної вторинної правової допомоги у Сумській області) - щодо необхідності розвитку ініціативи юридичного

	<p>факультету щодо можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін</p> <p>6) Данько Ю.І. (проректор з наукової роботи СНАУ) – щодо посилення академічної мобільності здобувачів за ОНП Право, публікаційної діяльності НПП у міжнародних журналах, що індексуються у науково-метричних базах Scopus, Web of Science; врахування галузевого та регіонального аспекту у меті та ПРН ОНП Право 2021-2022 рр.</p> <p>7) Скляр І.Д. (завідувач відділу забезпечення якості вищої освіти та акредитації) щодо оновлення робочих навчальних програм (силабусів) третього рівня вищої освіти на 2021-2022 р.р. та розміщення їх на сайті Аспірантури СНАУ та Юридичного факультету СНАУ</p> <p>8) Мельник О.В. (кандидат юридичних наук, доцент СНАУ) щодо посилення уваги до виконання ліцензійних вимог до НПП, які реалізують ОНП Право, а також щодо врахування екологічного правового виховання здобувачів за ОНП Право</p> <p>9) Шаповал М.М. (суддя Сумського окружного адміністративного суду) щодо значення унікальності ОНП Право у контексті досягнення цілей Сталого розвитку.</p> <p>Таким чином, зміни до ОНП Право 2021-2022 враховують пропозиції стейкхолдерів (у тому числі, роботодавців)</p>	
<p>4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.</p>		
<p>1. ЕГ встановила, що в межах ОНП “Право” запит здобувачів на прикладний та експертний досвід професіоналів галузі реалізується переважно шляхом використання в освітньому процесі прикладного досвіду. І.Кравченко (д.ю.н., адвокат, медіатор); М. Ясинок (д.ю.н., професор, адвокат, суддя у відставці);</p>	<p>Погоджуючись частково із висновком ЕГ щодо об’єктивного використання в освітньому процесі прикладного досвіду досвідчених викладачів-практиків, звертаємо увагу ГЕР на те, що ця можливість не є єдиною для здобувачів.</p> <p>Додатково, останнім для цього послуговується Лабораторія практичного права, юридична клініка, круглі столи із залученням фахівців практиків, спільні чисельні заходи та ініціативи, посилення на які наведені в самоаналізі та відповіді на запит ЕГ.</p> <p>У висновках ГЕР зазначено, що ЗВО надано достатньо інформації щодо форм та різновидів співпраці із провідними науковими установами України (Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Інститут законодавства Верховної Ради України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний університет біоресурсів та природокористування тощо). Ці форми мають постійний, стабільний, триваючий характер. Як наслідок, серед іншого, СНАУ розвиває практику залучення профільних фахівців до керівництва науковими</p>	<p>1) Залучати фахівців ГО «Асоціація міст України» щодо питання регіонального розвитку.</p> <p>2) Залучити фахівців з аграрного, земельного та екологічного права (використовуючи</p>

<p>Т. Кравцова (член Громадської ради при Головному управлінні ДПС у Сумській області); С.Запара (д.ю.н., професор, адвокат, трудовий арбітр Національної служби посередництва і примирення).</p>	<p>дослідженнями здобувачів (наприклад, залучення д.ю.н., професора Піддубного О.Ю. науковим керівником здобувача Нежевело В.В.).</p> <p>На сьогодні до ОНП Право 2021-2022 рр. також залучені такі фахівці-практики, громадські діячі: І.Кравченко (д.ю.н., адвокат, медіатор); М. Ясинок (д.ю.н., професор, адвокат, суддя у відставці); Т. Кравцова (член Громадської ради при Головному управлінні ДПС у Сумській області); С.Запара (д.ю.н., професор, адвокат, трудовий арбітр Національної служби посередництва і примирення).</p> <p>Відбувся веб-семінар з завідувачем сектору правового забезпечення Державної екологічної інспекції у Сумській області (02.12 2021 року).</p> <p>Пройшло інтерактивне навчання з суддею Господарського суду Ю. Джепою на тему «Захист прав людини під час карантинних обмежень» (06.12 2021 року).</p> <p>Участь у осінній школі «Стала енергетика та клімат: досвід ЄС для України» 25-30 жовтня 2021 року. Організатор проєкт Еразмус+ Jean Monnet Chair «EU Climate Leadership».</p> <p>Участь у семінарі «Цілі сталого розвитку: проблеми впровадження та завдання для сфери науки, технологій та інновацій 02.11.2021 року. Організатор – ДНУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації»</p> <p>Проведено вебінар з в.о. керівника апарату Господарського суду Лебідь О.В. для ознайомлення з можливостями «Електронного суду» 09.12.2021 року</p>	<p>можливості неформальної освіти)</p> <p>3) Включити до переліку вибіркового ОК – «Екологіяна безпека та кліматична політика ЄС. Введення» (рівень –бакалавра ; фак-т агротехнологій та природокористування – 5 кредитів)</p>
<p>СЛАБКІ СТОРОНИ, НЕДОЛІКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ У КОНТЕКСТІ КРИТЕРІЮ 6.</p>		
<p>1. ЕГ констатує, що сфера наукових інтересів НПП ЮФ СНАУ настільки різна, що вони, на час проведення акредитаційної експертизи, не створюють критичної маси дослідників, що необхідна для реалізації ПРН ОНП «Право».</p>	<p>Створенню критичної маси сприяють наступні чинники</p> <p>1. Мета ОНП і її результат розглядається СНАУ у вигляді потенціалу розвитку. Перетворення необхідні не самі по собі, а для того, щоб університет впевнено розвивався відповідно із прийнятої метою. Мета інтегрує перетворення і підвищує ефективність процесів розвитку. Перетворення формують стратегічну програму розвитку.</p> <p>2. Механізм менеджменту університету, орієнтований на розробку і сприйняття перетворень. СНАУ створює необхідні засоби впливу для створення сприятливого середовища та практичної реалізації перетворень.</p> <p>3. Система перетворень пов'язана із творчим пошуком нового, експериментування, обміну ідеями та ін. СНАУ створює креативну атмосферу діяльності, розкутості ідей і думок, що реалізується в контексті головної ідеї сталого розвитку регіону, країни.</p>	<p>1) Залучити фахівців з аграрного, земельного та екологічного права (використовуючи можливості неформальної освіти)</p> <p>2) Включити до переліку вибіркового ОК – «Екологіяна безпека та</p>

4. Людський капітал НПС в самих різних видах його проявів сприяє практичній реалізації перетворень в галузі освіти, регіональній та національній організації життєдіяльності, в тому числі в аграрному секторі.

Що стосується кваліфікації НПП, необхідної для реалізації ПРН за ОНП Право 2021-2022 рр, то відомості про них були закріплені у Додатку до Звіту самооцінювання попередньої програми і будуть уточнені у Таблиці № 1 Додатку нового Звіту.

Для реалізації **обов'язкових фахових ОК та вибіркового ОК** ОНП Право 2021-2022 залучені фахівці за спеціальністю 081 «Право», зокрема: фахівці з екологічного та земельного права (Стрельник В.В.); з адміністративного, фінансового та інформаційного права (Арістова І.В., Кравченко І.О., Чернадчук Т.О.); конституційного та муніципального права (Роговенко О.В.); адміністративного та господарського права (Кравцова Т.О.); цивільного права та процесу (Котвяковський Ю.О., Ясинок М.М.); загальна теорія права та міжнародно-порівняльне право (Запара С.І.) та інші.

До того ж, ШНАУ залучає до співпраці фахівців із аграрного, земельного права з провідних ЗВО. Наприклад, д.ю.н., професор Піддубний О.Ю. залучений на засадах сумісництва до керівництва дослідженням здобувача Нежевело В.В.

На ЮФ впроваджується **ідея взаємодії усіх галузей права**, що знаходить своє підтвердження у публікаційній діяльності НПП, наприклад:

1) Svitlana Zapara, Irina Aristova, Ivan Kravchenko, Maryna Kuznetcova, Vita Tkachenko. **Formation of practical skills of applicants in legal education based on a competent approach: world experience and ukrainian prospects.** AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI.) 2021. P.38-47. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_06.pdf (**Web of Science**)

2) Irina Aristova, Svitlana Zapara, Oleh Rohovenko, Nataliia Serohina, Liudmyla Matviienko, Sandeep Kumar Gupta. **Some aspects of legal regulation of administrative procedures in Ukraine and the european union: theory and realities.** AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI.) 2021. P. 6-11. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_01.pdf (**Web of Science**)

3) **Rohovenko O.V.**, Zapara S.I., Melnik N. M., Cramar R.I. The current status of the local self-government reform in Ukraine: preliminary conclusions and outlook. Journal of

кліматична
політика
ЕС.
«Введення» (рівень
–бакалавра ; фак-т
агротехнологій та
природокористуван
ня – 5 кредитів)
3) Перевірити
відповідність НПП
ліцензійним
вимогам

	<p>Advanced Research in Law and Economics, Volume VIII, Spring, 1(23): 178 – 185_(укр. Сучасний стан реформи місцевого самоврядування в Україні: попередні висновки та перспективи).</p> <p>4) Роговенко О. В., Запара С. І. Participatory Budget as a Tool for Local Community Development in Ukrain. (2017). <i>Finance and Management Journal of the Faculty of Economic Sciences University of Warmia and Mazury in Olsztyn</i>, POLAND Volume 2(1). – P.26-41.URL: http://repo.snau.edu.ua/handle/123456789/5583</p>	
<p>2. Непоодинокую є практика невідповідності тем дисертаційних досліджень здобувачів напрямом наукових праць їх наукових керівників.</p>	<p>Оскільки переважна кількість наукових керівників даної ОНП мають наукові дослідження, що збігаються з темами досліджень здобувачів за ключовими словами та сферою досліджень, ще раз звертаємо увагу на наведені пояснення СНАУ, викладені вище.</p> <p>Просимо взяти до увагу надану інформацію ЗВО, посилання на сайт СНАУ, відповіді на запит ЕГ.</p> <p>Станом на сьогодні існує відповідна статистика щодо забезпечення відповідності публікацій наукових керівників темам дисертаційних досліджень</p> <p>Тема дисертації аспіранта Нежевело В.В. - «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності». Науковий керівник – Піддубний О.Ю.</p> <p>1. Piddubnyi, O.Yu., Rudenko, L.D., Hbur, L.V., Nezhevelo, V.V., Oleksiuk, V.P. Legislative support for expanding the land powers of local self-government bodies in Ukraine. <i>International Journal of Agricultural Extension</i> this link is disabled, 2021, 9(Special Issue), стр. 55–63 (Індексується у міжнародній науково-метричній базі даних Scopus)</p> <p>2. Piddubnyi O., Oleksiuk V. United territorial community and processes of decentralization in Ukraine and foreign states: features of creation and functioning. <i>JILC (Journal of International Legal Communication)</i> 1(1), (2021). 164-170. https://jilc.e-science.space/wp-content/v1/JILC2021-01.pdf</p> <p>3. Нежевело В.В., Піддубний О.Ю., Большакова В.О. Проблемні аспекти в межах процесу децентралізації у сфері земельних відносин в світлі введення в обіг земель сільськогосподарського призначення. <i>Приватне та публічне право.</i> 2021. № 2. С. 31-35.</p> <p>4. Піддубний О.Ю., Нежевело В.В., Публічне адміністрування у сфері землекористування та охорони земель: поняття, зарубіжний досвід та сучасний стан</p>	<p>Виконати вимоги щодо публікацій наступним науковим керівникам Запара С.І; Венедектов В.С. Ключко А.М.; Котвяковський Ю.О.; Кравцова Т.М.; Курило М.П.</p>

в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 9. С. 164- 167. URL: http://www.lsej.org.ua/9_2020/41.pdf

5. Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природоресурсних відносин в Україні - Колективна монографія – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. -722 с.

Тема дисертації аспіранта Болотіна А.О. - «Кримінально-правова охорона прав інтелектуальної власності в контексті судової реформи в Україні». **Науковий керівник – Ключко А.М.**

11. **Alyona N Klochko**, Nikolai P Kurilo, Svetlana I Zapara Criminal law protection of banking activities in Ukraine (укр. Кримінально-правова охорона банківської діяльності в Україні). RUSSIAN JOURNAL OF CRIMINOLOGY, 2017.

12. **Ключко А. М.**, Дігтяр А. О. Розмежування банківської та комерційної таємниці як об'єктів кримінально-правової охорони та забезпечення права інтелектуальної власності. Форум права. № 5. 2018. с. 50-58.

13. **Ключко А. М.**, Болотіна А. О. Перспективи вирішення проблем кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності в контексті міжнародних зобов'язань України. Збірник наукових праць. СНАУ. 2020.

14. Oleksandr M. Kostenko, Rasim Sh. Babanly, **Alyona M. Klochko**, Mykola I. Lohvynenko, Anna O. Bolotina and Viktoriia V. Kuriava To the issue of criminal and legal protection the right of intellectual property on medicines in Ukraine . International Journal of Management (IJM), Volume 11, Issue 7, July 2020, pp. 367–375; ISSN Print: 0976-6502 and ISSN Online: 0976-6510; Journal Impact Factor (2020): 10.1471 Calculated by GIS (www.jifactor.com)”.

15. **Ключко А. М.**, Болотіна А. О. Кримінальні правопорушення у сфері захисту прав інтелектуальної власності в умовах реформування судової системи України. Приватне та публічне право. № 2. 2021. С. 72-77.

Тема дисертації аспіранта Калюжної С.В. - «Органи місцевого самоврядування України як суб'єкти інформаційного права». **Науковий керівник – Арістова І.В.**

1) Holovko , O. M., **Aristova, I. V.**, Shulhin, V. V., & Sobakar, A. O. (2021). Perspectives of electronic judicial proceedings' development: international experience and

	<p>possibilities of its application in Ukraine. Political Questions, 39(70), 66-79. https://doi.org/10.46398/cuestpol.3970.03. URL: https://goo.su/8BnI</p> <p>2) Aristova I. V., Tsybulnyk N. Yu., Horbonos V. V., Melnyk S. M. (2021). An Outlook on Current Legal Status of the Employees as the Representatives of Public Authorities. DIXI. Vol. 23 No. 2. P. 1-12. DOI: https://doi.org/10.16925/2357-5891.2021.02.03 URL: https://revistas.ucc.edu.co/index.php/di/article/view/4177/3189</p> <p>3) Svitlana Zapara, Irina Aristova, Ivan Kravchenko, Maryna Kuznetcova, Vita Tkachenko. Formation of practical skills of applicants in legal education based on a competent approach: world experience and ukrainian prospects. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI.) 2021. P.38-47. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_06.pdf</p> <p>4) Irina Aristova, Svitlana Zapara, Oleh Rohovenko, Nataliia Serohina, Liudmyla Matviienko, Sandeep Kumar Gupta. Some aspects of legal regulation of administrative procedures in Ukraine and the european union: theory and realities. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI.) 2021. P. 6-11. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_01.pdf</p> <p>На сьогодні:</p> <p>1) повна відповідність публікацій наукових керівників напряму дисертаційних досліджень здобувачів для наступних керівників: І.В. Арістова (здобувач Калюжна С.); Запара С.І. (здобувач – Гресь Н.); Клочко А.М. (здобувач – Болотіна А); Піддубний О.Ю. (здобувач – Нежевело Н.)Щербак С.В. (здобувач – Кожевнікова А.);</p> <p>2) не дотримано вимоги у наступних наукових керівників : Запара С.І. (здобувач – Болбот, Роговенко О.В.); Венедектов В.С. (здобувач – Латишева) Клочко А.М. (здобувач – Карпик Ю.) Котвяковський Ю.О. (здобувач – Кулібаба, Кішінець); Кравцова Т.М. (здобувач – Мороз, Солдатенко); Курило М.П. (здобувачі: Кузьменко, Сопяненко, Шаповал М.М., Ясинок Д.М.).</p>	
<p>3. ЕГ зазначає, що підготовка здобувачів не може бути якісною в умовах відсутності</p>	<p>Колектив СНАУ запевняє ГЕР, що не дивлячись на те, що ЕГ не здійснювала запит таких документів щодо належного рецензування, в ЗВО проводиться відповідна робота (проводяться відповідні щорічні, проміжні атестації здобувачів, на яких серед іншого фокусується увага на цю інформацію).</p>	<p>Вирішити питання щодо створення разових спеціалізованих</p>

<p>критичної маси дослідників, які спільно працюють в одному руслі наукового пошуку, адже ЗВО має забезпечити належне рецензування (мінімум 2 особи із числа НПП СНАУ, які дотичні до теми дисертаційного дослідження здобувача та мають необхідну кількість публікацій за вказаним напрямом протягом останніх 5 років).</p>	<p>Станом на сьогодні представлено до захисту три дисертаційні роботи (Бондар Н.А., Петрова Н.О., Калюжна С.В.)</p> <p>Стосовно складу разових спеціалізованих вчених рад для інших здобувачів, ситуація наступна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сформовано орієнтовний склад учасників разових спеціалізованих вчених рад (рецензенти) для здобувачів 4-го та 3-го року навчання (наприклад): <ol style="list-style-type: none"> 1) Нежевело В.В. «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності» (голова – Арістова І.В.; рецензенти – Запара С.І., Роговенко О.В.) 5) Болотіна А.О. «Кримінально-правова охорона прав інтелектуальної власності в контексті судової реформи в Україні» (голова – Арістова І.В.; рецензенти – Запара С.І., Кравченко І.О.) 2) Кожевнікова А.В. «Електронні технології у цивільному та виконавчому процесі» (голова – Курило М.П. ; рецензенти – Арістова І.В., Ясинок М.М.) <p>Також сформовано спеціалізовані вчені ради для здобувачів: Гресь Н., Калюжна С.В, Роговенко О.В</p> <p>Не сформовано спеціалізовані вчені ради для здобувачів:</p> <p>4-го курсу (Болбот, Кузьменко, Сопьяненко, Шаповал)</p> <p>3-го курсу (Латишева, Ясинок Д.М.)</p>	<p>вчених рад науковим керівникам (Венедектову В.С., Запара С.І., Курило М.П)</p>
<p>4. Вихід із ситуації, що склалася, ЕГ вбачає у створенні спільних програм підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти зі спеціальності «Право» з провідними науковими установами України.</p>	<p>Із матеріалів самоаналізу, викладених на сайті СНАУ, під час зустрічей ЕГ із стейкхолдерами ЕГ було надано вичерпну інформацію щодо форм та різновидів співпраці із провідними науковими установами України (Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Інститут законодавства Верховної Ради України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний університет біоресурсів та природокористування тощо).</p> <p>Ці форми мають постійний, стабільний, триваючий характер.</p> <p>Як наслідок, серед іншого, СНАУ розвиває практику залучення профільних фахівців до керівництва науковими дослідженнями здобувачів (наприклад, залучення д.ю.н., професора Піддубного О.Ю. науковим керівником здобувача Нежевело В.В.).</p> <p>Станом на сьогодні представлено до захисту три дисертаційні роботи (Бондар Н.А., Петрова Н.О., Калюжна С.В.)</p>	
<p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.</p>		

<p>1. За цим критерієм встановлено неповну відповідність ОНП вимогам стосовно людських ресурсів, а саме: формування кадрового забезпечення ОНП із залученням НПП із високим рівнем академічної та професійної кваліфікації.</p>	<p>Відповідно до позиції ГЕР, встановлено повну відповідність ОНП вимогам стосовно людських ресурсів, а саме: формування кадрового забезпечення ОНП із залученням НПП із високим рівнем академічної та професійної кваліфікації</p> <p>У відповідях на зауваження було обґрунтовано позицію ЗВО щодо цього зауваження</p>	
<p>2. Започатковано щорічне оцінювання та рейтингування НПП, практику опитування здобувачів щодо рівня професіоналізму НПП та урахування їх результатів при вирішенні питань кадрового забезпечення ОНП.</p> <p>Водночас, ЕГ констатує відсутність критичної маси дослідників, які спільно працюють в одному руслі наукових досліджень.</p>	<p>Відповідь на це зауваження було неодноразово надано у цьому документі</p>	
<p>3. Експертна група констатує наявність суттєвих недоліків по цьому критерію, що можуть бути виправлені ЗВО протягом року.</p>	<p>На думку ГЕР, суттєві недоліки по цьому критерію - відсутні</p>	
<p>РЕКОМЕНДАЦІЇ ГЕР</p>		

<p>1. Розширити форми залучення експертів галузі – юристів-практиків (із урахуванням саме запитів та тематичних напрямків наукових досліджень здобувачів) до реалізації ОНП, а також започаткування практики навчання наукових керівників (школи наукового менторства).</p>	<p>Станом на сьогодні: Впровадили нові форми залучення експертів галузі – юристів-практиків (із урахуванням саме запитів та тематичних напрямків наукових досліджень здобувачів) до реалізації ОНП – а саме: Постійно проводиться робота у зазначеному напрямі на лекціях, у чаті аспірантів, у соціальній мережі, на зустрічах з науковими керівниками тощо.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Відбувся веб-семінар з завідувачем сектору правового забезпечення Державної екологічної інспекції у Сумській області (02.12 2021 року). 2) Пройшло інтерактивне навчання з суддею Господарського суду Ю. Джепою на тему «Захист прав людини під час карантинних обмежень» (06.12 2021 року). 3) Участь у Осінній школі «Стала енергетика та клімат: досвід ЄС для України» 25-30 жовтня 2021 року. Організатор проєкт Еразмус+ Jean Monnet Chair «EU Climate Leadership» 4) Участь у семінарі «Цілі сталого розвитку: проблеми впровадження та завдання для сфери науки, технологій та інновацій 02.11.2021 року. Організатор – ДНУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» 5) Проведено семінар за участі з в.о. керівника апарату Господарського суду Лебідь О.В. для ознайомлення з можливостями «Електронного суду» (09.12.2021 року) 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Обговорити на засіданні робочої групи можливості використання нових форм залучення експертів 2) Обговорити з відповідними підрозділами СНАУ започаткування практики навчання наукових керівників (школи наукового менторства) 3) Залучити фахівців-практиків (використовуючи можливості неформальної освіти)
<p>2. GER рекомендовано Шевченко Т.І. викладачу – суміснику ОК 9. Організація підготовки наукових публікацій, активізувати публікаційну активність за напрямом викладання та пройти чергове підвищення кваліфікації (стажування) за напрямом викладання, оскільки крайне 2015 року</p>	<p>Викладач Шевченко Т.І. – вже не причетна до реалізації ОНП «Право»</p>	

(згідно наказу № 0010 - II від 8.01.2015).		
КРИТЕРІЙ 7. ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ТА МАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ:		
5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.		
1. Доступ без сторонньої допомоги осіб з особливими потребами забезпечено не до всіх приміщень навчального корпусу та гуртожитку.	Членам ЕГ була представлена можливість ознайомитися з матеріально-технічною базою не лише у формі презентації, а й шляхом прямої відео-конференції. Зазначення інформація, що «доступ без сторонньої допомоги осіб з особливими потребами забезпечено не до всіх приміщень навчального корпусу та гуртожитку» є значно перебільшеною, адже всі навчальні корпуси мають пандус, а гуртожитки таких пандусів не потребують за технічними характеристиками (для поселення осіб з особливими потребами передбачено поселення на 1-му поверсі).	Обговорити питання відповідними структурними підрозділами СНАУ 3
СЛАБКІ СТОРОНИ, НЕДОЛІКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ У КОНТЕКСТІ КРИТЕРІЮ 7.		
1. Визначення у бюджеті ЗВО коштів на оновлення бібліотечних фондів сприяло б збільшенню кількості сучасної літератури, яку можуть використовувати здобувачі, які навчаються на відповідній ОП.	Бібліотечний фонд поповнюється новою юридичною літературою кожного року, про що засвідчила завідувачка бібліотеки на зустрічі з фокус-групою. Також зазначаємо, що кошторисом Сумського НАУ передбачено поповнення бібліотечного фонду кожного року у графі Капітальні видатки (https://snau.edu.ua/gromadski-organizaci%d1%97/profspilkova-organizaciya/dokumenti/koshtoris/).	Обговорити питання відповідними структурними підрозділами СНАУ 3
2. Оновлення комп'ютерної техніки та збільшення потужності Wi-Fi роутерів сприятиме більш зручній роботі колективу з Інтернет-ресурсами.	На юридичному факультеті розташований Wi-Fi розтер, комп'ютерна аудиторія (112 г), яка цілком забезпечує навчальні потреби, кожна навчальна аудиторія містить обладнання (мультимедійний проектор, аудіо- та відео обладнання, ПК), яке дає можливість проведення занять у різних формах.	Обговорити питання відповідними структурними підрозділами СНАУ 3
3. Введення додаткових стимулів для керівника юридичної клініки, до прикладу	Більшість положень, викладених в розділах «Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення» у контексті Критерію 7 носять рекомендаційний характер, спрямовані на покращення ОП та її реалізації та стануть предметом	

<p>шляхом зарахування до навантаження останньої додаткових годин позитивно вплине на діяльність цієї організації та стане стимулом для стрімкішого розвитку</p>	<p>детального аналізу, обговорення та встановлення доцільності, можливостей і порядку впровадження в процесі системного вдосконалення та змін ОНП. На сьогодні керівник юридичної клініки має зарахування додаткового навантаження, що, серед іншого, позитивно вплине на діяльність цієї організації та стане стимулом для стрімкішого розвитку.</p>	
КРИТЕРІЙ 8. ВНУТРІШНЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ:		
1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.		
<p>1. Водночас, ЕГ радить сугтєво удосконалити співпрацю зі стейкхолдерами саме ОНП «Право», приділивши першочергову увагу їх суб'єктному складу, адже ті представники, які були залучені до інтерв'ювання, проведеному ЕГ, фактично є стейкхолдерами ОП «Право» першого та другого рівня вищої освіти.</p>	<p>Як вже зазначалось у звіті самоаналізу, то основним стейкхолдером від роботодавців для третього рівня вищої освіти є Сумський НАУ, представники адміністрації та деканату завжди присутні на засідання робочої групи юридичного факультету щодо перегляду освітніх програм, зустрічах з роботодавцями. Наказом СНАУ від 31.08.2021 року № 325-К було утворено Експертну раду роботодавців за спеціальністю 081 «Право» (п.12) у такому складі (за згодою): 12.1. Кібець Віктор Олександрович – начальник Територіального управління державної судової адміністрації України в Сумській області; 12.2. Шелехова Ганна Валеріївна – суддя, голова Зарічного районного суду; 12.3. Шаповал Микола Михайлович – суддя Сумського окружного адміністративного суду; 12.4. Соп'яненко Оксана Юріївна – суддя Господарського суду Сумської області; 12.5. Свистун Ірина Петрівна – начальник Північно-Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Суми); 12.6. Демченко Олена Миколаївна – директор Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Сумській області; 12.7. Трошечко Валентина Вікторівна – директор Сумського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги; 12.8. Ковальова Олександра Михайлівна – голова ради адвокатів Сумської області; 12.9. Радченко Роман Миколайович – директор Сумського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України;</p>	<p>Систематично отримувати зворотній зв'язок від стейкхолдерів щодо удосконалення ОНП Право</p>

	<p>12.10. Сухоставець Роман Миколайович – заступник Голови Національного агентства з питань запобігання корупції.</p> <p>На виконання цього Наказу, робоча група за ОНП Право скоригувала напрями співпраці з вказаними роботодавцями, що дозволить більш ґрунтовно забезпечити набуття актуальних компетентностей випускників ОНП «Право» та їх навичок.</p> <p>На засіданні Експертної ради роботодавців 25.11.2021 року поставлено питання щодо активізації співпраці із стейкхолдерами, передусім, органами місцевого самоврядування</p>	
<p>2. ЕГ вважає за доцільне приділити додаткову увагу оновленню підходів до проектування змістовної частини ОНП, зосередивши її фокус на галузевому напрямі – на підготовці фахівців для агропромислового комплексу, забезпечення екологічно безпечних умов життєдіяльності суспільства, тощо.</p>	<p>Галузевий аспект було враховано під час формулювання цілей ОНП «Право» та ПРН. Відповідь на це зауваження (ПОВТОР) було надано вище неодноразово</p> <p>До того ж, ОНП враховує потреби ЗВО, що пов'язані із підготовкою фахівців всього спектру спеціальності 081 «Право». Тобто, тематика досліджень побудована в інтересах та з урахуванням і потреб СНАУ, і наукових інтересів здобувачів.</p> <p>Теми дисертаційних досліджень відповідають місії СНАУ та враховують галузевий контекст СНАУ (зокрема, «наукові дослідження та інноваційна діяльність світового рівня, яка пов'язана, зокрема, з розбудовою суспільства в цілому на засадах Сталого розвитку»).</p> <p>Наприклад: «Адміністративно-правові засади моніторингу за наданням державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні»; «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності»; «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності»; «Спеціалізовані третейські суди в аграрній сфері: проблеми та перспективи»; «Реформування ринку електричної енергії як механізм забезпечення сталого розвитку України»; «Організаційно-правове забезпечення контрольної функції ОМС в умовах сталого розвитку»; «Правові засади надання об'єднаними територіальними громадами електронних адміністративних послуг суб'єктам господарювання в умовах сталого розвитку України»; «Право на працю в умовах сталого розвитку». «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності»</p> <p>Назви відкорегованих тем дисертацій було затверджено на засіданнях Вченої ради СНАУ (вересень - листопад 2021 р.). Отже, наведені вище теми дисертаційних досліджень здобувачів враховують галузеву приналежність.</p>	

	<p>У ОНП Право 2021-2022 було розширено перелік ПРН (зокрема, ПРН 21- 26), які враховують та сприяють підготовці фахівців, серед іншого, для юридичного забезпечення агропромислового комплексу та екологічно безпечних умов життєдіяльності суспільства.</p> <p>Також оновлено перелік обов'язкових ОК, в яких враховано як наукові інтереси здобувачів, так і Стратегія розвитку СНАУ, а саме: «Сучасні тенденції юридичної науки в умовах сталого розвитку» (3 кредита ECTS); «Правові режими природних об'єктів і комплексів в умовах євроінтеграції» (3 кредита ECTS); «Правове забезпечення сталого розвитку регіонів» (3 кредита ECTS).</p>	
<p>3. ОНП має бути більш виражено спрямована на досягнення ПРН та формування на їх основі компетентностей в межах кожного освітнього компонента, місце якого має бути чітко визначено та обґрунтовано.</p>	<p>Рекомендації ЕГ щодо спрямування змісту освітніх компонентів на досягнення програмних результатів висвітлені безпосередньо в ОНП «Право» на 2020-2021 рр. в матрицях, в робочих навчальних програма (силабусах) у додатку, де визначена кореляція результатів навчання з курсу програмним результатам навчання в ОНП.</p> <p>Станом на сьогодні, в ОНП Право на 2021-2022 рр. за новою формою розроблені робочі програми (силабуси) усіх ОК (загальнообов'язкових та вибіркових), у яких зміст (РНД) чітко спрямовується на досягнення відповідних ПРН, які, у свою чергу, наведено у таблиці з ОНП (див. силябуси ОК та ОНП</p> <p>ОНП Право спрямована досягнення ПРН на основі їх компетентностей в межах кожного освітнього компонента – це підтверджується:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Матрицею відповідності визначених ОНП компетентностей дескрипторам НРК 2. Матриця відповідності визначених ОНП результатів навчання та компетентностей 3. Матриця забезпечення ПРН відповідним компонентам ОНП <p>Всі ці матриці розміщені в ОНП «Право» 2021-2022 рр</p> <p>Спрямованість на досягнення оновленого переліку ПРН відображено у таблиці з ОНП (див. ОНП «Право» на сайті ЮФ). Останні зміни до ПРН було внесено під час засідання проектної групи: додано 6 нових ПРН (протокол № 8 від 29.07. 2021 р.)</p>	
<p>4. Водночас, ЕГ відзначає необхідність приведення термінології, що використовується у Положенні про організацію освітнього процесу, у</p>	<p>На зауваження членів ЕГ щодо приведення термінології, що використовується у Положенні про організацію освітнього процесу, повідомляємо, що проект нового Положення про організацію освітнього процесу в Сумському НАУ знаходиться на обговоренні (https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/normativni-dokumenty/)</p>	

<p>відповідність до Закону України «Про вищу освіту» у редакції, чинній на момент проведення акредитаційної експертизи та відповідно до інших чинних нормативно-правових актів.</p>	<p>Станом на сьогодні Рішенням вченої ради Сумського національного аграрного університету від 26.04.2021 року Положення про організацію освітнього процесу в Сумському НАУ введено в дію наказом ректора 169-К від 27.04.2021 року https://goo.su/9JU1</p>	
<p>2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.</p>		
<p>1. Разом з тим, ЕГ відзначає, що ЗВО необхідно дотримуватися визначених квот залучення здобувачів до роботи у органах громадського самоврядування та органах управління ЗВО.</p>	<p>Відповідно до протоколу № 2 від 23.10.2017 року, який затверджений конференцією студентського самоврядування СНАУ, студентське самоврядування Сумського НАУ функціонує відповідно до положення про студентське самоврядування в Сумському національному аграрному університеті (https://goo.su/9hTL)</p> <p>Згідно з положенням про Раду із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Сумського національного аграрного університету, яке затверджене рішенням вченої ради СНАУ від 04.11.2019 року (протокол № 4) та введено в дію наказом ректора СНАУ від 05.11.2019 року № 362-к до складу Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти входять представники осіб, які навчаються, за посадами на які обрані, а саме: голова студентського самоврядування, заступник голови студентського самоврядування.</p> <p>До складу ситуаційно-аналітичної групи входять: представники осіб, які навчаються, за посадами на які обрані, а саме: студентський проректор з виховної роботи, студентські декани.</p>	<p>2.</p>
<p>2. ЕГ констатує необхідність привести нормативні акти ЗВО у відповідність до ст.ст. 36, 40 ЗУ «Про вищу освіту» та звертає увагу на наступне.</p>	<p>3. Відповідно до ст.ст. 36, ч. 4 ст. 40 ЗУ «Про вищу освіту», а також протоколу № 2 від 23.10.2017, Конференція студентського самоврядування СНАУ (Положення), студентське самоврядування в університеті та на факультетах обирається – 1 раз на рік. Студентський ректор обирається на посаду один раз на рік, не більш 2-х термінів. Відповідно до ч. 6 ЗУ «Про вищу освіту», а також п. 3.2., Положення, за погодженням з виконавчими ОСС відповідного рівня в Університеті приймаються рішення про: відрахування студентів з Університету та їх поновлення на навчання; переведення осіб, які навчаються в Університеті за рахунок коштів фізичних</p>	<p>4.</p>

<p>Відповідно до ч. 4 ст. 40 Закону, ОСС мають обиратися терміном на один рік, а їх керівники можуть перебувати на посаді не більше двох термінів.</p> <p>Відповідно до ч. 6 ст. 40 цього закону, за погодженням з ОСС мають прийматися зокрема рішення про: відрахування студентів, поселення здобувачів до гуртожитку, затвердження правил внутрішнього розпорядку.</p>	<p>(юридичних) осіб, на навчання за державним замовленням; призначення проректора Університету, заступника декана факультету; поселення осіб, які навчаються в Університеті, у гуртожиток і виселення їх із гуртожитку; затвердження правил внутрішнього розпорядку Університету в частині, що стосується осіб, які навчаються; діяльність студентського містечка та гуртожитків для проживання осіб, що навчаються в Університеті.</p>	
<p>5. До складу органів громадського самоврядування ЗВО/факультету мають входити не менш як 15 відсотків виборних представників з числа студентів.</p>	<p>Представники ОСС беруть участь у роботі вищих органів самоврядування, колегіальних, робочих та дорадчих органів Університету</p> <p>1.3. Участь ОСС в управлінні Університетом здійснюється у тому числі і через представництво у Вчених радах факультетів та Університету</p> <p>1.4. Голови вищих виконавчих органів студентського самоврядування на рівні Університету, факультету входять до складу Вченої ради та Конференції (Загальних зборів) трудового колективу за посадою, на яку обрані. Право бути обраними до складу Вченої ради та Конференції (Загальних зборів) трудового колективу також мають члени керівних органів студентського самоврядування, які обрані до них шляхом прямого таємного голосування.</p> <p>Остаточне рішення щодо кандидатур складу Вченої ради та Конференції (Загальних зборів) трудового колективу відповідно до квот, визначених статутом Університету, приймає новообраний Студентський ректорат, у тому числі із метою, у разі необхідності, ротації представників з числа студентства у Вченій раді та Конференції трудового колективу (Загальних зборах). При цьому представники з числа студентів повинні становити не менше як 10% Вченої ради та 15% складу Конференції (Загальних зборів) трудового колективу.</p> <p>3.5. Представники з числа студентів мають право брати участь у виборах ректора Університету. (https://goo.su/9hTL)</p>	

<p>6. Керівник ОСС за посадою має входити до Вченої ради (ч. 3 ст. 36 Закону).</p>	<p>Студентський ректор (п.9.11) здійснює представницькі функції та підписує від імені Студентського ректорату всі види угод та інші документи, за рішенням Студентського ректорату (https://goo.su/9hTL)</p>	
<p>7. Разом з тим, відповідно до ч. 4 зазначеної статті, до Вченої ради мають входити також не менше 10% виборних представників студентів.</p>	<p>При цьому представники з числа студентів повинні становити не менше як 10% Вченої ради та 15% складу Конференції (Загальних зборів) трудового колективу (п.3.4. Положення) (https://goo.su/9hTL)</p>	
<p>8. ЗВО слід дотримуватися визначених Законом квот та розмежовувати поняття «представник за посадою» та «виборні представники».</p>		<p>Порадитися із Скляр І.Д щодо розуміння: «розмежовувати поняття «представник за посадою» та «виборні представники»</p>
<p>9. ЕГ наголошує, що дотримання ст.ст. 36, 40 Закону сприятиме більш ефективній участі здобувачів в управлінні ЗВО та зокрема у процесі затвердження та перегляду ОП.</p>	<p>Станом на сьогодні ЗВО реалізує положення ст.ст. 36, 40 (щодо забезпечення ефективної участі здобувачів в в управлінні ЗВО та зокрема у процесі затвердження та перегляду ОП) наступним чином: Здобувачі постають членами проектної групи за ОНП Право 2021-2022 рр. (Положення про проектні групи та групи забезпечення з розроблення і супроводження освітніх програм у Сумському національному аграрному університеті затверджено рішенням вченої ради СНАУ від 15.10.2019 р. протокол № 3) та введено в дію наказом ректора СНАУ від 16.10.2019 р., № 339-к) https://goo.su/e6b Рішенням Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Сумського національного аграрного університету від 07.10.2021 року, протокол №1 (https://goo.su/9wMJ) Наказом ректора Сумського НАУ № 410-к від 28.10. 2021 р. затверджено рішення Вченої ради Сумського НАУ щодо Положення про студентський комітет</p>	

партнерства в забезпеченні якості освіти (протокол № 3 від 25.10. 2021 р. (<https://goo.su/ogln>))

Студентський комітет партнерства в забезпеченні якості освіти створюється для надання незалежного голосу студентам у межах механізмів забезпечення якості та управління на загальноуніверситетському рівні через офіційну взаємодію представників студентства як основних стейкхолдерів освіти зі структурними підрозділами Сумського національного аграрного університету (далі – СНАУ).

Комітет є **дорадчим органом** у структурі студентського самоврядування Сумського національного аграрного університету, безпосередньо взаємодіє з відділом якості освіти, ліцензування та акредитації щодо виконання покладених на нього завдань.

Комітет має право: Ініціювати зміни до документів внутрішньо університетської нормативної бази, що стосуються навчання, викладання та оцінювання, організації освітнього процесу. Ініціювати проведення опитування чи фокус-груп з питань, що стосуються навчання, викладання та оцінювання. Отримувати консультативну, інформаційну та організаційну підтримку від структурних підрозділів Університету для виконання завдань, передбачених цим Положенням. Ініціювати та реалізовувати інші не заборонені законодавством та локальною університетською нормативною базою заходи, що сприяють залученню студентів до процедур забезпечення якості, підвищення їх обізнаності та відповідальності щодо творення свого навчального процесу.

У Положенні також визначено основні завдання та напрями діяльності Комітету.

Комітет формується на принципі паритетного представництва здобувачів усіх факультетів

До складу комітету входить: 1) студентський ректор (за посадою) 2) по одному представнику від кожного факультету з обов'язковою рекомендацією від студентського ректорату (як правило – заступники студентських деканів з навчально-наукової діяльності); 3) два представники аспірантів з рекомендацією від Ради молодих учених СНАУ, в тому числі один здобувач- іноземець.

Членство в Комітеті є добровільним.

Роботу Комітету координує його керівник, який обирається з числа його членів на першому засіданні шляхом відкритого голосування за наявності на засіданні не менше 2/3 складу Комітету.

	<p>Склад Комітету затверджується наказом ректора на кожен навчальний рік не пізніше, ніж 1 жовтня.</p> <p>У засіданнях Комітету в залежності від характеру питань, що розглядаються, можуть брати участь посадові особи Університету, інші внутрішні стейкхолдери, інші співробітники, студенти СНАУ на запрошення керівника</p>	
<p>3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.</p>		
<p>1. Водночас, представники роботодавців не змогли чітко відповісти на питання ЕГ, які саме надані ними конкретні пропозиції було враховано при перегляді ОНП.</p>	<p>Пропозиції роботодавців чітко висвітлені у протоколах засідань робочої групи юридичного факультету Сумського національного аграрного університету в рамках «Проектування та оновлення освітніх програм юридичного факультету».</p> <p>Станом на сьогодні, пропозиції щодо удосконалення ОНП Право було висловлено стейкхолдерами-роботодавцями у анкетах-рецензіях та рецензіях</p> <p>Наприклад:</p> <p>1) Координатор коаліції малого та середнього бізнесу Сумської області – С. Іченкська: <i>«..Разом з тим, враховуючи, що економіка Сумської області представлена малим та середнім бізнесом, який потребують ефективного правового регулювання, пропонуємо проводити більше наукових досліджень, направлених на вивчення правових питань розвитку цього сектору економіки»;</i> <i>«..Особливо хочемо відмітити великий обсяг годин, виділених на вивчення англійської мови, що, на нашу думку, сприяє розширенню можливостей аспіранта щодо вивчення закордонних наукових доробок, покращення наукової комунікації із закордонними дослідниками, а також представлення Сумського регіону у міжнародних наукових заходах»</i> (https://goo.su/DeQ)</p> <p>2) Заступник голови Сумської обласної державної адміністрації – В.Ю. Медвідь <i>«...Водночас, теми повинні відповідати як загальним питанням, так і конкретним питанням розбудови аграрного сектора на засадах сталого розвитку, а саме, Стратегії розвитку сумського регіону, тобто, враховуючи галузевий та регіональний аспект»;</i> <i>«Пропонуємо для практичного інтересу включення до питань, що розглядаються у межах ОК «Проблеми інформаційного права», питання щодо можливості використання потенціалу інформаційного суспільства, формування та реалізації інформаційної функції та виконання завдань в інформаційній сфері в діяльності органів публічної влади, органів місцевого самоврядування».</i> (https://goo.su/9ttL)</p>	

3) Керуючий партнер адвокатського об'єднання «КОРПУС ЮРИС», м. Суми, кандидат юридичних наук, С.В. Мирославський: *«Водночас пропонуємо активізувати діяльність щодо проведення круглих столів. При цьому, залучати практикуючих спеціалістів до обговорення нагальних практичних питань в галузі аграрного, земельного, екологічного, адміністративного, фінансового права та ін. галузей права, пов'язаних з тематикою досліджень здобувачів та з урахуванням специфіки сфери їх наукових інтересів»* (<https://goo.su/9t5j>);

Крім того, наведемо приклад **пропозицій стейкхолдерів-роботодавців**, які було представлено на засіданні Експертної групи ради роботодавців (що зафіксовано у відповідному протоколі № від 25.11.2021 року).

Наприклад:

- 1) Ю.А. Павлик (керуючий справами виконавчого комітету Сумської міської ради) – щодо можливості включення до вибіркового компонента ОП, навчальних дисциплін суміжних “Інформаційному праву”, для перспективності підходу щодо використання ІКТ, інформаційного суспільства у діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування;
- 2) Медведь В.Ю. (заступник голови Сумської ОДА) - рекомендація звернути увагу на узгодження цілей ОНП Право із Стратегією розвитку СНАУ, зокрема, щодо цілей Сталого розвитку, на вибіркові дисципліни, оволодіння якими дозволить здобувачам вищої освіти поглибити свої фахові знання, наприклад щодо Практики написання міжнародних проектів, Державного та регіонального управління;
- 3) Соп'яненко О.Ю. (суддя Господарського суду Сумської області) – щодо підтримки ініціативи узгодження цілей, ОНП «Право» із Стратегією юридичного факультету та Стратегією СНАУ звернула увагу на те, що цілі цих програм та їх програмні результати повинні визначатись передусім з урахуванням регіонального контексту (за умови відсутності стандарту вищої освіти, керівну роль в програмах мають відігравати саме регіональні чинники).
- 4) Демченко О.М. (суддя Апеляційного суду Сумської області) – щодо важливості отримання знань здобувачами у сфері академічного письма та доступ здобувачів до якісних програм перевірки на плагіат.
- 5) Трошечка В.В. (Регіональний центр з надання безплатної вторинної правової допомоги у Сумській області) - щодо необхідності розвитку ініціативи юридичного факультету щодо можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії,

	<p>зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін</p> <p>6) Данько Ю.І. (проректор з наукової роботи СНАУ) – щодо посилення академічної мобільності здобувачів за ОНП Право, публікаційної діяльності НПП у міжнародних журналах, що індексуються у науково-метричних базах Scopus, Web of Science; врахування галузевого та регіонального аспекту у меті та ПРН ОНП Право 2021-2022 рр.</p> <p>7) Скляр І.Д. (завідувач відділу забезпечення якості вищої освіти та акредитації) щодо оновлення робочих навчальних програм (силабусів) третього рівня вищої освіти на 2021-2022 р.р. та розміщення їх на сайті Аспірантури СНАУ та Юридичного факультету СНАУ</p> <p>8) Мельник О.В. (кандидат юридичних наук, доцент СНАУ) щодо посилення уваги до виконання ліцензійних вимог до НПП, які реалізують ОНП Право, а також щодо врахування екологічного правового виховання здобувачів за ОНП Право</p> <p>9) Шаповал М.М. (суддя Сумського окружного адміністративного суду) щодо значення унікальності ОНП Право у контексті досягнення цілей Сталого розвитку.</p> <p>Таким чином, зміни до ОНП мають відповідне обґрунтування</p>	
<p>2. ЕГ позитивно оцінює формат налагодженого у СНАУ процесу співпраці з роботодавцями (зокрема, формування експертних рад роботодавців) та пропонує формалізувати процес збору й аналізу рекомендацій та запровадити періодичні опитування зовнішніх стейкхолдерів.</p>	<p>Зазначені рекомендації стали предметом детального аналізу, обговорення на засіданнях робочої групи юридичного факультету СНАУ в рамках «Проектування та оновлення освітніх програм юридичного факультету».</p> <p>Опитування стейкхолдерів робиться у різних формах – рецензіях – анкетах (див на сайті ЮФ), під час зустрічі із представниками Експертної ради роботодавців 25.11.2021 року</p>	<p>Обговорити на рівні Відділу із забезпечення якості питання узгодження переліку видів анкет, які вимагає НАЗЯВО у своїх Рекомендаціях</p>
<p>5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.</p>		
<p>1. Водночас, не завжди обґрунтоване</p>	<p>Роль освітніх компонентів у досягненні ПРН в ОНП висвітлені в матрицях: 1. Матрицею відповідності визначених ОНП компетентностей дескрипторам НРК</p>	

<p>зміщення акцентів в індивідуальних навчальних програмах та наукових програмах аспірантів, невизначеність ролі певних освітніх компонентів у досягненні ПРН та формуванні компетентностей,</p>	<p>2. Матриця відповідності визначених ОНП результатів навчання та компетентностей 3. Матриця забезпечення ПРН відповідним компонентам ОНП Всі ці матриці розміщені в ОНП «Право», Спрямованість на досягнення оновленого переліку ПРН відображено у таблиці 3 ОНП (див. ОНП «Право» на сайті ЮФ). Останні зміни до ПРН було внесено під час засідання проектної групи: додано 6 нових ПРН (протокол № 8 від 29.07. 2021 р.)</p>	
<p>2. Недосконала процедура опитувань внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів залишаються завданнями, які мають бути вирішені в межах внутрішньої системи забезпечення якості.</p>	<p>Процедура опитування внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів систематично оновлюється і вдосконалюється відповідно до Положення про опитування стейкхолдерів (https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/politika-i-proceduri/) Зазначені рекомендації стали предметом детального аналізу, обговорення на засіданнях робочої групи юридичного факультету СНАУ в рамках «Проектування та оновлення освітніх програм юридичного факультету». Опитування стейкхолдерів робиться у різних формах – рецензіях – анкетах (див на сайті ЮФ), під час зустрічі із представниками Експертної ради роботодавців 25.11.2021 року.</p>	<p>Обговорити на рівні Відділу із забезпечення якості питання узгодження переліку видів анкет, які вимагає НАЗЯВО у своїх Рекомендаціях</p>
<p>7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.</p>		
<p>1) 1. ЕГ рекомендує ЗВО ще більше посилити серед здобувачів та НПП просвітницьку роботу щодо необхідності дотримання академічної доброчесності шляхом проведення заходів відповідного спрямування, оскільки під час спілкування з фокус-групами, було виявлено, що</p>	<p>Робота щодо необхідності дотримання академічної доброчесності систематично проводиться в Сумському НАУ. В СНАУ реалізується політика створення середовища АД, дотримання якої забезпечене положеннями: Кодекс академічної доброчесності (https://goo.su/47Jf) Кодекс академічної етики (http://docs.snau.edu.ua/documents/normatyvni-documenty/e.pdf), де викладено основні вимоги щодо дотримання АД НПП та здобувачами вищої освіти; заходи щодо формування середовища АД; процедура створення комісії з АД та її відповідальність за недопущення проявів порушення АД «Про створення комісії з академічної етики та затвердження її складу» (http://docs.snau.edu.ua/documents/normatyvni-documenty/e1.pdf). Дотримання АД у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів реалізується у відповідності до «Стандартів та положень щодо забезпечення якості вищої освіти європейського простору» (https://osvita.kpi.ua/files/)</p>	<p>Перевіряти відповідними підрозділами СНАУ закріплення документів про академічну доброчесність на власному сайті</p>

<p>учасники освітнього процесу не завжди на належному рівні орієнтуються, що слід відносити до порушень академічної доброчесності.</p>	<p>downloads/Standart_EPVO.pdf), а також до "Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність" (https://goo.su/47Jf)</p> <p>Ці положення поширюються на процедури: наукового керівництва, з урахуванням вимог щодо дотримання АД, щорічного перегляду ефективності роботи наукових керівників та ухвалення рішення про продовження або позбавлення права на наукове керівництво. Усі публікації, що приймають наукові журнали СНАУ, проходять перевірку на антиплагіат.</p> <p>Для ознайомлення аспірантів з політикою щодо академічної доброчесності у СНАУ завідувачем аспірантури і докторантури проводяться відкриті лекції, а також викладається дисципліна "Організація підготовки наукових публікацій та написання дисертації".</p>	
<p>СЛАБКІ СТОРОНИ, НЕДОЛІКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ У КОНТЕКСТІ КРИТЕРІЮ 8.</p>		
<p>1. Необхідно привести термінологію, що використовується у Положенні про організацію освітнього процесу, у відповідність до Закону України «Про вищу освіту» у редакції, чинній на момент проведення акредитаційної експертизи та відповідно до інших чинних нормативно-правових актів.</p>	<p>На зауваження членів ЕГ щодо приведення термінології, що використовується у Положенні про організацію освітнього процесу, повідомляємо, що проект нового Положення про організацію освітнього процесу в Сумському НАУ знаходиться на обговоренні (https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/normativni-dokumenty/)</p> <p>Станом на сьогодні Рішенням вченої ради Сумського національного аграрного університету від 26.04.2021 року Положення про організацію освітнього процесу в Сумському НАУ введено в дію наказом ректора 169-К від 27.04.2021 року https://goo.su/9JU1</p>	
<p>2. ЗВО необхідно дотримуватися визначених ст. 36, 40 ЗУ «Про вищу освіту» квот участі представників студентів у роботі органів управління ЗВО та органів громадського самоврядування. Необхідно</p>	<p>Відповідь на це зауваження міститься вище</p>	

<p>погоджувати з ОСС рішення, щодо питань, які стосуються прав та інтересів здобувачів вищої освіти, як це передбачено ст. 40 Закону.</p>		
<p>3. Слід звернути увагу ЗВО на залучення усіх НПП, які зазначені на сайті ЗВО до процедури перегляду та вдосконалення ОНП.</p>	<p>Всі НПП долучені до перегляду та вдосконалення ОНП, шляхом проведення засідань робочої групи юридичного факультету Сумського національного аграрного університету в рамках «Проектування та оновлення освітніх програм юридичного факультету» (підтвердженням є протоколи цих засідань, з якими члени ЕГ мали можливість ознайомитися)</p> <p>Станом на сьогодні НПП , які реалізують ОНП Право, приймали участь, наприклад, у</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) засіданні Експертної ради роботодавців від 25.11.2021 року, 2) засіданні робочої групи ОНП від 29.07.2021 року (зокрема, вносили відповідні пропозиції до проекту ОНП Право 2021-2022 рр) 	
<p>4. Необхідно посилити роботу щодо пропагування принципів академічної доброчесності.</p>	<p>Зазначений вид роботи в Сумському НАУ проводиться систематично. Станом на сьогодні - Відповідь на це зауваження міститься вище</p>	
<p>5. Рекомендації: посилити залучення роботодавців до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості шляхом залучення фахівців у галузі правоохоронної діяльності, що відповідало б меті ОНП;</p>	<p>Зазначені рекомендації стануть предметом детального аналізу, обговорення на засіданнях робочої групи юридичного факультету Сумського національного аграрного університету в рамках «Проектування та оновлення освітніх програм юридичного факультету».</p> <p>Станом на сьогодні внесена зміни до мети, фокусу ОНП Право 2021-2022 рр. Відповідним наказом ректора утворено Експертну раду роботодавців, зокрема, за ОНП Право, до складу якої входять представники, у тому числі судових органів</p>	
РЕКОМЕНДАЦІЇ ГЕР		
<p>1. Варто звернути увагу на створення моделі</p>	<p>Постійно протягом року пропагувати ідею дуальної освіти (використовуючи різні канали комунікації).</p>	

<p>повноцінної дуальної освіти, а також на розширення практики запровадження інноваційних форм навчальних занять, зокрема за участю практичних працівників, а також розширення сфер діяльності юридичної клініки (хоча сам факт успішного існування цього підрозділу в університеті є дуже позитивним фактором).</p>	<p>Вченою радою Сумського НАУ Протокол № 12 від 10.06. 2021 р. (Наказом ректора Сумського НАУ № 263-к від 16.06. 2021 р.) затверджено рекомендації щодо реалізації дуальної освіти у Сумському національному аграрному університеті https://goo.su/9kkO</p>	<p>1) Провести зустріч із здобувачами щодо реалізації дуальної освіти у СНАУ</p> <p>2) Проаналізувати моделі дуальної освіти на засіданні робочої групи ОНП Право</p> <p>3) Розширити сферу діяльності Юридичної клініки за рахунок співпраці із виконавцями грантового проекту «Екологічна безпека та кліматична політика ЄС».</p>
--	---	---

КРИТЕРІЙ 9. ПРОЗОРИСТЬ ТА ПУБЛІЧНІСТЬ:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

<p>1. Рекомендується у зрозумілій формі оприлюднити на офіційному сайті СНАУ інформацію про правила та процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу.</p>	<p>Права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу СНАУ регулюються згідно з нормативними документами: (http://surl.li/kiam) Статуту Сумського національного аграрного університету (https://goo.su/9ojA) Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті» (http://surl.li/kibb), Стратегії розвитку Сумського національного аграрного університету на 2021-2025 роки (http://surl.li/kivu), Колективного договору http://docs.snau.edu.ua/documents/public/kd1.pdf (зі змінами https://snau.edu.ua/kolektivnij-dogovir/), а також Правилами внутрішнього трудового розпорядку СНАУ (Додаток 1 до Колективного договору). Важливим документом, що регулює права і обов'язки усіх учасників освітнього процесу, також є Кодекс академічної етики</p>	<p>Обговорити на рівні Відділу із забезпечення якості питання щодо оприлюднення на офіційному сайті СНАУ у зрозумілій формі інформацію про правила та процедури, що регулюють права та обов'язки всіх</p>
--	---	---

	<p>(https://goo.su/4fMw). Зазначені документи знаходяться за посиланнями на офіційному сайті СНАУ (https://snau.edu.ua/)</p> <p>Додатково права та обов'язки окремих суб'єктів освітнього процесу та їх відносини з університетом закріплюються в індивідуальному контракті науково-педагогічного працівника, договорі про надання освітніх послуг, договорі про співпрацю з підприємствами, що замовляють підготовку фахівців і т.ін.</p> <p>Додатково окремі елементи освітнього процесу виписані в положеннях СНАУ, наприклад: «Положення про реалізацію права студентів Сумського НАУ на академічну мобільність» (https://goo.su/e6b) та інші.</p> <p>Всі згадані нормативні документи знаходяться у відкритому доступі на офіційному сайті університету: (http://surl.li/kiao).</p>	учасників освітнього процесу
<p>2. Крім того, доволі існує, хоча й в ускладненій формі, доступ до розкладу занять здобувачів ОНП «Право».</p>	<p>Щодо доступу до розкладу занять в АСУ, повідомляємо наступне: в минулому році СНАУ перейшов на нову платформу і наповнення відбувається поступово, саме цим і пояснюється те, що розклад здобувачів третього рівня вищої освіти знаходиться у графі Міжнародне співробітництво.</p> <p>Станом на сьогодні розклад занять аспірантів розміщено на сайті у зручному форматі https://portal.snau.edu.ua/time-table/group?type=0</p> <p>Портал СНАУ (головна) – Розклад – Академічна група – Структура (СНАУ) – Факультет (Аспірантура) : - Курс 1 – Група АСП 081- 2021 / Курс 2 – Група АСП 081 – 2020</p>	
<p>3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.</p>		
<p>1. ЕГ Рекомендує на офіційному веб-сайті ЮФ СНАУ більш повно оприлюднити інформацію про всі робочі навчальні програми (або силабуси) навчальних дисциплін освітньої програми, оскільки оприлюднена лише</p>	<p>На сайті юридичного факультету і сайті аспірантури і докторантури оприлюднені усі робочі програми (силабуси) навчальних дисциплін ОК 1-ОК 13 і всі вибіркові дисципліни (не оприлюднені ті робочі програми навчальних дисциплін, які викладались у попередніх роках)</p> <p>Станом на сьогодні на сайті Аспірантури та сайті ЮФ СНАУ оприлюднено ОНП Право 2021-2022 рр.</p>	<p>Оприлюднити на сайті Аспірантури та ЮФ Робочі навчальні програми (силабуси) усіх ОК (загальнообов'язкових та вибіркових)</p>

<p>частина робочих програм з дисциплін ОНП.</p>		
<p>СЛАБКІ СТОРОНИ, НЕДОЛІКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ У КОНТЕКСТІ КРИТЕРІЮ 9.</p>		
<p>1. Правила, якими врегульовані права і обов'язки здобувачів, не погоджені з органом студентського самоврядування, як цього вимагає ст. 40 ЗУ «Про вищу освіту».</p>	<p>ПОВТОР Відповідь на це питання містить вище (п.9.1.)</p>	
<p>РЕКОМЕНДАЦІЇ ГЕР</p>		
<p>1. Рекомендовано доопрацювати сайт Університету з метою спрощення його використання та з детальним висвітленням нормативної бази та основної актуальної інформації для здобувачів, впорядкувати інформацію, яка стосується юридичного факультету, яку доцільно розміщувати в межах сторінки PhD.</p>	<p>Станом на сьогодні на сайті Аспірантури та сайті ЮФ СНАУ оприлюднено, у тому числі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ОНП Право 2021-2022 рр. 2) Робочі навчальні програми (силабуси) усіх ОК (загальнообов'язкових та вибіркових) 3) Анкети-рецензії та рецензії на ОНП Право (25 шт.) 	<p>Доопрацювати сайт СНАУ відповідним структурам</p>
<p>2. Впровадити відповідний функціонал зворотного зв'язку на сторінці із проектом ОНП з метою публічного обговорення і надання можливості стейкхолдерам виражати</p>	<p>Станом на сьогодні результати аналізу пропозицій стейкхолдерів було враховано під час обговорення Проекту ОНП «Право» протягом вересня 2021 року, а також у ході зустрічі з представниками Експертної Ради роботодавців 25.11. 2021 року та наведені вище.</p> <p>Результати опитування та їх аналіз розміщується на сайті ЮФ, а також виноситься на обговорення проектної групи ОНП та, за потреби, коригується ОНП. Наприклад, на засідання робочої групи ОНП Право (протокол № 8 від 29.07.2021 року) було запрошено аспірантів . Також на сайті юридичного факультету було</p>	<p>Проводити анкетування стейкхолдерів щодо пропозицій до ОНП протягом року</p>

власну думку та пропозиції щодо ОНП.	розміщено проект ОНП Право та рецензії стейкхолдерів на цю програму, що свідчить про прозорість та відкритість процедури	
КРИТЕРІЙ 10. НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ДОСЛІДЖЕННЯ:		
1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.		
<p>1. ЕГ видається сумнівною обрання окремим здобувачам ОНП «Право» тем наукових досліджень, які вочевидь виходять за межі предметної галузі спеціальності 081 «Право». Зокрема, це стосується теми Н.Бондар «Юридична (правнича) освіта: проблеми теорії та практики» (науковий керівник С.Запара).</p>	<p>По-перше, об'єктом дослідження дисертації Н.Бондар є юридична (правнича) освіта як явище правової реальності.</p> <p>По-друге, предметом дослідження дисертації Н. Бондар є юридична (правнича) освіта як складова правової системи, сукупність теоретичних, методологічних і практичних положень щодо її удосконалення та розвитку.</p> <p>По-третє, метою дисертаційного дослідження є комплексний аналіз тенденцій розвитку та становлення юридичної (правничої) освіти в Україні в контексті компаративістського дослідження досвіду європейських держав, дослідження європейських та міжнародних правових стандартів юридичної (правничої) професії, проблем модернізації та підвищення якості вищої юридичної освіти України.</p> <p>Таким чином, це підтверджує відповідність теми дослідження предметній галузі спеціальності 081 ПРАВО. Тобто, зазначене дослідження відповідає предметній галузі спеціальності 081 «Право», адже досліджує юридичну (правничу) освіту як правове явище, складову правової системи враховуючи компаративістичний аспект досвіду європейських держав.</p> <p>Станом на сьогодні тема Н.А. Бондар відкорегована у наступній редакції: «Юридична освіта України в умовах глобалізації: історико-правове дослідження» (Протокол №14 від 23.05.2021р.). Дисертація Н.А. Бондар представлена до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.</p>	
<p>2. Відповідь на питання стейкхолдерам обрання наукових здобувачів експертами так і не була отримана.</p>	<p>Якщо йдеться про здобувачів (як одну із категорій стейкхолдерів) – зазначимо наступне.</p> <p>Думка здобувачів висловлювалась під час анкетування та опитування, що систематично проводяться у межах ОНП Право (зокрема, напрями наукових досліджень, на думку здобувачів, зумовлені усвідомленням: 1) важливості вирішення правових проблем Сумського регіону та суспільства у цілому на засадах Сталого розвитку; 2) потребами органів місцевого самоврядування Сумського регіону та місцевими органами виконавчої влади щодо реалізації Стратегії регіонального</p>	

	розвитку Сумської області та Програми економічного та соціального розвитку Сумської області та інше).	
<p>3. При цьому, лише одна тема дисертації, хоча й опосередковано, відображає галузевий аспект СНАУ. (Нежевело В. «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності»).</p>	<p>Станом на сьогодні теми дисертаційних досліджень відповідають місії СНАУ («наукові дослідження та інноваційна діяльність світового рівня, яка пов'язана, зокрема, з розбудовою суспільства в цілому на засадах Сталого розвитку»). Наприклад: «Спеціалізовані третейські суди в аграрній сфері: проблеми та перспективи»; «Реформування ринку електричної енергії як механізм забезпечення сталого розвитку України»; «Організаційно-правове забезпечення контрольної функції ОМС в умовах сталого розвитку»; «Правові засади надання об'єднаними територіальними громадами електронних адміністративних послуг суб'єктам господарювання в умовах сталого розвитку України»; «Право на працю в умовах сталого розвитку».</p> <p>Назви відкорегованих тем дисертацій було затверджено на засіданнях Вченої ради СНАУ (вересень - листопад 2021 р.).</p>	
<p>4. ЕГ відмічає, що науковий керівник здобувачки, що працює над вказаною темою, НЕ Є ШТАТНИМ ПРАЦІВНИКОМ СНАУ (проф. О.Піддубний).</p>	<p>У СНАУ керуються правилами призначення наукового керівника, які визначено у Постанові Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261. Відповідно до п. 24 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) від 23.03.2016 р. аспіранту (ад'юнкту) одночасно з його зарахуванням відповідним наказом керівника вищого навчального закладу (наукової установи) призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників з науковим ступенем.</p> <p>Таким чином, призначення Піддубного О.Ю. науковим керівником не порушує відповідні правові норми, а, отже, є правомірним.</p>	
<p>5. Разом з тим, навіть й ця тема присвячена АДМІНІСТРУВАННЮ у сфері користування землями. Саме проблеми адміністрування певних видів послуг (господарської діяльності) визначають напрями багатьох (ЕГ налічила 7 таких тем) дисертаційних досліджень</p>	<p>Ми виходимо із необхідності дотримання балансу інтересів «людина – суспільство – держава». Тому дисертаційні дослідження можуть бути присвячені, наприклад вирішенню питань як адміністрування у сфері користування землями, так і дерегуляції будь-яких суспільних процесів.</p>	

здобувачів, затверджених на ЮФ СНАУ.

Разом з тим, **сучасний вектор розвитку держави визначає** саме ДЕРЕГУЛЯЦІЯ суспільних процесів. На перший план виходить захист інтересів учасників суспільних відносин у сфері екології, забезпечення безпеки продуктів харчування, формування ринку землі тощо.

6. З наданого гарантом ОНП **переліку затверджених тем дисертаційних робіт** https://ur.snau.edu.ua/?page_id=6011 впливає, що **наукові інтереси не всіх здобувачів забезпечені освітніми компонентами навіть на рівні вибіркового дисциплін.**

Так Болотіна А.О. має тему дисертаційного дослідження, пов'язану з кримінальним правом, Гресь Н.М та Роговенко О. М. – з трудовим. **В заявленій ОНП**

По-перше, у **Рекомендаціях щодо застосування критеріїв оцінювання якості** освітньої програми, затвердженої Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти 17 листопада 2020 року, міститься **вичерпний перелік недоліків**, а саме: 1) здобувачі вищої освіти формально та/або фактично позбавлені можливості обирати дисципліни для включення до свого індивідуального НП (в ОП є лише дисципліни «за вибором ЗВО»; 2) процедура вибору дисциплін не розроблена або є лише удаваною тощо); 3) частка ОК за вибором здобувачів не відповідає вимогам законодавства; 4) дисципліни, що пропонуються на вибір, переважно дублюють одна одну (наприклад, різні за назвою дисципліни мають аналогічний зміст або переважно повторюють його); 5) процедура і організаційне забезпечення обрання дисциплін є занадто ускладненою та/або негнучкою; 6) відсутня практика інформування здобувачів про зміст дисциплін перед вибором; 7) здобувачі вищої освіти лише частково інформуються про зміст дисциплін; 8) процедура не може призводити до того, що певна дисципліна стає обов'язковою.

Таким чином, **для ОНП Право зазначені у Рекомендації недоліки відсутні.**

По-друге, у заявленій ОНП Право 2020-2021 рр. наведено перелік вибіркового освітніх компонент, які мають відбиратися тими здобувачами, які знаходяться на першому курсі навчання. Аналогічна ситуація і для ОНП Право 2021 -2022 рр.

По-третє, А.О. Болотіна, О.М. Роговенко, Н.М. Гресь, – були здобувачами третього та четвертого курсу навчання, і свій вибір вони робили відповідно, у 2019 та 2018 році.

<p>дисциплін, які б знаходились у сфері наукових пошуків вказаних здобувачів ЕГ не виявила.</p>	<p>Їх вибір був зроблений відповідно до тематики дисертаційних досліджень, враховуючи план розкриття предмета їх дослідження.</p> <p>По-четверте, у ОНП на 2021-2022 рр. було включено додатково нові вибіркові ОК, які враховують наукові інтереси здобувачів та узгоджуються з цілями та місією як Стратегії розвитку ЮФ, так і Стратегії розвитку СНАУ (див. ОНП «Право»). Відповідно до ОНП Право, аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти та інших спеціальностей, що дотичні до тематики дисертаційного дослідження, за погодженням зі своїм науковим керівником і керівником відповідного факультету. Наприклад: «Актуальні проблеми екологічного та земельного права», «Правові засади експертної оцінки землі», «Претензійно-позовна робота у сфері сільського господарства». До того ж, було оновлено перелік фахових обов'язкових освітніх компонент, в яких враховано як наукові інтереси здобувачів, так і Стратегія розвитку СНАУ, а саме: «Сучасні тенденції юридичної науки в умовах сталого розвитку» (3 кредита ECTS); «Правові режими природних об'єктів і комплексів в умовах євроінтеграції» (3 кредита ECTS); «Правове забезпечення сталого розвитку регіонів» (3 кредита ECTS).</p> <p>По-п'яте, політики вибірковості можуть різнитися між собою, їх вибір та застосування належить до автономії ЗВО.</p>	
<p>7. Гарант відзначила, що аспіранти мають можливість обрати дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, які дотичні до тематики дисертаційного дослідження. Однак, самі здобувачі під час інтерв'ювання ЕГ 26 квітня 2021 р. були відверто здивовані таким запитанням ЕГ. Навіть обрання вибіркових</p>	<p>По-перше, здобувачі обізнані з їх правом щодо вибору освітніх компонент (з магістерської програми). Станом на сьогодні до переліку вибіркових ОК для ОНП на 2021-2022 рр. включено ОК з магістерської програми «Право» та з інших спеціальностей</p> <p>2. Під час формування індивідуальної освітньої траєкторії максимально враховуються інтереси здобувачів шляхом оновлення вибіркових дисциплін, можливістю виконувати наукові дослідження згідно з індивідуальним планом роботи; отриманням методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника, використання платформи MOODLE.</p>	<p>Включити до переліку вибіркових ОК – «Екологіяна безпека та кліматична політика ЕС. Введення» (рівень –бакалавра; факт-агротехнологій та природокористування – 5 кредитів)</p>

компонент з магістерської програми «Право» видається здобувачам неможливим.

ЕГ рекомендує ЗВО розширити перелік ОК, щоб забезпечити можливість усім здобувачам сформувати траєкторію навчання відповідно до тем їх дисертаційних досліджень (хоча б на рівні вибіркового освітнього компонента).

8. Водночас, ЕГ чітко розуміє, що, виходячи з наявних у розпорядженні ЗВО людських ресурсів – без залучення на постійній основі провідних наукових установ (шляхом впровадження спільних програм підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти за спеціальністю «Право») якісно розширити ОК ОНП закладу вищої освіти вкрай складно.

Станом на сьогодні (ОНП «Право» 2021-2022 рр.):

- 1) відкореговано візію та місію Стратегії розвитку ЮФ СНАУ (<https://goo.su/AYD>)
- 2) оновлено ОНП, а саме, мету, унікальність, особливість, своєрідність, фокус та ПРН (додано 6 нових ПРН – № 21-26) з урахуванням Стратегії розвитку СНАУ, галузевого та регіонального аспектів (<https://goo.su/VRa>)
- 3) відкореговано ОК (обовязкові фахові та вибіркові ОК) (<https://goo.su/VRa>)
- 4) оновлено робочі програми (силабуси) усіх ОК (<https://goo.su/Qm2>)
- 5) отримано рецензії від 25 стейкхолдерів-роботодавців <https://goo.su/9zME>

Оновлено перелік фахових загальнообов'язкових освітніх компонентів, в яких враховано як наукові інтереси здобувачів, так і Стратегія розвитку СНАУ, а саме: «Сучасні тенденції юридичної науки в умовах сталого розвитку» (3 кредита ECTS); «Правові режими природних об'єктів і комплексів в умовах євроінтеграції» (3 кредита ECTS); «Правове забезпечення сталого розвитку регіонів» (3 кредита ECTS). У ОНП на 2021-2022 рр. було включено додатково нові вибіркові ОК, які враховують наукові інтереси здобувачів та узгоджуються з цілями та місією як Стратегії розвитку ЮФ, так і Стратегії розвитку СНАУ (див. ОНП «Право»). Відповідно до ОНП Право, аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти та інших спеціальностей, що дотичні до тематики дисертаційного дослідження, за погодженням зі своїм науковим керівником і керівником відповідного факультету. Наприклад: «Актуальні проблеми

Зробити профілі НПП, які реалізують ОНП Право, для заповнення таблиці у додатку Звіту самооцінювання.

	<p>екологічного та земельного права», «Правові засади експертної оцінки землі», «Претензійно-позовна робота у сфері сільського господарства».</p> <p>Склад НПП, які викладають за ОНП Право відповідає Ліцензійним вимогам провадження освітньої діяльності, про свідчить наявна інформація на сайті юридичного факультету. Під час надання Звіту самооцінювання у Додатку буде включено зведену інформацію про викладачів ОНП.</p>	
2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.		
<p>1. На сайті СНАУ розміщена таблиця відповідності тем аспірантів опублікованим працям їх керівників https://goo.su/5JCK</p> <p>Проведений ЕГ аналіз інформації показав, що не всі наукові керівники мають публікації, дотичні до тем наукових пошуків аспірантів у необхідному обсязі (3 і більше).</p>	<p>По-перше, зауваження щодо відсутності у кожного наукового керівника трьох публікацій за темою наукових пошуків здобувачів не відповідає дійсності (це також підтверджується у окремій думці експерта Коломоєць Н.В.).</p> <p>По-друге, теми дисертаційних досліджень (відповідно до Постанови КМУ від 23 березня 2016 року № 261) мають бути дотичні до наукових публікацій наукових керівників за останні п'ять років (немає виключної вимоги щодо дотичності до тем дисертацій керівника).</p> <p>Станом на сьогодні, ситуація щодо публікацій наукових керівників наступна.</p> <p>Тема дисертації аспіранта Нежевело В.В. - «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності». Науковий керівник – Піддубний О.Ю.</p> <p>1. Piddubnyi, O.Yu., Rudenko, L.D., Hbur, L.V., Nezhevelo, V.V., Oleksiuk, V.P. Legislative support for expanding the land powers of local self-government bodies in Ukraine. International Journal of Agricultural Extensionthis link is disabled, 2021, 9(Special Issue), стр. 55–63 (Індексується у міжнародній науково-метричній базі даних Scopus)</p> <p>2. Piddubnyi O., Oleksiuk V. United territorial community and processes of decentralization in Ukraine and foreign states: features of creation and functioning. JILC (Journal of International Legal Communication) 1(1), (2021). 164-170. https://jilc.e-science.space/wp-content/v1/JILC2021-01.pdf</p> <p>3. Нежевело В.В., Піддубний О.Ю., Большакова В.О. Проблемні аспекти в межах процесу децентралізації у сфері земельних відносин в світлі введення в обіг земель сільськогосподарського призначення. Приватне та публічне право. 2021. № 2. С. 31-35.</p> <p>4. Піддубний О.Ю., Нежевело В.В., Публічне адміністрування у сфері землекористування та охорони земель: поняття, зарубіжний досвід та сучасний стан</p>	<p>Виконати вимоги щодо публікацій науковим керівникам (Запара С.І; Венедектов В.С. Ключко А.М.; Котвяковський Ю.О.; Кравцова Т.М.; Курило М.П.)</p>

в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 9. С. 164- 167. URL: http://www.lsej.org.ua/9_2020/41.pdf

5. Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природоресурсних відносин в Україні - Колективна монографія – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. -722 с.

Тема дисертації аспіранта Болотіна А.О. - «Кримінально-правова охорона прав інтелектуальної власності в контексті судової реформи в Україні». **Науковий керівник – Ключко А.М.**

– **Alyona N Klochko**, Nikolai P Kurilo, Svetlana I Zapara Criminal law protection of banking activities in Ukraine (укр. Кримінально-правова охорона банківської діяльності в Україні). RUSSIAN JOURNAL OF CRIMINOLOGY, 2017.

– **Ключко А. М.**, Дігтяр А. О. Розмежування банківської та комерційної таємниці як об'єктів кримінально-правової охорони та забезпечення права інтелектуальної власності. Форум права. № 5. 2018. с. 50-58.

– **Ключко А. М.**, Болотіна А. О. Перспективи вирішення проблем кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності в контексті міжнародних зобов'язань України. Збірник наукових праць. СНАУ. 2020.

– Oleksandr M. Kostenko, Rasim Sh. Babanly, **Alyona M. Klochko**, Mykola I. Lohvynenko, Anna O. Bolotina and Viktoriia V. Kuriava To the issue of criminal and legal protection the right of intellectual property on medicines in Ukraine . International Journal of Management (IJM), Volume 11, Issue 7, July 2020, pp. 367–375; ISSN Print: 0976-6502 and ISSN Online: 0976-6510; Journal Impact Factor (2020): 10.1471 Calculated by GISI (www.jifactor.com)”.

– **Ключко А. М.**, Болотіна А. О. Кримінальні правопорушення у сфері захисту прав інтелектуальної власності в умовах реформування судової системи України. Приватне та публічне право. № 2. 2021. С. 72-77.

Тема дисертації аспіранта Калюжної С.В. - «Органи місцевого самоврядування України як суб'єкти інформаційного права».

Науковий керівник – Арістова І.В.

– Holovko , O. M., **Aristova , I. V.**, Shulhin, V. V., & Sobakar, A. O. (2021). Perspectives of electronic judicial proceedings' development: international experience and

possibilities of its application in Ukraine. Political Questions, 39(70), 66-79. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.3970.03>. URL: <https://goo.su/8BnI>

– **Aristova I. V.**, Tsybulnyk N. Yu., Horbonos V. V., Melnyk S. M. (2021). An Outlook on Current Legal Status of the Employees as the Representatives of Public Authorities. DIXI. Vol. 23 No. 2. P. 1-12. DOI: <https://doi.org/10.16925/2357-5891.2021.02.03> URL: <https://revistas.ucc.edu.co/index.php/di/article/view/4177/3189>

– Svitlana Zapara, **Irina Aristova**, Ivan Kravchenko, Maryna Kuznetcova, Vita Tkachenko. Formation of practical skills of applicants in legal education based on a competent approach: world experience and ukrainian prospects. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI.) 2021. P.38-47. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_06.pdf

– **Irina Aristova**, Svitlana Zapara, Oleh Rohovenko, Nataliia Serohina, Liudmyla Matviienko, Sandeep Kumar Gupta. Some aspects of legal regulation of administrative procedures in Ukraine and the european union: theory and realities. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. SPECIAL ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI.) 2021. P. 6-11. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_01.pdf

На сьогодні: **повна відповідність** публікацій наукових керівників напряму дисертаційних досліджень здобувачів для наступних керівників: І.В. Арістова (здобувач Калюжна С.); Запара С.І. (здобувач – Гресь Н.); Клочко А.М. (здобувач – Болотіна А); Піддубний О.Ю. (здобувач – Нежевело Н.)Щербак С.В. (здобувач – Кожевнікова А.); **Не дотримано вимоги у наступних наукових керівників :** Запара С.І. (здобувач – Болбот, Роговенко О.В.); Венедектов В.С. (здобувач – Латишева) Клочко А.М. (здобувач – Карпик Ю.) Котвяковський Ю.О. (здобувач – Кулібаба, Кішінець); Кравцова Т.М. (здобувач – Мороз, Солдатенко); Курило М.П. (здобувачі: Кузьменко, Сопяненко, Шаповал М.М., Ясинок Д.М.); Чернадчук Т.О. (здобувач – Козачок)

2. Тема дисертації Козачок І.В. не відповідає напряму наукових пошуків керівника (Чернадчук Т. О.)

Тема дисертації Козачок І.В. – відкорегована «Організаційно-правове забезпечення контрольної функції ОМС в умовах сталого розвитку». Станом на сьогодні існує повна відповідність напряму наукових пошуків керівника (Чернадчук Т. О.). Інформація знаходиться на сайті ЮФ (наші викладачі) <https://goo.su/9mwn>

<p>3. Лише опосередковано дотичні до публікацій наукових керівників теми дисертацій здобувачів Кулібаби О.О. та Роговенко О. В. (наукові керівники Котвяковський Ю.О. та Запара С.І. відповідно).</p>		<p>Опублікувати статті за темою дисертації здобувачів науковим керівниками (Котвяковському Ю.О; Запарі С.І.)</p>
<p>4. Тема дисертації А. Кожевнікової «Електронні технології в цивільному та виконавчих процесах» (шифр спеціальності 12.00.03) не відповідає напряму, за яким захищене дисертацію її науковою керівницею С. Щербак «Адміністративно-правове регулювання виконавчого провадження в Україні» (шифр спеціальності 12.00.07)</p>	<p>Теми дисертаційних досліджень (відповідно до Постанови КМУ від 23 березня 2016 року № 261) мають бути дотичні до наукових публікацій наукових керівників за останні п'ять років (немає виключної вимоги щодо дотичності до тем дисертацій керівника).</p>	
<p>5. «...Працює на кафедрі правосуддя Т.Кравцова, кандидатська дисертація якої захищена за напрямом «Підприємництво, менеджмент та маркетинг» (шифр-08.06.02), а докторська - за напрямом «Адміністративно право і</p>	<p>По-перше, і Т. Кравцова, і С. Щербак є фахівцями спеціальності «ПРАВО» (відповідно до Постанови КМУ від 29 квітня 2015 року № 266 закріплено шифр галузі – 08 ; галузь знань – ПРАВО; код спеціальності – 081 найменування спеціальності – ПРАВО)</p> <p>По-друге, відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 6 листопада 2015 року № 1151 наведено таблицю відповідності Переліку наукових спеціальностей та Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (спеціальності 12.00.01. – 12.00.07 та ін. відповідають єдиній спеціальності 081 ПРАВО)</p> <p>По-третє, тема дисертації Н. Петрової відповідає спеціальності 081 ПРАВО</p>	

<p>процес: фінансове право; інформаційне право» (шифр-12.00.07). Водночас, тема дисертації її аспірантки Н.Петрової заявлена за напрямом «Господарське право, господарсько-процесуальне право» (шифр-12.00.04).</p>	<p>По-четверте, теми дисертаційних досліджень (відповідно до Постанови КМУ від 23 березня 2016 року № 261) мають бути дотичні до наукових публікацій наукових керівників за останні п'ять років (немає виключної вимоги щодо дотичності до тем дисертацій керівника).</p> <p>Станом на сьогодні, ситуація щодо публікацій наукових керівників надана вище</p>	
<p>6. ЕГ констатує, що С. Щербак та Т.Кравцова на ЮФ СНАУ працюють на кафедрі правосуддя, а не на кафедрі адміністративного та інформаційного права, а затверджені їх аспірантам теми – за напрямом не відповідають темам дисертацій, захищених самими науковими керівниками.</p>	<p>Теми дисертаційних досліджень (відповідно до Постанови КМУ від 23 березня 2016 року № 261) мають бути дотичні до наукових публікацій наукових керівників за останні п'ять років (немає виключної вимоги щодо дотичності до тем дисертацій керівника).</p>	
<p>7. Аналіз інформації з відкритих джерел та опублікованої на офіційному сайті СНАУ дозволив ЕГ виявити певну невідповідність представленої ЗВО інформації: 1) щодо кількості аспірантів (18/19). На виявлену ЕГ невідповідність завідувач відділу аспірантури Костель М.В. зазначив, що</p>	<p>По-перше, на момент подачі самозвіту в аспірантурі навчалося 19 здобувачів вищої освіти. З 1 квітня 2021 року здобувач третього рівня навчання В.В. Болбот взяла академічну відпустку за станом здоров'я відповідно до Наказу №726-н від 01.04.2021 р. Сканкопію наказу прикріплюємо.</p> <p>Станом на сьогодні – 18 здобувачів (8 - денна форма навчання, 10 – вечірня форма навчання)</p> <p>Три здобувача – у академічній відпустці:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Болбот В.В. взяла академічну відпустку за станом здоров'я відповідно до Наказу №726-н від 01.04.2021 р. (з 01.04.2021 по 31.03.2022 рр.); 2) Гресь Н.М взяла академічну відпустку відповідно до Наказу №1933-н від 31.08.2021 р. (з 1.09.2021 по 28.02.2022 рр.) <p>Кузьменко К.О. взяла академічну відпустку відповідно до Наказу №1933-н від 31.08.2021 р. (з 01.09.2021 по 31.08.2022 рр.)</p>	

<p>здобувачка Болбот В.В. з 01.04.2021 знаходиться в академічній відпустці за станом здоров'я</p>		
<p>1) щодо публікацій Запари С.І., яка, за розміщеною на сайті ЗВО інформацією, статтю «Проблеми якості юридичної освіти в контексті формування практичних компетентностей у майбутніх юристів» опублікувала одночасно і в журналі Правові новели №13 2021, і в Приватне і публічне право №1, що не відповідає дійсності.</p>	<p>Стаття С.І. Запари опублікована лише у одному науковому журналі (Правові новели №13 2021). Водночас, до іншого журналу (Приватне і публічне право) стаття була подана, але строк прийняття до публікації був вичерпаний, тому й не була опублікована (маємо приклад технічної помилки – не видалили зайву інформацію).</p>	
<p>2) так само не відповідає дійсності заявлена на офіційному сайті СНАУ інформація про те, що Запара С.І. є деканом юридичного факультету (скрін -шот з офіційного сайту ЮФ СНАУ – у додатку) - в той час, як вказану посаду обіймає Роговенко О.В.</p>	<p>Станом на 26 квітня 2021 року Запара С.І. вже не обіймала посаду декану юридичного факультету (з 1 квітня 2021 року). Водночас, на офіційному сайті СНАУ інформація оновлюється за певною процедурою за певними періодами часу (один раз на місяць – на той час місячний строк ще не пройшов).</p>	
<p>8. ЕГ радить у загальному доступі розміщувати виключно достовірну інформацію,</p>	<p>Обґрунтування відповіді на це зауваження наведено вище</p>	

<p>яка б не порушувала принципів академічної доброчесності.</p>		
<p>3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).</p>		
<p>1. Водночас, інтерв'ювання здобувачів ЕГ виявило, що ЗВО належним чином не забезпечує публікації аспірантів ОНП «Право» на безоплатній основі – навіть у власних виданнях університету. Вказаний недолік видається ЕГ суттєвим, оскільки значно обмежує права здобувачів та ускладнює апробацію власних наукових пошуків, які є невід'ємною частиною реалізації ОНП та запорукою досягнення задекларованих ПРН.</p>	<p>ЗВО створює необхідні та достатні умови для апробації наукових досліджень здобувачів (зокрема, безоплатна публікація у журналі «Приватне та публічне право»). Наприклад,</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бондар Н.А. Особливості отримання юридичної (правничої) освіти в Україні (XVII – початок XX ст.). Приватне та публічне право. 2018. №1. С. 3-8. 2. Болотіна А. О., Курило О. М. Теоретико-концептуальні проблеми кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності в Україні. Приватне та публічне право. № 1. 2020. с. 92-96. 3. Гресь Н. Критерії медіабельності індивідуальних трудових спорів. Приватне та публічне право. 2020. №2. С. 37-41 4. Калюжна С.В. Правове регулювання діяльності органів місцевого самоврядування в умовах розбудови інформаційного суспільства в Україні: роль європейських принципів публічної адміністрації . Приватне та публічне право. 2019. №2. С.95-103. 5. Калюжна С.В. Теоретико-правові засади становлення органів місцевого самоврядування України як суб'єктів інформаційного права. Науковий журнал «Приватне та публічне право». 2020. №2. С.71-77. 6. Запара С.І., Болбот В.В. Особливості вирішення трудових спорів в Китаї. Приватне та публічне право. 2021. №2. С.42-47 7. Козачок І.В. Правові засади внутрішнього аудиту фінансової діяльності органів місцевого самоврядування. Приватне та публічне право. 2017. №3. С. 106-109 8. Запара С. І., Роговенко О. В. Історико-правова ретроспектива світових міграційних процесів. Приватне та публічне право. 2020. №4. С. 15-20. 9. Ясинок Д.М. Судові прецеденти Європейського суду з прав людини як джерело цивільного процесуального права. Приватне та публічне право. 2019. № 1. С. 44-48 10. Ясинок Д.М. Прецедентне право та наукові дослідження щодо його становлення та розвитку. Приватне та публічне право. 2019. № 3. С. 55-59. 	<p>Вирішити питання відповідними підрозділами СНАУ 3</p>

	11. Ясинок Д.М. Взаємодія судової практики та судового прецеденту в доказовому праві. Приватне та публічне право. 2020. № 2. С. 55-59	
2. ЕГ встановила, що доступ до безоплатних публікацій у СНАУ носить поодинокий характер (у порядку заохочення).	Думка ЕГ щодо «поодинокого характеру» не відповідає дійсності (не є обґрунтованою).	
4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.		
1. Під час інтерв'ювання ЕГ встановила, що, участь у спільних міжнародних проектах є наслідком власних пошуків здобувачів (Болотіна А., Бондар Н. Калюжна С.). ЗВО такій участі скоріше не перешкоджає, адже якихось суттєвих стимулів для здобувачів з боку ЗВО ЕГ не виявила.	По-перше, у СНАУ функціонує Відділ міжнародних зв'язків, до завдань якого належить встановлення міжнародних зв'язків з університетами світу, координація співробітництва у галузі освіти та науки, пошук наукових грантових проектів, обмін вченими та ін. По-друге, здобувачі Болотіна А., Бондар Н., Калюжна С. є членами Центру українсько-європейського співробітництва (з 2019 року). До речі, у 2020 році СНАУ уклав Угоду про співробітництво з Центром. Інформація про заходи Центру оприлюднюється у чаті юридичного факультету; групі «Юридичний факультет» (facebook) та надходить на електронну пошту усіх здобувачів та НПП юридичного факультету.	
5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.		
1. Враховуючи той факт, що викладачі самостійно ведуть пошук журналів для публікацій, а також самотужки винаходять можливості для участі у міжнародних дослідницьких проектах – ЕГ рекомендує: запровадити механізм	По-перше, у СНАУ функціонує відділ міжнародних зв'язків, до завдань якого належить встановлення міжнародних зв'язків з університетами світу, координація співробітництва у галузі освіти та науки, пошук наукових грантових проектів, обмін вченими та ін. По-друге, фінансова підтримка з боку СНАУ забезпечується для наукових керівників з числа НПП, які публікують статті у міжнародних виданнях, що проіндексовані у WoS та Scopus. Нормативною бази цієї підтримки постає відповідний Наказ Ректора СНАУ від 25 липня 2019 року № 243 «Положення про преміювання працівників сумського національного аграрного університету за	

<p>пошуку грантів/надання фінансової підтримки НПП з боку СНАУ для участі у спільних дослідницьких проектах та стимулювання публікацій результатів такої співпраці.</p>	<p>публікацію наукових праць у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах scopus та web of science» (https://goo.su/5jB5)</p>	
<p>6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.</p>		
<p>1. Водночас, ЕГ відзначає, що незважаючи на той факт, що 5 здобувачів ОНП «Право» є випускниками програми – результати наукових здобутків у вигляді підсумкової атестаційної роботи здобувачами, на час проведення акредитаційної експертизи, не представлені та не проходили перевірку на антиплагіат. Лише один розділ (23 сторінки) пройшов таку перевірку, що замало як для здобувачів 4 курсу аспірантури.</p>	<p>В Сумському НАУ встановлена чітка система перевірки на плагіат, що підтверджується відповідними нормативними документами: Кодексом академічної доброчесності СНАУ, затверджений Вченою радою СНАУ протокол № 6 від 26.12.2017р., Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в СНАУ, затверджене Вченою радою СНАУ, протокол № 6 від 26.12.2017р., Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в СНАУ, затверджене Вченою радою СНАУ, протокол № 3 від 15.10.2019 р. (https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/ПОЛОЖЕННЯ_УНІКАЛЬНІСТЬ_СНАУ.pdf) Кодекс академічної етики встановлює етичні вимоги щодо відносин в академічному середовищі, якими керуються усі учасники освітнього процесу (http://docs.snau.edu.ua/documents/normatyvni-documenty/e.pdf).</p> <p>Відповідно до Положення (тимчасового) про порядок атестації здобувачів ступеня доктора філософії у Сумському національному аграрному університеті (затверджено рішенням вченої ради СНАУ, протокол від 30.08.2020 р. № 1) існує певна процедура.</p> <p>А саме - попередня експертиза дисертації: «4.1 Після завершення виконання індивідуального навчального плану освітньо-наукової програми, але не пізніше кінцевого терміну навчання в аспірантурі, Здобувач звертається до відділу аспірантури та докторантури, з заявою (Додаток 1) щодо виготовлення академічної довідки за формою (Додаток 2), затвердженою Міністерством освіти та науки України 4.2 Після завершення здобувачем відповідної освітньо-наукової програми, але не пізніше кінцевого терміну навчання в аспірантурі, науковий керівник (керівники) здобувача готує висновок (Додаток 3) з оцінкою його роботи у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану. При підготовці висновку науковий</p>	<p>Систематично перевіряти на плагіат розділи та підрозділи робіт по мірі їх готовності</p>

	<p>керівник здійснює перевірку дисертаційної роботи на наявність академічного плагіату (звіт про перевірку подається разом із висновком керівника). (https://goo.su/5jbQ)</p> <p>Таким чином, відповідно до автономії ЗВО, наявність академічного плагіату перевіряється не пізніше кінцевого терміну навчання в аспірантурі. У вказаному вище Положенні відсутня вимога щодо необхідності такої перевірки під час проведення акредитації.</p> <p>Перевірку на плагіат наукового доробку здобувачів здійснює заступник декана з наукової роботи Михайліченко М.А. На вимогу ЕГ було продемонстровано спроможність ЗВО здійснювати цю перевірку (на прикладі статей, тез та фрагментів розділу дисертаційної роботи). У Положенні (тимчасовому) про порядок атестації здобувачів ступеня доктора філософії у Сумському національному аграрному університеті (затверджено рішенням вченої ради СНАУ, протокол від 30.08.2020 р. № 1) (https://goo.su/5jbQ) відсутня вимога щодо необхідності такої перевірки під час проведення акредитації.</p> <p>Станом на сьогодні Переверіено 3 дисертаційні роботи на плагіат відповідно до існуючої процедури підготовки роботи до захисту (Бондар Н.А., Калюжна С.В., Петрова Н.О.) 2 здобувача знаходяться у академічній відпустці. Тобто, індивідуальний план наукової роботи Бондар Н.А., Калюжної С.В., Петрова, Н.О. було виконано</p>	
<p>2. Аналіз ЕГ затребуваних звітів щодо перевірки робіт на наявність плагіату (кількість сторінок, слів і символів у роботах, які перевірялись) свідчить про певну невідповідність об'ємів наукових доробків тим формам наукової діяльності, які встановлені ЗВО. Так звіт ID 1007592979, хоч і має назву «Дисертація розділ 1</p>	<p>По-перше, на вимогу ЕГ було продемонстровано спроможність ЗВО здійснювати цю перевірку (на прикладі статей, тез та фрагментів розділу дисертаційної роботи).</p> <p>По-друге, у Положенні (тимчасовому) про порядок атестації здобувачів ступеня доктора філософії у Сумському національному аграрному університеті (затверджено рішенням вченої ради СНАУ, протокол від 30.08.2020 р. № 1) (https://goo.su/5jbQ) відсутня вимога щодо необхідності такої перевірки під час проведення акредитації.</p> <p>Станом на сьогодні – обґрунтування наведено вище</p>	

<p>Петрова», однак кількість сторінок 23, кількість слів 5511 та символів 42713 – свідчить про обсяг, рівний 40% від загального об'єму одного розділу дисертаційного дослідження.</p>		
<p>3. Також окремо варто звернути увагу на предмети відповідних звітів. Із 6-ти, надісланих на запит ЕГ, лише 1 стосується перевірки дисертації.</p> <p>Водночас, на 4 курсі відповідної ОНП за всіма формами навчання налічується 5 здобувачів. Гарант також повідомила ЕГ, що дисертаційні дослідження перевірку не проходили, оскільки ще не виконані.</p>	<p>По-перше, на вимогу ЕГ було продемонстровано спроможність ЗВО здійснювати цю перевірку (на прикладі статей, тез та фрагментів розділу дисертаційної роботи).</p> <p>По-друге, у Положенні (тимчасовому) про порядок атестації здобувачів ступеня доктора філософії у Сумському національному аграрному університеті (затверджено рішенням вченої ради СНАУ, протокол від 30.08.2020 р. № 1) (https://goo.su/5jbQ) відсутня вимога щодо необхідності такої перевірки під час проведення акредитації.</p> <p>Станом на сьогодні – обґрунтування наведено вище</p>	
<p>СЛАБКІ СТОРОНИ, НЕДОЛІКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ У КОНТЕКСТІ КРИТЕРІЮ 10.</p>		
<p>ЕГ рекомендує:</p> <p>1. Внести зміни до порядку затвердження тем дисертаційних досліджень здобувачів з обов'язковим урахуванням галузевого напряму діяльності та</p>	<p>По-перше, у СНАУ керуються Постановою КМУ від 23.03.2016 № 261 Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/261-2016-%D0%BF - підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються вченою радою закладу вищої освіти (наукової установи) для кожної спеціальності.</p>	

<p>визначенням їх практичної складової (прикладної сфери застосування):</p>	<p>Станом на сьогодні теми дисертаційних досліджень відповідають місії СНАУ («наукові дослідження та інноваційна діяльність світового рівня, яка пов'язана, зокрема, з розбудовою суспільства в цілому на засадах Сталого розвитку»). Наприклад: «Спеціалізовані третейські суди в аграрній сфері: проблеми та перспективи»; «Реформування ринку електричної енергії як механізм забезпечення сталого розвитку України»; «Організаційно-правове забезпечення контрольної функції ОМС в умовах сталого розвитку»; «Правові засади надання об'єднаними територіальними громадами електронних адміністративних послуг суб'єктам господарювання в умовах сталого розвитку України»; «Право на працю в умовах сталого розвитку»; «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності».</p> <p>Назви відкорегованих тем дисертацій було затверджено на засіданнях Вченої ради СНАУ (вересень - листопад 2021 р.).</p>	
<p>2. Усунути виявлені ЕГ недоліки недостатньої релевантності тем дисертаційних досліджень за даною ОНП.</p>	<p>Теми дисертаційних досліджень враховують галузевий та регіональний аспекти, Стратегію розвитку СНАУ, що знаходить своє підтвердження у меті, унікальності, своєрідності, фокусі ОНП.</p> <p>Станом на сьогодні теми дисертаційних досліджень відповідають місії СНАУ («наукові дослідження та інноваційна діяльність світового рівня, яка пов'язана, зокрема, з розбудовою суспільства в цілому на засадах Сталого розвитку»). Наприклад: «Спеціалізовані третейські суди в аграрній сфері: проблеми та перспективи»; «Реформування ринку електричної енергії як механізм забезпечення сталого розвитку України»; «Організаційно-правове забезпечення контрольної функції ОМС в умовах сталого розвитку»; «Правові засади надання об'єднаними територіальними громадами електронних адміністративних послуг суб'єктам господарювання в умовах сталого розвитку України»; «Право на працю в умовах сталого розвитку».</p> <p>Назви відкорегованих тем дисертацій було затверджено на засіданнях Вченої ради СНАУ (вересень - листопад 2021 р.).</p>	
<p>3. Привести теми дис. досліджень у відповідність до предметної галузі спеціальності «Право».</p>	<p>Зауваження до критерія 10 щодо «Привести теми дис. досліджень у відповідність до предметної галузі спеціальності «Право» стосувалося лише однієї теми дисертаційних досліджень, а саме, Бондар Н.А.</p> <p>Отже, відповідь на зауваження надано вище. Наводимо її копію</p> <p>По-перше, об'єктом дослідження дисертації Н.Бондар є юридична (правнича) освіта як явище правової реальності.</p>	

	<p>По-друге, предметом дослідження дисертації Н. Бондар є юридична (правнича) освіта як складова правової системи, сукупність теоретичних, методологічних і практичних положень щодо її удосконалення та розвитку.</p> <p>По-третє, метою дисертаційного дослідження є комплексний аналіз тенденцій розвитку та становлення юридичної (правничої) освіти в Україні в контексті компаративістського дослідження досвіду європейських держав, дослідження європейських та міжнародних правових стандартів юридичної (правничої) професії, проблем модернізації та підвищення якості вищої юридичної освіти України.</p> <p>Таким чином, це підтверджує відповідність теми дослідження предметній галузі спеціальності 081 ПРАВО. Тобто, зазначене дослідження відповідає предметній галузі спеціальності 081 «Право», адже досліджує юридичну (правничу) освіту як правове явище, складову правової системи враховуючи компаративістичний аспект досвіду європейських держав.</p> <p>Станом на сьогодні тема Н.А. Бондар відкорегована у наступній редакції: «Юридична освіта України в умовах глобалізації: історико-правове дослідження» (Протокол №14 від 23.05.2021р.). Дисертація Н.А. Бондар представлена до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді</p>	
<p>4. Вченій раді СНАУ розглянути питання про доцільність та економічну обґрунтованість підготовки докторів філософії за ОНП «Право»</p>	<p>По-перше, процес акредитації ще не пройшов усі стадії, які визначені відповідними нормативно-правовими актами Національного агентства забезпечення якості вищої освіти.</p> <p>Станом на сьогодні робочою групою за ОНП Право 2021-2022 рр. підготовлено Аналітичний звіт щодо усунення недоліків за акредитацією, який буде презентовано на засіданні Ради із забезпечення якості вищої освіти (з урахуванням принципу автономії ЗВО).</p>	<p>Обговорити з відповідними структурними підрозділами СНАУ зауваження щодо «розглянути питання про доцільність та економічну обґрунтованість підготовки докторів філософії за ОНП «Право»</p>
<p>5. Провести розрахунки щодо мінімальної кількості здобувачів ОНП «Право» за денною формою,</p>	<p>Кількість здобувачів ОНП ПРАВО за денною формою навчання зумовлюється кількістю місць державного замовлення (СНАУ може лише звертатися до МОН України з обґрунтованим проханням збільшити кількість місць державного замовлення). У навчальному відділі та Аспірантурі СНАУ під час визначення</p>	

<p>привести показники відповідності навантаженням НПП.</p>	<p>дані у із навантаження НПП враховуються кількість групи (якщо менше 5 здобувачів у одній групі, то навантаження зменшується).</p>	
<p>6. ЕГ звертає увагу, що підготовка (виконання задекларованих ПРН), коли на 3-х курсах з 4-х навчається по одному аспіранту денної форми, вочевидь ЗВО не забезпечується</p>	<p>Станом на сьогодні навчається 18 здобувачів на 4-х курсах (на 1-му - 3, на 2-му - 3, на 3-му - 3; на 4-му - 9; (+ 3 здобувача у акадм. відпустці Болбот В.В. взяла академічну відпустку за станом здоров'я відповідно до Наказу №726-н від 01.04.2021 р. (з 01.04.2021 по 31.03.2022 рр.); Гресь Н.М взяла академічну відпустку відповідно до Наказу №1933-н від 31.08.2021 р. (з 1.09.2021 по 28.02.2022 рр.) Кузьменко К.О. взяла академічну відпустку відповідно до Наказу №1933-н від 31.08.2021 р. (з 01.09.2021 по 31.08.2022 рр.).</p> <p>Підготовка аспірантів денної форми навчання створюється не лише шляхом відвідування занять, а й активної участі здобувачів третього рівня вищої освіти у академічній мобільності, участі у конференціях і круглих столах та інших наукових заходах</p> <p>Лише блок дисциплін циклу спеціальної (професійної) підготовки (на момент акредитації) – Методологія сучасного правознавства (3 кредита ECTS), Сучасні тенденції юридичної науки в умовах інформаційного суспільства (3 кредита ECTS), Загальна теорія права в умовах інформаційного суспільства (3 кредита ECTS), Реєстрація прав інтелектуальної власності (3 кредита ECTS) викладався у здобувачів третього рівня вищої освіти за ОНП «Право», всі інші курси викладаються у здобувачів третього рівня вищої освіти за всіма спеціальностями.</p> <p>Станом на сьогодні перелік цих дисциплін наступний: Методологія сучасного правознавства (3 кредита ECTS), Сучасні тенденції юридичної науки в умовах Сталого розвитку (3 кредита ECTS), Правові режими природних об'єктів і комплексів в умовах євроінтеграції (3 кредита ECTS), Правове забезпечення сталого розвитку регіонів (3 кредита ECTS).</p> <p>Таким чином, зауваження ЕГ щодо «виконання задекларованих ПРН... вочевидь ЗВО не забезпечується» (у тому числі, враховуючи принцип автономії ЗВО) постає необґрунтованим.</p>	
<p>7. Вжити невідкладні заходи забезпечення належного</p>	<p>По-перше, ґрунтовний аналіз існування забезпечення належного рецензування наукових робіт здобувачів випускних курсів ОНП «Право» на юридичному факультеті на сьогодні відбувається згідно з вимогами, визначеними у Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у</p>	<p>Вирішити питання формування разових щодо</p>

рецензування наукових робіт здобувачів випускних курсів ОНП «Право» з тим, щоб у визначені строки сформулювати спец.раду із захисту дисертацій;

зкладах вищої освіти (наукових установах) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/261-2016-%Do%BF>.

Зокрема, відповідно до п. 3.8.2 - «Вчений, який пропонується до складу ради як рецензент, повинен мати не менше трьох наукових публікацій, опублікованих за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію Здобувача, з яких не менше однієї публікації у виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection. До таких публікацій зараховуються монографії, розділи монографій, статті у періодичних наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, затвердженого МОН України, або у періодичних наукових виданнях інших держав».

По-друге, нормативно-правова база щодо порядку захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії **ще остаточно не сформована** – перебуває на етапі узгодження. У свою чергу, **це може передбачати певні коригування і стосовно вимог до рецензентів дисертації.**

По-третє, у висновку ЕГ **не обґрунтовано відсутність** забезпечення належного рецензування та постає оціночним судженням. До того ж, НПП, як можливі рецензенти, продовжують свою роботу щодо наукових публікацій, зокрема, у науково-метричних базах Scopus та/або Web of Science Core Collection (що потребує певного часу).

Одним із показників критичної маси є **наявність у ЗВО рецензентів, що працюють за аналогічними напрямами**, що й здобувачі.

1. Забезпечено належне рецензування трьох дисертацій, що підтверджується відповідним рішенням Вченої ради СНАУ (Калюжної С.В, Бондар Н.А., Петрової Н.О).

2. Міжгалузєва співпраця науковців сприяла отриманню цікавих науково-практичних результатів, які або вже опубліковано, або планується опублікувати не лише у фахових юридичних виданнях, але і у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science. Тобто, на ЮФ збільшується потенціал можливих рецензентів.

3. Сформовано орієнтовний склад учасників разових спеціалізованих вчених рад (рецензенти) для здобувачів 4-го та 3-го року навчання (наприклад):

1) Нежевело В.В. «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності» (голова – Арістова І.В.; рецензенти – Запара С.І., Роговенко О.В.)

спеціалізованих
вчених рад
науковим
керівникам
(Венедектову В.С.,
Запара С.І., Курило
М.П.)

	<p>6) Болотіна А.О. «Кримінально-правова охорона прав інтелектуальної власності в контексті судової реформи в Україні» ((голова – Арістова І.В.; рецензенти – Запара С.І., Кравченко І.О.)</p> <p>2) Кожевнікова А.В. «Електронні технології у цивільному та виконавчому процесі» (голова – Курило М.П. ; рецензенти – Арістова І.В., Ясинок М.М.)</p> <p>Також сформовано спеціалізовані вчені ради для здобувачів: Гресь Н., Калюжна С.В, Роговенко О.В. Не сформовано спеціалізовані вчені ради для здобувачів: 4-го курсу (Болбот, Кузьменко, Сопьяненко, Шаповал); 3-го курсу (Латишева, Ясинок Д.М.)</p>	
<p>8. Забезпечити публікацію власних наукових доробків здобувачів ОНП «Право» на безоплатній основі</p>	<p>Відповідь на зауваження надано вище. Наводимо її копію ЗВО створює необхідні та достатні умови для апробації наукових досліджень здобувачів (зокрема, безоплатна публікація у журналі «Приватне та публічне право»). Наприклад,</p> <p>1) Бондар Н.А. Особливості отримання юридичної (правничої) освіти в Україні (XVII – початок XX ст.). Приватне та публічне право.2018. №1. С. 3-8.</p> <p>2) Болотіна А. О., Курило О. М. Теоретико-концептуальні проблеми кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності в Україні. Приватне та публічне право. № 1. 2020. с. 92-96.</p> <p>3) Гресь Н. Критерії медіабельності індивідуальних трудових спорів. Приватне та публічне право. 2020. №2. С. 37-41</p> <p>4) Калюжна С.В. Правове регулювання діяльності органів місцевого самоврядування в умовах розбудови інформаційного суспільства в Україні: роль європейських принципів публічної адміністрації . Приватне та публічне право. 2019. №2. С.95-103.</p> <p>5) Калюжна С.В. Теоретико-правові засади становлення органів місцевого самоврядування України як суб'єктів інформаційного права. Науковий журнал «Приватне та публічне право». 2020. №2. С.71-77.</p> <p>6) Запара С.І., Болбот В.В. Особливості вирішення трудових спорів в Китаї. Приватне та публічне право. 2021. №2. С.42-47</p> <p>7) Козачок І.В. Правові засади внутрішнього аудиту фінансової діяльності органів місцевого самоврядування. Приватне та публічне право. 2017. №3. С. 106-109</p> <p>8) Запара С. І., Роговенко О. В. Історико-правова ретроспектива світових міграційних процесів. Приватне та публічне право. 2020. №4. С. 15-20.</p>	<p>Обговорити питання з відповідними структурними підрозділами СНАУ</p>

	<p>9) Ясинок Д.М. Судові прецеденти Європейського суду з прав людини як джерело цивільного процесуального права. Приватне та публічне право. 2019. № 1. С. 44-48</p> <p>10) Ясинок Д.М. Прецедентне право та наукові дослідження щодо його становлення та розвитку. Приватне та публічне право. 2019. № 3. С. 55-59.</p> <p>11) Ясинок Д.М. Взаємодія судової практики та судового прецеденту в доказовому праві. Приватне та публічне право. 2020. № 2. С. 55-59</p>	
<p>9. Забезпечити належний рівень внутрішнього рецензування наукових здобутків аспірантів (мін 2 НПП, що працюють в одному напрямі наукових досліджень зі здобувачами та мають достатню кількість публікацій). Поки що ЕГ констатує, що критична маса дослідників у СНАУ не сформована і фактично здобувачі залишаються лише з мінімальною підтримкою наукових керівників (С.І. Запари, І.В. Арістової, Т.М.Кравцої, А.М. Клочко), які, до того ж, працюють у різних сферах наукових пошуків. У ЕГ викликає занепокоєння спроможність ЗВО забезпечити створення разових спец.рад для захисту здобувачами дисертацій</p>	<p>Дана пропозиція (зауваження) ЕГ певним чином повторює попередню пропозицію (попередню). Відповідь на нею є аналогічним.</p>	

ЗАУВАЖЕННЯ ГЕР

1. Для забезпечення ефективної підготовки здобувачів 3-го рівня вищої освіти у галузі «Право» **звернути увагу на можливість створення спільних програм підготовки**, із залученням провідних наукових установ України. ЕГ констатує, що самотужки аграрному університетові створити необхідні умови для проведення якісних наукових досліджень та забезпечити належний захист здобувачами дисертацій видається вкрай складним завданням.

По-перше, пропозиція щодо співробітництва із залученням провідних наукових установ України для будь-якої ОНП ПРАВО є конструктивною. Водночас, для кожного ЗВО – це питання розглядається з **урахуванням принципу автономії ЗВО**.

По-друге, результат якості наукових досліджень проводиться відповідними висококваліфікованими фахівцями, наукові публікації яких дотичні темам дисертаційних досліджень здобувачів.

По-третє, щодо забезпечення належного захисту дисертацій, то СНАУ проводить політику щодо виконання усіх необхідних та достатніх умов, що викладені на сьогодні як у Постанові КМУ від 23.03.2016 № 261, так і у Положенні (тимчасовому) про порядок атестації здобувачів ступеня доктора філософії у СНАУ

Представлено три дисертації до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді (Бондар Н.А., Калюжна С.В., Петрова Н.О.)

На це зауваження відповідь була надана вище неодноразово

РЕКОМЕНДАЦІЇ ГЕР

1. При визначенні тем дисертаційних досліджень здобувачів дотримуватися **вимог релевантності наукових інтересів** здобувачів та наукових керівників.

Теми дисертаційних досліджень враховують **галузевий та регіональний аспекти**, Стратегію розвитку СНАУ, що знаходить своє підтвердження у меті, унікальності, своєрідності, фокусі ОНП.

Крім того, враховуються наукові інтереси здобувачів та наукових керівників, що знаходить своє підтвердження у відповідності наукових публікацій значної кількості наукових керівників напрямом наукових досліджень здобувачів.

Станом на сьогодні **теми дисертаційних досліджень відповідають місії СНАУ** («наукові дослідження та інноваційна діяльність світового рівня, яка пов'язана, зокрема, з розбудовою суспільства в цілому на засадах Сталого розвитку»). Наприклад: «Спеціалізовані третейські суди в аграрній сфері: проблеми та перспективи»; «Реформування ринку електричної енергії як механізм забезпечення сталого розвитку України»; «Організаційно-правове забезпечення контрольної функції ОМС в умовах сталого розвитку»; «Правові засади надання

Виконати вимоги щодо публікацій наступним науковим керівникам (Запара С.І; Венедктов В.С. Ключко А.М.; Котвяковський Ю.О.; Кравцова Т.М.; Курило М.П.)

	<p>об'єднаними територіальними громадами електронних адміністративних послуг суб'єктам господарювання в умовах сталого розвитку України»; «Право на працю в умовах сталого розвитку»; «Правові засади публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності».</p> <p>Назви відкорегованих тем дисертацій було затверджено на засіданнях Вченої ради СНАУ (вересень - листопад 2021 р.).</p> <p>На сьогодні: повна відповідність публікацій наукових керівників напряму дисертаційних досліджень здобувачів для наступних керівників: І.В. Арістова (здобувач Калюжна С.); Запара С.І. (здобувач – Гресь Н.); Клочко А.М. (здобувач – Болотіна А); Піддубний О.Ю. (здобувач – Нежевело Н.)Щербак С.В. (здобувач – Кожевнікова А.). Не дотримано вимоги у наступних наукових керівників : Запара С.І. (здобувач – Болбот, Роговенко О.В.); Венедектов В.С. (здобувач – Латишева) Клочко А.М. (здобувач – Карпик Ю.) Котвяковський Ю.О. (здобувач – Кулібаба, Кішінець); Кравцова Т.М. (здобувач – Мороз, Солдатенко); Курило М.П. (здобувачі: Кузьменко, Сопяненко, Шаповал М.М., Ясинок Д.М.).</p>	
IV. Інші спостереження		
<p>1. Першим показником створення у ЗВО критичної маси дослідників є кількість здобувачів.</p> <p>ЕГ встановлено, що на ОНП «Право» за денною формою навч. числиться лише по ОДНОМУ аспіранту 1, 2 та 4-го курсів. Решта – на вечірній та заочній формі. Як зазначав М. Вінницький (у т. ч. й на вебінарі, що відбувся у СНАУ 02.04.-03.04.21 р.) – створити дієву критичну масу дослідників, коли на курсі навчається по 1 аспірантові – неможливо</p>	<p>Звертаємо увагу ГЕР, що зазначені вище «Інші спостереження» повністю повторюють зауваження ЕГ, на які надано ґрунтовно відповідь вище</p>	
<p>Другим складником виступає відповідність тем</p>		

дисертацій **аспірантів**
темам наук. публікацій
керівників. ЕГ не знайшла
підтвердження такої
відповідності у: **Валько К.С.**
(наук. кер Ясинюк М.М.),
Козачок І.В.(наук. кер. –
Чернадук Т.О.), **Кулібаба**
О.О. (наук. кер.
Котвяковський Ю.О.) **Мороз**
О.В. (наук. кер. Кравцова
Т.М.) **Назаренко-Хамаєва**
О.В. (наук. кер. Кравцова
Т.М.).

2. У інших
наук.керівників спільні зі
здобувачами або власні
публікації, дотичні до тем
здобувачів, **датовано значно**
пізніше затвердження тем
Зокрема, спільна
публікація Піддубного О. та
Нежевело В. «Публічне
адміністрування у сфері
землекористування та охорони
земель...» (2020 р.),
Котвяковський Ю., Кулібаба О.
«Проблемні аспекти
повернення споживачам
електричної енергії
перепланих грошових
коштів...» (2020 р.);
Котвяковський Ю.О., Кулібаба
О.О. «Окремі аспекти
застосування строків у
процедурі зміни
електропостачальника за

<p>ініціативою споживача»(2021 р.)</p>		
<p>3. Здобувачка О. Роговенко була заявлена Гарантом на зустріч з ЕГ 26.04.21 р. Програму візиту ЕГ було погоджено, розміщено на офіц. сайті Нац. агентства та ЗВО. На зустрічі з адмін. персоналом ЕГ звернула увагу на невідповідність інформації про кількість здобувачів, на що зав.аспірантурою Костель М.В. заявив, що О. Роговенко на час проведення акредитації вже не є аспіранткою СНАУ.</p>		
<p>4. Третім чинником є наявність у ЗВО рецензентів, що працюють за аналогічними напрямками, що й здобувачі. Згідно з Пост.КМУ № 167 від 06.03.19 р. рецензент (член разової спец.ради) повинен мати не менше 3-х наук.публікацій за останні 5 р. за науковим напрямом, що й дисертація здобувача. Інформацію щодо виконання цієї вимоги ЕГ від ЗВО не отримала</p>		
<p>5. Наступним фактором є забезпечення ЗВО внутрішн. рецензування</p>		

наукових доробків здобувачів.

ЕГ встановила, що якісне рецензування робіт аспірантів **суттєво обмежене можливостями ЗВО.**

Так, з 6 кафедр ЮФ лише 3 укомплектовано НПП, що мають належний рівень юрид.освіти(https://ur.snau.edu.ua/?page_id=2564).

На кафедрі геодезії та землеустрою (1) та на кафедрі державно-правових дисциплін та українознавства (2) **юристів серед штатних працівників не представлено.**

На кафедрі міжнародних відносин (3) лише Клочко О. та Курило О. **мають наукові ступені у галузі права**

До числа **негативних практик**, що не сприяють побудові критичної маси дослідників, є призначення наук. керівників не з числа штатних працівників ЗВО: так, наук. керівництво Латишевою В. здійснює Венедіктов В.; наук.керівництво Невжело В. здійснює Піддубний О., який на зустрічі ЕГ зі стейкхолдерами повідомив, що працює у конкуруючому зі СНАУ закладі.

ДОДАТКИ

ТАБЛИЦЯ № 1

Місія і Стратегія СНАУ (цілі)	Місія і Стратегія Юридичного факультету (цілі)	КОММЕНТАР
<p>МІСІЯ: Примножувати людський капітал через:</p> <p>1) підготовку фахівців, які розбудовують аграрний сектор та суспільство в цілому на засадах Сталого розвитку;</p> <p>2) наукові дослідження та інноваційну діяльність світового рівня;</p> <p>3) формування свідомих громадян-лідерів, здатних кидати виклик сьогоденню і збагачувати майбутнє.</p>	<p>МІСІЯ: Примножувати людський капітал через:</p> <p>1) підготовку фахівців з високим рівнем правових знань, правосвідомості, правової культури, які за допомогою правових засобів і способів розбудовують аграрний сектор та суспільство в цілому для досягнення цілей Сталого розвитку;</p> <p>2) постійне підвищення кваліфікації викладачів, студентів та аспірантів, ґрунтуючись на засадах Сталого розвитку, інформаційного суспільства та цифрової економіки;</p> <p>3) наукові дослідження та інноваційну діяльність у форматі «освіта – наука – держава – бізнес»;</p> <p>4) формування системного світогляду, лідерства, служіння суспільству та розуміння ролі й внеску кожного у розбудову правового майбутнього країни.</p>	<p>– Розуміння поняття «фахівець» для юристів – це і є «фахівці з високим рівнем правових знань, правосвідомості, правової культури»</p> <p>– «Проблеми суспільства» юристи вирішують «правовими засобами», «ґрунтуючись на засадах Сталого розвитку»</p> <p>– «Засади Сталого розвитку» (зокрема, «розвиток сільського господарства», «якісна освіта», «скорочення нерівності», «сталий розвиток міст і громад», «мир, справедливість та сильні інститути»)</p> <p>Висновок:</p> <p>1) перші два пункти місії ЮФ відповідають першому пункту місії СНАУ</p> <p>2) третій пункт місії ЮФ відповідає другому пункту місії СНАУ</p> <p>3) четвертий пункт місії ЮФ відповідає третьому пункту місії СНАУ</p>
<p>ЦІЛІ Стратегії розвитку СНАУ:</p>	<p>ЦІЛІ Стратегії розвитку юридичного факультету:</p>	<p>Висновок: Цілі Стратегії розвитку юридичного факультету (1 – 24)</p>

ЦІЛЬ 1. Розширення навчальних можливостей студентів через розвиток форм здобуття освіти та освітнього середовища.

ЦІЛЬ 2. Розвиток академічних та професійних траєкторій в єдиній освітній системі Сумського НАУ (університет та позабазові структурні підрозділи) через розвиток загальної культури, загальнолюдських цінностей, патріотизму, підприємництва, творчий та фізичний розвиток студентів; гармонізацію та узгодження ОП за рівнями освіти (бакалавр, магістр, доктор філософії); інтеграцію навчання та дослідження

ЦІЛЬ 3. Розвиток навчання упродовж життя у взаємодії з внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами через реалізацію програм професійного навчання, підвищення кваліфікації, особистісного та кар'єрного розвитку (неформальна освіта)

ЦІЛЬ 4. Розширення конкурентних переваг студентів через удосконалення фахової підготовки: урахування вимог професійних стандартів, посилення партнерства з бізнесом, розвиток підприємницьких навичок

ЦІЛЬ 5. Розвиток студентоцентрованого навчання, викладання та оцінювання через: а) розвиток викладацької майстерності; б) удосконалення процедури формування

ЦІЛЬ 1. Розширення навчальних можливостей студентів через розвиток форм здобуття освіти та освітнього середовища.

ЦІЛЬ 2. Розвиток академічних та професійних траєкторій в єдиній освітній системі Сумського НАУ (університет та позабазові структурні підрозділи) через розвиток загальної культури, загальнолюдських цінностей, правового та екологічного виховання, патріотизму, підприємництва, творчий та фізичний розвиток студентів; гармонізацію та узгодження ОП за рівнями освіти (бакалавр, магістр, доктор філософії); інтеграцію навчання та дослідження

ЦІЛЬ 3. Розвиток навчання упродовж життя у взаємодії з внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами через реалізацію програм професійного навчання, підвищення кваліфікації, особистісного та кар'єрного розвитку (неформальна освіта)

ЦІЛЬ 4. Розширення конкурентних переваг студентів через удосконалення фахової підготовки: урахування вимог професійних стандартів, посилення партнерства з бізнесом, розвиток підприємницьких навичок

ЦІЛЬ 5. Розвиток студентоцентрованого навчання, викладання та оцінювання через: а) розвиток викладацької майстерності; б) удосконалення процедури формування індивідуальних освітніх

співпадають з цілями Стратегії розвитку СНАУ на 2021 – 2025 роки (цілі 8, 16 юридичного факультету враховують юридичний аспект освіти і науки).

індивідуальних освітніх траєкторій; в) формування політики оцінювання, що сприяє максимальному залученню студентів до творення свого навчального процесу

ЦІЛЬ 6. Розвиток системи внутрішнього забезпечення якості освіти (у тому числі, удосконалення процедури відслідковування кар'єрного шляху випускників, визнання результатів навчання отриманих у неформальній та інформальній освіті); запровадження автоматизованої системи опитування студентів щодо вивчення дисциплін та освітніх програм; запровадження формування довідників за ОП для студентів.

ЦІЛЬ 7. Розширення можливостей для реалізації студентами права на академічну мобільність через: а) формування в освітніх програмах «вікон мобільності», б) розвиток стратегічних комунікацій з партнерами як вітчизняними, так і закордонними

ЦІЛЬ 8. Посилення впливу наукової діяльності СНАУ на розвиток світової науки, зокрема в пріоритетних наукових напрямках (з високим потенціалом розвитку

ЦІЛЬ 9. Посилення інтеграції у світовий науковий простір через науково-дослідну співпрацю з всесвітньо відомими університетами та науковими

траєкторій; в) формування політики оцінювання, що сприяє максимальному залученню студентів до творення свого навчального процесу

ЦІЛЬ 6. Розвиток системи внутрішнього забезпечення якості освіти (у тому числі, удосконалення процедури відслідковування кар'єрного шляху випускників, визнання результатів навчання отриманих у неформальній та інформальній освіті); запровадження автоматизованої системи опитування студентів щодо вивчення дисциплін та освітніх програм; запровадження формування довідників за ОП для студентів.

ЦІЛЬ 7. Розширення можливостей для реалізації студентами права на академічну мобільність через: а) формування в освітніх програмах «вікон мобільності», б) розвиток стратегічних комунікацій з партнерами як вітчизняними, так і закордонними

ЦІЛЬ 8. Посилення впливу наукової діяльності юридичного факультету СНАУ на розвиток світової науки, зокрема в пріоритетних наукових напрямках (з високим потенціалом розвитку

ЦІЛЬ 9. Посилення інтеграції у світовий науковий простір через науково-дослідну співпрацю з всесвітньо відомими університетами та науковими установами, зокрема у пріоритетних наукових напрямках

ЦІЛЬ 10. Трансфер знань та технологій

установами, зокрема у пріоритетних наукових напрямках

ЦІЛЬ 10. Трансфер знань та технологій

ЦІЛЬ 11. Вдосконалення наукової інфраструктури через науково-дослідну співпрацю із бізнесом, посилення грантової діяльності (як в межах України, так і за рахунок міжнародних грантів)

ЦІЛЬ 12. Підвищення рівня представленості наукових та освітніх здобутків академічної спільноти Університету за кордоном

ЦІЛЬ 13. Розширення участі молодих вчених у проведенні наукових досліджень національного та світового рівнів

ЦІЛЬ 14. Розвиток молодого покоління свідомих громадян, що сприятимуть розбудові власних громад на засадах сталого розвитку, демократії, патріотизму, гендерної рівності, толерантності, інклюзії.

ЦІЛЬ 15. Стати осередком громадської активності, потужним інформаційним ресурсом для громади та органів місцевого самоврядування.

ЦІЛЬ 16. Просування бренду української аграрної освіти через становлення міжнародної репутації Університету як одного з провідних освітніх та наукових осередків Європи

ЦІЛЬ 11. Вдосконалення наукової інфраструктури через науково-дослідну співпрацю із бізнесом, посилення грантової діяльності (як в межах України, так і за рахунок міжнародних грантів)

ЦІЛЬ 12. Підвищення рівня представленості наукових та освітніх здобутків академічної спільноти юридичного факультету за кордоном

ЦІЛЬ 13. Розширення участі молодих вчених у проведенні наукових досліджень національного та світового рівнів

ЦІЛЬ 14. Розвиток молодого покоління свідомих громадян, що сприятимуть розбудові власних громад на засадах сталого розвитку, демократії, патріотизму, гендерної рівності, толерантності, інклюзії.

ЦІЛЬ 15. Стати осередком громадської активності, потужним інформаційним ресурсом для громади та органів місцевого самоврядування.

ЦІЛЬ 16. Просування бренду української юридичної освіти через становлення міжнародної репутації Університету як одного з провідних освітніх та наукових осередків Європи

ЦІЛЬ 17. Розширення доступу до якісної міжнародної освіти та науково-практичної діяльності вітчизняних здобувачів вищої освіти

ЦІЛЬ 18. Розширення кола міжнародних партнерів та результативна імплементація міжнародних угод про співробітництво з

<p>ЦІЛЬ 17. Розширення доступу до якісної міжнародної освіти та науково-практичної діяльності вітчизняних здобувачів вищої освіти</p> <p>ЦІЛЬ 18. Розширення кола міжнародних партнерів та результативна імплементація міжнародних угод про співробітництво з передовими міжнародними освітніми та науковими закладами і бізнес структурами</p> <p>ТА ІНШІ ЦІЛІ (ціль 19-24)</p>	<p>передовими міжнародними освітніми та науковими закладами і бізнес структурами</p> <p>ТА ІНШІ ЦІЛІ (ціль 19-24)</p>	
--	---	--